

Vlaams
Parlement

ingediend op **19** (2015-2016) – Nr. 6
14 juni 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Jan Bertels en Peter Van Rompuy

over het ontwerp van decreet

houdende aanpassing
van de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2016

over het rapport

van de Vlaamse Regering

over het beleid
inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer
van de Vlaamse Gemeenschap in 2015

over het verslag

van de Vlaamse Regering

over alternatieve financiering
van Vlaamse overheidsinvesteringen

27 mei 2016

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: Jan Hofkens.

Vaste leden:

Matthias Diependaele, Jan Hofkens, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Grete Remen, Paul Van Miert;
Jenne De Potter, Katrien Schryvers, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
Jan Bertels, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, Katrien Partyka;
Rik Daems, Marino Keulen;
Michèle Hostekint, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

- 19** (2015-2016) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 en 3: Amendementen
 - Nr. 4-A t.e.m. 4-K: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
 - Nr. 5: Amendementen + Erratum
- 18** (2015-2016) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2 en 3: Amendementen
 - Nr. 4: Verslag
- 12** (2015-2016) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag
- 12-A** (2015-2016) – Nr. 1: Evaluatie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
- 17** (2015-2016) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 20** (2015-2016) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- 32** (2015-2016) – Nr. 1: Rapport kas-, schuld- en waarborgbeheer 2015
- 52** (2015-2016) – Nr. 1: Verslag alternatieve financiering

INHOUD

I.	Inleiding.....	15
II.	Toelichting bij de begrotingsaanpassing 2016 door minister Bart Tommelein (10 mei 2016).....	15
	1. Inleiding.....	15
	2. De economische parameters	16
	3. De ontvangsten.....	17
	3.1. Totale ontvangstenraming daalt met 187 miljoen euro.....	17
	4. Evolutie fiscale autonomie	17
	5. Evolutie samengevoegde en gedeelde belastingen.....	17
	5.1. De samengevoegde belastingen	17
	5.2. De gedeelde belastingen	18
	6. De dotaties.....	18
	7. Impact overgangsmechanisme	18
	8. De verschillenanalyse van de opcentiemen.....	18
	9. Aanpassing raming gewestbelastingen.....	18
	10. De uitgaven.....	19
	10.1. Evolutie beleidskredieten.....	19
	10.2. Evolutie betaalkredieten.....	20
	11. Evolutie beleidsruimte door evolutie uitgaven	20
	12. Impact ESR-correcties.....	20
	13. Onderbenutting	21
	14. Het vorderingensaldo	21
	15. Evolutie geconsolideerde schuld en de financieringsbehoeften.....	22
III.	Debat 10 mei 2016	23
	1. Tussenkoms van Björn Rzoska.....	23
	1.1. Verkeersbelastingen	23
	1.2. Instellingen consolidatieperimeter	23
	2. Tussenkoms van Jan Bertels.....	23
	2.1. Transparantie over reëel nominaal tekort.....	23
	2.2. Overgangsmechanisme en budgettaire spitstechnologie.....	23
	2.3. Verwerking indexprovisie.....	24
	2.4. Overschatting gewestbelastingen en de gebruikte parameters.....	24
	2.5. De samenstelling van de provisie	24
	2.6. De correctie van de autonomiefactor.....	24
	2.7. Belasting op spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen	24
	2.8. Stijging moratoriumintresten	24
	2.9. Planbatenheffing	24
	2.10. Inkomsten van de energieheffing	25

IV.	Repliek van minister Bart Tommelein op de vragen en opmerkingen van de leden tijdens de vergadering van 10 mei 2016 (17 mei 2016).....	25
1.	Verkeersbelastingen.....	25
2.	Instellingen behorend tot de consolidatieperimeter.....	25
3.	Overgangsmechanisme	25
4.	Impact overschrijding spilindex op begroting 2017.....	26
5.	Verkeersfiscaliteit	27
6.	Impact fiscale regularisatie	27
7.	Registratiebelastingen	27
8.	Schenkingsrechten	27
9.	Samenstelling provisie Financiën en Begroting	28
10.	Berekening autonomiefactor	28
11.	Ontvangsten uit spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen	28
12.	Moratoriumintresten VLABEL.....	29
13.	Planbatenheffing	29
14.	Energieheffingen	29
V.	Toelichting van het verslag van het Rekenhof bij de begrotingsaanpassing 2016 door Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof (17 mei 2016)	30
1.	Macro-economisch kader	30
2.	Het verstrengd Europees begrotingstoezicht.....	30
3.	Nominaal saldo en het HRF-begrotingstraject	31
4.	Vorderingensaldo van de lokale overheden.....	31
5.	Geen concrete schuldnorm en geen uitgetekend pad voor schuldafbouw.....	31
6.	De ontvangsten.....	32
6.1.	Berekening is correct gebeurd.....	32
6.2.	Herziening autonomiefactor	32
6.3.	Gewestelijke belastingen	32
6.4.	Toegewezen ontvangsten	32
6.5.	Vlaams Klimaatfonds	32
7.	De uitgaven.....	33
7.1.	Algemeen oordeel	33
7.2.	Aandachtspunt onderzoek en ontwikkeling.....	33
7.3.	Transparantie van sommige uitgaven	33
7.4.	Onvoldoende kredieten	34

VI.	Eerste replek van minister Bart Tommelein op het verslag van het Rekenhof (17 mei 2016)	34
1.	Dankwoord	34
2.	Economische parameters	34
2.1.	Verdeling van de begrotingsinspanningen tussen de verschillende entiteiten	34
2.2.	Verantwoording van de asieluitgaven	34
2.3.	Normnaleving en onderbenutting.....	35
2.4.	De VEK-buffer.....	35
2.5.	De schuldnorm	35
2.6.	De globale ontvangsten.....	36
2.7.	De gewestbelastingen.....	36
2.8.	De uitgaven.....	36
VII.	Debat op 17 mei 2016.....	36
1.	Tussenkomst van Jan Bertels.....	36
1.1.	Transparantie van de begroting	36
1.2.	Drie politieke vragen	36
1.3.	Zes informatieve vragen.....	37
2.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	38
2.1.	Een scherp rapport voor een kleine begrotingsaanpassing... ..	38
2.2.	Geen akkoord in het Overlegcomité over het stabiliteitspact	38
2.3.	Vlaanderen zet uitgaven buiten de begroting en de andere gewesten volgen	38
2.4.	Onderbenutting en impact van universiteiten en hogescholen op het vorderingensaldo.....	38
2.5.	Lokale besturen	38
2.6.	De autonomiefactor	38
2.7.	Onderzoek en ontwikkeling.....	38
2.8.	De gewestbelastingen en de aangewende parameters	38
2.9.	Definitieve bij het INR ingediende monitoringcijfers	39
2.10.	Kilometerheffing	39
2.11.	VEK-buffer	39
2.12.	Klimaatfonds	39
2.13.	Pps en alternatieve financiering.....	39
3.	Tussenkomst van Matthias Diependaele	39
3.1.	Rapport van het Rekenhof en de framing ervan door oppositie en sommige media	39
3.2.	Kilometerheffing	39
3.3.	Europa werkt te traag en moet meer voorspelbaar zijn.....	40
3.4.	Impact van de zesde staatshervorming	40
3.5.	Oosterweel.....	40
3.6.	Overlegcomité	40
3.7.	Hogescholen en universiteiten.....	40
3.8.	Lokale overheden.....	40
3.9.	Schuldnorm.....	40
3.10.	Onderzoek en ontwikkeling.....	40

4.	Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	41
4.1.	Begroting is op koers	41
4.2.	In 2017 is een begroting in evenwicht haalbaar	41
4.3.	Rapport van de SERV	41
4.4.	Dynamisch schuldbeheer	41
4.5.	Opmerkingen Rekenhof ernstig nemen	41
4.6.	Overlegcomité	41
5.	Tussenkomst van Joris Vandenbroucke	41
5.1.	Begroting is problematisch	41
5.2.	Minister Tommelein communiceert eerlijker dan zijn voor- gangster over vorderingensaldo	42
5.3.	Aantal problemen krijgen geen oplossing	42
6.	Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	42
6.1.	Berekening van de ontvangsten	42
6.2.	Structurele hervormingen inzake Onderwijs en onderzoek en ontwikkeling	42
7.	Tussenkomst van Peter Van Rompuy	42
7.1.	Rapport Rekenhof	42
7.2.	Grootste uitdaging voor de minister wordt begroting en niet de energieheffing	42
7.3.	Vraag aan het Rekenhof in verband met HRF-aanbeveling inzake vorderingensaldo	43
7.4.	Oosterweel en de andere gewesten	43
7.5.	Budgettaire voorzichtigheid blijft geboden	43
7.6.	Oppositie spreekt zichzelf tegen	43
7.7.	Overloopeffecten inzake schenkings- en successierechten...	43
8.	Repliek van Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof	43
8.1.	Universiteiten en hogescholen en de opname in het vorde- ringensaldo	43
8.2.	Groeipad inzake O&O	43
8.3.	Adviezen HRF/INR/Eurostat	43
8.4.	Vorderingensaldo voor Vlaanderen verstrengd door HRF	44
8.5.	Het door Europa opgelegde begrotingstraject	44
8.6.	Successie- en schenkingsrechten	44

VIII.	De voorlopig definitieve uitvoering van de begroting 2015 (24 mei 2016)	44
1.	Toelichting van minister Bart Tommelein bij de voorlopige definitieve uitvoering van de begroting 2015.....	44
1.1.	Waarom voorlopig definitief?	44
1.2.	Voorstellingswijze rapportering is identiek aan vorige	44
1.3.	Evolutie van het uitvoeringsresultaat	44
1.4.	Redenen voor schommelingen voor uitvoeringsresultaat	45
1.5.	Uitvoeringsresultaat verbetert globaal met 111 miljoen euro ten opzichte van laatste rapportering	45
1.6.	De ontvangsten	46
1.7.	De uitgaven.....	46
1.8.	ESR-correcties	47
1.9.	Vorderingensaldo	47
IX.	Debat over de voorlopige definitieve uitvoering van de begroting (24 mei 2016)	48
1.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	48
1.1.	Reden evolutie uitvoeringsresultaat	48
1.2.	Opvolging Scholen van Morgen	48
1.3.	ESR-correctie hogescholen en universiteiten	48
1.4.	Evolutie gewestbelastingen.....	48
2.	Tussenkomst van Jan Bertels.....	48
2.1.	Onderbenutting binnen beleidsdomein Welzijn.....	48
2.2.	Impact afrekening 2015 nog te verwerken in begrotingsaanpassing 2016?	48
2.3.	ESR-correctie hogescholen en universiteiten	48
2.4.	ESR-correctie voor VAC Brussel.....	48
X.	Voortzetting debat van 17 mei 2016 (24 mei 2016).....	49
1.	Repliek van minister Bart Tommelein op vragenronde van 17 mei 2016.....	49
1.1.	Het al dan niet ambitieuze karakter van de begroting.....	49
1.2.	Autonomiefactor	49
1.3.	Oosterweel.....	49
1.4.	Asieluitgaven.....	50
1.5.	Lokale besturen	51
1.6.	Conclusie inzake het begrotingstraject	51
1.7.	Gebruikte parameters bij raming gewestbelastingen	51
1.8.	Onderbenutting.....	52
1.9.	VEK-buffer	53
1.10.	Onderbenutting in het beleidsdomein Welzijn	53
1.11.	Impact reserves universiteiten en hogescholen op ESR-uitvoeringsresultaat.....	53
1.12.	De transparantie van de begroting.....	53
1.13.	Alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen	54
1.14.	Klimaatfonds	54
1.15.	Onderzoek en ontwikkeling.....	54
2.	Tussenkomst Jan Bertels	55
3.	Tussenkomst Björn Rzoska.....	56
4.	Tussenkomst Joris Vandenbroucke	56

XI.	Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's waarvoor hij verantwoordelijk is (31 mei 2016)	57
1.	Apparaatkredieten	57
1.1.	Kanselarij en Bestuur.....	57
1.2.	Dienst van de Bestuursrechtscolleges en Audit Vlaanderen..	58
1.3.	SERV.....	58
2.	Beleidskredieten.....	58
XII.	Debat over de begrotingsprogramma's waarvoor minister-president Geert Bourgeois bevoegd is (31 mei 2016).....	58
1.	Tussenkomst van Jan Bertels.....	58
1.1.	Kabinetsuitgaven	58
1.2.	Beleidsplan DBRC.....	58
2.	Repliek van Geert Bourgeois	59
2.1.	Kabinetsuitgaven	59
2.2.	Beleidsplan DBRC.....	59
XIII.	Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij het negende verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen (31 mei 2016)	59
1.	Oorsprong	59
2.	Reikwijdte rapportering	59
3.	Investeringsnoden versus begrotingsverplichtingen	59
4.	ESR2010 en het verscherpte begrotingstoezicht vanuit Europa	60
5.	Verduidelijking Eurostat en pps	60
6.	Evolutie positie Eurostat sinds vorig jaar.....	61
7.	De impact in cijfers uitgedrukt	61
8.	De cijfers	62
9.	Belang van de rapportering Alternatieve Financiering.....	62
10.	Rekeningenboek van het Rekenhof over 2014: conclusies ten aanzien van de rapportering Alternatieve Financiering	62
11.	Conclusies	63
XIV.	Debat over het negende verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen (31 mei 2016)..	63
1.	Tussenkomst van Jan Bertels.....	63
1.1.	Belang van transparante rapportering	63
1.2.	Marge in aantocht voor overheidsinvesteringen?.....	63
1.3.	Welke Vlaamse projecten wachten op goedkeuring van Eurostat?	63
1.4.	Handboek Eurostat.....	63
1.5.	Hoe schat men samenwerking van het Vlaams Kenniscentrum met Eurostat en EPEC in om te komen tot een beter investeringsklimaat?	63

2.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	64
2.1.	Aansluiten van rapportering bij begrotingscyclus	64
2.2.	Format en leesbaarheid van rapportering.....	64
2.3.	Het onvoorwaardelijke geloof in de meerwaarde van pps	64
2.4.	Impact beschikbaarheidsvergoedingen op de Vlaamse be- groting	64
2.5.	Opleveringsritme Scholen van Morgen.....	64
2.6.	Gebrek aan consistentie van de cijfers in verschillende rap- porten leidt tot gebrek aan transparantie.....	64
2.7.	A11 en het participeren in projectvennootschappen	64
3.	Tussenkomst van Peter Van Rompuy	65
3.1.	Blij met voornemen om gevolg te geven aan kritische opmer- kingen van het Rekenhof verwoord in het Rekeningenboek 2014	65
3.2.	Geef het Rekenhof toegang tot correspondentie met INR	65
3.3.	Hoe legitiem is de hoop op een opening door Eurostat en op duidelijkheid of een project wel of niet in de begroting zal belanden?	65
4.	Tussenkomst van Matthias Diependaele	65
4.1.	Format van de rapportering	65
4.2.	Debat over de meerwaarde van pps moet gevoerd worden .	65
4.3.	Ruimte voor investeringen?	65
5.	Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz.....	65
6.	Eerste reплик van minister-president Geert Bourgeois	66
6.1.	Ruimte voor investeringen en de impact van Oosterweel	66
6.2.	Geert Bourgeois wil de EU doen aanvaarden dat investerin- gen kunnen worden afgeschreven op begrotingen in even- wicht.....	66
6.3.	Wijzigingen aan de rapportering over pps	66
6.4.	Meerwaarde van pps-projecten	66
6.5.	Berekening van beschikbaarheidsvergoedingen houdt enkel rekening met afgesloten contracten	66
6.6.	A11 en kilometerheffing	66
6.7.	Transparantie over afgesloten contracten.....	66
6.8.	Ruling.....	67
7.	Tussenkomst van Kit Van Gestel (vertegenwoordiger Vlaams Kenniscentrum PPS) over de positie van Eurostat.....	67
8.	Tweede tussenkomst van Peter Van Rompuy	67
9.	Tweede tussenkomst van Jan Bertels.....	68
10.	Tweede tussenkomst van Björn Rzoska	68
11.	Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	68
12.	Tweede tussenkomst van Matthias Diependaele	68
13.	Tweede reплик van minister-president Geert Bourgeois	68
13.1.	Is België recordhouder inzake pps-constructie?	68
13.2.	Een politieke beslissing nodig.....	69
13.3.	Welke projecten worden voorgelegd aan Eurostat?.....	69

XV.	Voorstelling door minister Bart Tommelein van het rapport over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015 (7 juni 2016)	69
1.	Evolutie geconsolideerde schuld	69
2.	Netto te financieren saldo	70
3.	Schuldbeheer – directe schuld	70
4.	Rentegevoeligheid van de directe schuld	70
5.	Geconsolideerde schuld eind 2015	70
6.	Waarborgbeheer	71
7.	De rating van de Vlaamse Gemeenschap	71
XVI.	Debat over het rapport over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015 (7 juni 2016)	71
1.	Tussenkomst van Björn Rzoska	71
1.1.	Beperkte stijging van de schuld is te wijten aan de terugbetaling van KBC	71
1.2.	Transparantie	72
2.	Tussenkomst van Matthias Diependaele	72
2.1.	Transparantie	72
2.2.	Evolutie van de Vlaamse overheidsschuld	72
2.3.	Naar een nieuwe schuldnorm	73
2.4.	Rating van de Vlaamse Gemeenschap	73
3.	Tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	73
3.1.	De schuldevolutie	73
3.2.	Zorgvuldig schuldbeleid	73
3.3.	Terugbetaling KBC-lening	73
4.	Tussenkomst van Jan Bertels	73
4.1.	Thesaurieverrichtingen onroerende voorheffing uitbreiden naar aanvullende personenbelasting?	73
4.2.	Grote looptijd voor een bepaalde lening	73
4.3.	Opbrengst van EMTN-leningen	74
4.4.	Situatie geconsolideerde schuld en de nakende overname van de ziekenhuisschuld	74
4.5.	Vlaams Pensioenfonds	74
5.	Repliek van minister Bart Tommelein	74
5.1.	KBC-lening	74
5.2.	Transparantie	74
5.3.	Transparantie van de begroting	74
5.4.	Doelstelling inzake schuldevolutie	75
5.5.	Voorschottenregeling onroerende voorheffing uitbreiden naar aanvullende personenbelasting?	75
5.6.	Lening op dertig jaar	75
5.7.	Opbrengsten bij de uitgifte van EMTN-leningen	75
5.8.	Opname ziekenhuisschuld	75

6.	Tweede tussenkomst van Jan Bertels.....	75
6.1.	Voorschottensysteem voor de aanvullende personenbelasting.....	75
XVII.	Macro-economische raming van de erfbelasting (7 juni 2016).....	76
1.	Toelichting door Carine Smolders, kabinetschef Financiën en Begroting, bij de macro-economische raming van de erfbelasting..	76
1.1.	Macromodel gebaseerd op een zestigtal modellen die door het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting werden bestudeerd ..	76
1.2.	Hoe werken deze modellen?	76
1.3.	Welke variabelen spelen een rol?.....	76
1.4.	Hoe koos men de best presterende modellen?.....	77
1.5.	Twee types modellen	77
1.6.	Op basis van welke parameter werd gekozen voor het weerhouden model?	77
1.7.	Factoren/variabelen opgenomen in het model	77
1.8.	Raming 2016.....	78
2.	Tussenkomst door Matthias Diependaele.....	78
2.1.	Hoe lang wordt dit model al gebruikt?.....	78
2.2.	Hervorming van de erfenisrechten: zijn de nodige data beschikbaar om de budgettaire impact van mogelijke pistes tot wijziging te berekenen?	78
3.	Tussenkomst van Björn Rzoska.....	78
3.1.	Vragen bij berekeningswijze blijven	78
4.	Tussenkomst van Jan Bertels.....	78
4.1.	Het betrouwbaarheidsinterval van 95%	78
4.2.	Welke exogene factoren voegen we toe aan de raming van het model?.....	78
4.3.	Validatie door Rekenhof	79
5.	Repliek van Carine Smolders.....	79
5.1.	Eerste keer dat model is gebruikt maar het model dat de laagste voorspellingsfout genereert wordt gekozen	79
5.2.	Datamodel om onderbouwde prognoses te kunnen leveren .	79
5.3.	Rekenhof en de ontvangstenramingen.....	79
5.4.	Betrouwbaarheidsinterval van 95%.....	79
5.5.	Exogene factoren	80
6.	Tweede tussenkomst van Jan Bertels.....	80
7.	Tweede repliek van Carine Smolders	80

XVIII. Repliek van minister Bart Tommelein op vragenronde van 24 mei 2016 (7 juni 2016)	80
1. Tabellen inzake de uitvoeringsrekening 2015	80
1.1. Tabel: Vergelijking voorlopige uitvoering 15 februari 2016 en het door het INR gepubliceerde cijfer in de overheids- rekeningen	80
1.2. Tabel: Vergelijking tussen INR-cijfer (min 336 miljoen euro) en definitieve uitvoeringscijfer van 20 mei 2016 (min 296 miljoen euro)	80
2. Impact Scholen van Morgen	81
3. Impact universiteiten en hogescholen op vorderingensaldo evo- lueert van -30 miljoen euro naar +78 miljoen euro	81
4. Een blijvende opvolging van de gewestbelastingen, in het bijzonder erf- en schenkbelastingen	82
5. Werd voor de berekening van de gewestbelastingen rekening ge- houden met de voorlopig definitieve uitvoeringsrekening?	82
6. Totstandkoming en berekening van de onderbenutting	83
7. Waarom evolueerde de ESR-correctie VAC Brussel van negatief naar positief?	83
8. Informatienota Oosterweel	83
9. Vraag om de cijfers van het Vlaams begrotingstraject te toetsen aan de – al dan niet terechte – verscherping in het HRF-advies van april 2016 in plaats van aan het HRF-advies van maart 2015	84
10. Waarom werd de provisie voor asiel bij de begrotingscontrole 2016 verminderd?	84
11. Wat is de reden voor de vermindering van de provisie kilometerhef- fing ten belope van 2,6 miljoen euro?	85
XIX. Debat 7 juni 2016	85
1. Tussenkoms van Jan Bertels	85
1.1. Onderbenutting kredieten Welzijn	85
2. Repliek van minister Bart Tommelein	85
2.1. Kredieten Welzijn	85
2.2. Ontvangsten uit EMTN-uitgiften	85
2.3. Vlaams Pensioenfonds	85
3. Tweede tussenkomst van Jan Bertels	86
3.1. Groeipad naar 1% bbp inzake onderzoek en ontwikkeling tegen 2020	86
3.2. Uitholling voorzichtigheidsprincipe inzake bepaalde uitgaven inzake Welzijn	86
3.3. Tegenvallende fiscale inkomsten met impact op de Vlaamse begroting?	86

4.	Tweede repliek van minister Bart Tommelein	86
4.1.	Uitgaven in onderzoek en ontwikkeling en Welzijn	86
4.2.	Tegenvallende inkomsten inzake personenbelasting	86
5.	Derde tussenkomst van Jan Bertels.....	86
5.1.	Tegenvallende inkomsten inzake personenbelasting	86
6.	Derde repliek van minister Bart Tommelein	87
XX.	Akteneming van de verslagen van de andere commissies (14 juni 2016)	87
XXI.	Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van de- creet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (14 juni 2016).....	87
1.	Tabel	87
2.	Corpus van het decreet	88
3.	Eindstemming.....	89
XXII.	Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van de- creet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (14 juni 2016).....	89
1.	Tabel	89
1.1.	Afdeling I: Begrotingskredieten:.....	89
1.2.	Afdeling III: Diensten met afzonderlijk beheer	89
1.3.	Afdeling V: Vlaamse Rechtspersonen	89
2.	Corpus van het decreet	89
3.	Eindstemming.....	90
	Gebruikte afkortingen	91

Bijlagen: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

- Bijlage 1: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 10 mei 2016
- Bijlage 2: Toelichting door Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof, op 17 mei 2016
- Bijlage 3: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 24 mei 2016
- Bijlage 3A: Presentatie
- Bijlage 3B: Provisies Financiën en Begroting
- Bijlage 3C: Brief FOD Financiën over spelen en weddenschappen
- Bijlage 3D: Overgangsmechanisme
- Bijlage 3E: Impact consolidatie instellingen
- Bijlage 3F: Autonomiefactor
- Bijlage 4: Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het rapport Alternatieve financiering van de Vlaamse overheidsinvesteringen 2014-2015, op 31 mei 2016
- Bijlage 5: Toelichting door Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, op 7 juni 2016
- Bijlage 6: Reactie van de Vlaamse Regering van 27 mei 2016 op inhoudelijk rapport Rekenhof
- Bijlage 7: Reactie van de Vlaamse Regering van 27 mei 2016 op formeel rapport Rekenhof
- Bijlage 8: Opsplitsing ontwerp van uitgavendecreet

I. Inleiding

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op haar vergaderingen van 10, 17, 24 en 31 mei en 7 en 14 juni 2016:

- het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 18/1);
- het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/1);
- het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 32/1);
- het verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 52/1).

Wegens de nauwe band tussen de twee begrotingsontwerpen en de twee regeringsrapporten werd één verslag opgesteld. Volksvertegenwoordiger Jan Bertels werd als verslaggever aangeduid voor de begrotingsontwerpen en het rapport over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015. Volksvertegenwoordiger Peter Van Rompuy werd als verslaggever aangeduid voor het verslag alternatieve financiering van de Vlaamse overheidsinvesteringen.

De tekst aangenomen door de commissie van het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 vindt u als document *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/7. De op vraag van de Vlaamse Regering gewijzigde bijlagen bij het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 vindt u als *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/7-Bijlagen.

II. Toelichting bij de begrotingsaanpassing 2016 door minister Bart Tommelein (10 mei 2016)

1. Inleiding

Minister *Bart Tommelein*, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, start met het ruimere budgettaire beeld van de regeerperiode. De uitdagingen waren en blijven groot, maar worden stuk voor stuk aangepakt. De voorbije twee jaar werden grote stappen ondernomen om de begroting op orde te stellen, waarbij de regering zich niet beperkte tot het opvangen van tegenvallende groei en inflatiecijfers.

Ook andere effecten werden immers ondervangen. Ten gevolge van het verstrengde Europees begrotingstoezicht werd er voor 1,5 miljard euro aan pps-constructies ingekanteld in de begroting.

De recurrente impact van de zesde staatshervorming en de bijhorende sanering van de overheidsfinanciën ter waarde van 1,7 miljard euro werd weggewerkt.

De gevolgen van de federale taxshift, een kostprijs van ongeveer 600 miljoen euro, worden tegen het einde van de legislatuur opgevangen in de Vlaamse begroting.

Tot slot zullen herzieningen inzake de nieuwe bevoegdheid van de ziekenhuisinfrastructuur A1/A3 nog een bijkomende impact hebben die tussen de 250 en 800 miljoen euro ligt. Daarvoor is er voor 2016 45 miljoen euro, bovenop de reeds voorziene 30 miljoen euro, opgenomen in onze begroting.

De volatiliteit blijft een rol spelen. Dat de spilindex onverwacht al in mei in plaats van in juli 2016 overschreden wordt, zorgt voor 62 miljoen euro meeruitgaven, terwijl de gerelateerde meerontvangsten zich pas in 2017 zullen voordoen.

De minister herinnert aan de vertrekbasis van de begrotingsopmaak. De regering ging uit van een tekort van 171 miljoen euro op weg naar een traject in evenwicht in 2017. Vlaanderen is en blijft streng voor zichzelf en werkt verder in nominale termen in plaats van structurele termen. Daardoor houdt het, in tegenstelling tot de federale overheid, geen rekening met een conjunctuurcorrectie. Zelfs rekening houdende met de eenmalige tegenvallers bij deze begrotingsaanpassing, in casu de negatieve afrekening van het overgangsmechanisme, de versnelde overschrijding van de spilindex en de asieluitgaven, blijft Vlaanderen met een verwacht tekort van 463 miljoen euro nog steeds onder de norm die de Hoge Raad van Financiën vooropstelde in zijn advies van maart 2015, namelijk een tekort van 577 miljoen euro, met inbegrip van het spaarmechanisme voor de negatieve afrekening in 2018.

Met deze begrotingsaanpassing beslist de Vlaamse Regering ook enkele investeringen in infrastructuur: beleidskredieten vrijgekomen door de btw-verlaging voor scholenbouw worden gebruikt voor nieuwe schoolgebouwen. De Vlaamse overheid ondersteunt nu ook de bouw van rust- en verzorgingscentra door private spelers.

2. De economische parameters

De minister vervolgt met de evolutie van de economische parameters die de begroting beïnvloeden, met name de inflatie en de groei. Beide parameters waren in 2015 in realiteit iets hoger dan geraamd, wat een licht positief effect heeft. Bij de begrotingsaanpassing schroeft de regering de verwachte inflatie en groei terug met een neerwaartse bijstelling tot gevolg.

Tabel 1: de economische parameters groei en inflatie

2.1 Parameters groei en inflatie

Begrotingsjaar	BO 2016		BA 2016	
	2015 vermoedelijk	2016 initieel	2015 definitief	2016 aangepast
Inflatie (CPI)	0,50%	1,50%	0,56%	1,40%
Economische groei (BBP)	1,20%	1,30%	1,40%	1,20%

De economische groei heeft een belangrijke invloed op de investeringen en de uitgaven van de Vlaamse overheid: een wijziging van de parameter economische groei met 0,1% heeft een recurrente impact op de ontvangsten van 29 miljoen euro; een wijziging van de parameter inflatie met 0,1% heeft een recurrente impact van 30 miljoen euro. Dat maakt duidelijk dat een constante monitoring van ontvangsten en uitgaven nodig is bij wijzigende economische omstandigheden.

3. De ontvangsten

3.1. Totale ontvangstenraming daalt met 187 miljoen euro

Het finaal saldo van de federale dotaties daalt, ten gevolge van de bijstelling van de respectievelijke parameters in plus en min, met 51,6 miljoen euro. De gewestelijke belastingen dalen met 230 miljoen euro. De eigen niet-fiscale toegewezen ontvangsten en de eigen niet-fiscale, niet-toegewezen ontvangsten kennen kleine bijstellingen van respectievelijk -9 en -11 miljoen euro. Tot slot stijgen de eigen ontvangsten van de instellingen die binnen de consolidatieperimeter vallen met 115 miljoen euro. Per saldo worden de totale ontvangsten negatief bijgesteld met 187 miljoen euro.

4. Evolutie fiscale autonomie

Fiscale autonomie wordt uitgedrukt als de som van de opbrengsten uit de gewestbelastingen en de gewestelijke opcentiemen ten opzichte van de totale ontvangsten van de Vlaamse overheid. Hoewel er andere mogelijke omschrijvingen zijn, zijn het hier dus de fiscale ontvangsten waar Vlaanderen zelf vorm aan kan geven. Door de zesde staatshervorming, met overdracht van de gewestelijke opcentiemen, stijgt die fiscale autonomie aanzienlijk: van 19,4% in 2014 naar 33,7% in 2015 en na de begrotingsaanpassing 2016 zelfs tot 34,1%.

5. Evolutie samengevoegde en gedeelde belastingen

Ten gevolge van de nieuwe Bijzondere Financieringswet worden de samengevoegde en de gedeelde belastingen doorgestort naar de gewesten en de gemeenschappen.

5.1. De samengevoegde belastingen

De samengevoegde belastingen voor het gewest worden voor de begrotingsaanpassing 2016 op 9,7 miljard euro geraamd, dat is inclusief de negatieve afrekening 2015 van 80,5 miljoen euro. De raming voor 2016 daalt ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016 met 218,9 miljoen euro.

De bruto aanvullende belasting op de personenbelasting daalt met 12 miljoen euro licht ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016. Dat is omdat bij de begrotingsaanpassing een inningspercentage van 98,72% wordt toegepast, wat bij de begrotingsopmaak nog niet gebeurde. De raming van de belastingstaat voor het aanslagjaar 2016 houdt nu ook rekening met de in het federale regeerakkoord aangekondigde verhoging van de forfaitaire beroepskosten. De verhoging zal gevolgen hebben voor de aanslagjaren 2016 en volgende, waarbij het aanslagjaar gelijk is aan het begrotingsjaar. Voor aanslagjaar 2016 wordt er uitgegaan van een recurrente impact op de totale belastingstaat van 450 miljoen euro. De geplande verlaging van de personenbelasting wordt bestendigd via het Vlaamse aandeel. De negatieve impact van deze maatregel op de Vlaamse begroting ten belope van 75 miljoen euro wordt niet gecompenseerd door een verhoging van de opcentiemen.

Het gewestelijk deel van het overgangsmechanisme wordt bijgesteld tot -469,9 miljoen euro. De negatieve afrekening 2015 van 106,5 miljoen euro, wat gelijk staat met de gewestelijke component in de totale afrekening van het overgangsmechanisme ten belope van -136,7 miljoen euro, is daarin verrekend. Het doel van het overgangsmechanisme is de inwerkingtreding van de herziene Bijzondere Financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden bijgevolg uitgevlakt via een egalisatiebedrag per gewest.

5.2. De gedeelde belastingen

De gedeelde belastingen voor de gemeenschap worden in 2016 op 20,9 miljard euro geraamd. Daarin is de positieve afrekening van 175,4 miljoen euro verrekend. De raming 2016 stijgt ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016 met 167,4 miljoen euro. Voor de samengevoegde en gedeelde belastingen samen is er dus een negatieve bijstelling van 51,6 miljoen euro.

6. De dotaties

Door de zesde staatshervorming doven de meeste specifieke dotaties uit omdat ze opgenomen worden in de algemene dotatiestromen. Dat is onder meer het geval voor dotaties voor tewerkstellingsprogramma's en de compensatie voor het kijk- en luistergeld. Voor de inning van een aantal belastingen, die voortaan door de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) en niet langer door de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën uitgevoerd wordt, onder meer de verkeerbelastingen, de registratie- en successierechten, is er een specifieke dotatie.

7. Impact overgangsmechanisme

De ontvangsten worden beïnvloed door het overgangsmechanisme. Het doel ervan is de inwerkingtreding van de herziene Bijzondere Financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar, door een egalisatiebedrag per gemeenschap. Voor dotaties voor de gewestbevoegdheden bedraagt de afrekening van 2015 voor dit overgangsmechanisme -106,5 miljoen euro. De negatieve afrekening van het overgangsmechanisme voor de gemeenschapsbevoegdheden bedraagt -30 miljoen euro. Gelet op de eenmaligheid ervan, heeft de Vlaamse Regering ervoor geopteerd deze negatieve afrekening van -136,7 miljoen euro niet in de begrotingsdoelstelling voor 2016 op te nemen.

8. De verschillenanalyse van de opcentiemen

De verschillenanalyse van de opcentiemen maakt de budgettaire effecten van zowel Vlaamse als federale begrotingsramingen duidelijk. De begrotingsopmaak 2016 van de Vlaamse overheid ging uit van licht andere cijfers dan de federale begrotingsopmaak. Ten gevolge van timingproblemen heeft de Vlaamse Regering immers met eigen ramingen gewerkt. Bij de begrotingsaanpassing zijn de ramingen opnieuw volledig gealigneerd op de ramingen van de FOD Financiën. Inzake bruto opcentiemen is er een negatieve bijstelling met 12 miljoen euro. De raming van de kost van de fiscale uitgaven valt 143 miljoen euro beter uit dan de Vlaamse Regering inschatte bij de begrotingsopmaak.

9. Aanpassing raming gewestbelastingen

VLABEL int sinds 2015 de registratie- en erfbelastingen zelf, met enkele kinderziektes in de eerste helft van het jaar 2015 tot gevolg. Bij de begrotingsopmaak werd gedacht dat de vertraging die daaruit voortvloeide, pas in 2016 zou worden ingelopen. Door de snelle en efficiënte verwerking van de akten door VLABEL in het najaar is die inschatting achterhaald.

De FOD Financiën heeft de gewestbelastingen die nog onder zijn beheer vallen geraamd.

Voor de gewestbelastingen die ze in eigen beheer int, stelt de Vlaamse overheid eigen ramingen op, waarbij rekening wordt gehouden met de parameters van de Economische Begroting van 11 februari 2016.

Bij de begrotingsaanpassing worden de gewestbelastingen 230 miljoen euro lager ingeschat dan bij de begrotingsopmaak 2016: 138,7 miljoen euro hiervan is te wijten aan de versnelde inning door VLABEL; 91 miljoen euro is te relateren aan andere effecten.

De raming van de ontvangsten uit erfbelastingen werd bijgesteld op basis van de resultante van een econometrisch model, ontwikkeld door het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting. Dit model werd, samen met een zestigtal andere modellen, voor het eerst opgesteld in 2014 maar is ondertussen geüpdatet met de recentste economische en begrotingsmatige informatie. Het houdt rekening met de ontvangsten van voorbijgaande jaren, gecorrigeerd voor eenmalige ontvangsten, en een aantal externe variabelen die invloed kunnen hebben op de grootte van het fiscaal actief, onder andere de evolutie van de spaardeposito's, de werkloosheidsgraad en de beursindex. Het model wordt finaal nog bijgesteld met een verhoging van 25 miljoen euro, zijnde de verwachte ontvangsten uit de fiscale regularisatie in 2016. Dit sommeert tot een totale ontvangst uit erfbelastingen van 1,5 miljard euro.

De raming van ontvangsten uit registratiebelastingen wordt bijgesteld op basis van het micro-economisch model, gebruikt bij begrotingsopmaak 2016, maar aangepast aan de realisatiecijfers 2015. De verlaging van de registratierechten op onroerende schenkingsrechten heeft tot een grote instroom van schenkingsaktes geleid, vooral in het laatste kwartaal van 2015. De recentste cijfers tonen bovendien aan dat deze hoge instroom blijft aanhouden. Om de wijzigingen beter te kunnen vatten werden de ontvangsten uit schenkingsrechten geraamd per type (onroerend, roerend, bouwgrond, overig) en werd de raming gebaseerd op cijfers uit het laatste kwartaal. Voor de andere registratietypen werd een omvattende raming per type registratiebelasting, verkoop, verdeel of hypotheek gehanteerd.

10. De uitgaven

10.1. Evolutie beleidskredieten

De totale beleidskredieten stijgen met 202,8 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016.

De gedetailleerde verklaring daarvan is terug te vinden in de algemene toelichting. De minister licht er enkele van toe.

10.1.1. Indexprovisie

Zo verhoogt de indexprovisie met 199 miljoen voor het opvangen van de verwachte vervroegde overschrijding van de spilindex. In september 2015 werd nog uitgegaan van een overschrijding van de spilindex in december 2016, wat enkel invloed zou hebben op het vakantiegeld 2017 dat in 2016 wordt aangerekend. Bij de politieke besprekingen van de begrotingsaanpassing 2016 werd op basis van de parameters van de economische begroting van februari 2016 uitgegaan van een overschrijding van de spilindex in juli. De recentste inschattingen van het Planbureau gaan evenwel uit van een overschrijding in mei, waardoor er 62 miljoen euro nodig is. Meerontvangsten die gerelateerd zijn aan de verhoging van de inflatie, zullen pas in 2017 in de ontvangsten worden opgenomen.

10.1.2. Fiscale uitgaven

Voorts dalen de fiscale uitgaven voor het woonbeleid met 150 miljoen euro en nemen de middelen voor de fiscale uitgaven arbeidsmarktbeleid toe met 8 miljoen euro. Er zijn ook nog 29 miljoen aan bijkomende middelen voor het loonmodel in het onderwijs.

10.2. Evolutie betaalkredieten

In de tabel van de betaalkredieten is de evolutie van de betaalkredieten per beleidsdomein bij de begrotingsaanpassing terug te vinden. Ten opzichte van de begrotingsopmaak is er hier een bijstelling in plus van 139 miljoen euro. In 2016 zijn er in de begroting licht meer beleidskredieten dan betaalkredieten. Dit is omdat de betaalverplichtingen van nieuwe beleidskredieten voor investeringen gespreid zijn over de komende jaren.

11. Evolutie beleidsruimte door evolutie uitgaven

De creatie en aanwending van de brutobeleidsruimte geeft aan hoe de beleidsruimte geëvolueerd is ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016. Bij constant beleid dalen de ontvangsten ten opzichte van de begrotingsopmaak met 187 miljoen euro. De redenen legde de minister al uit. Vooreerst is er de meerkost van een vervoegde overschrijding van de spilindex. Daarnaast zijn er de effecten van de kostendrijvers, betaalkalenders en uitgaven gefinancierd met specifieke eigen ontvangsten. In globo leiden de uitgaven tot een aantasting van de beleidsruimte met 139 miljoen euro.

12. Impact ESR-correcties

Dat de raming van het effect van de ESR-correcties bijgesteld wordt, heeft een positief effect op de beleidsruimte met 68,5 miljoen euro. Ten gevolge van het verstrengd Europees begrotingstoezicht werden naar aanleiding van de EDP-notificatie van april 2014 een aantal pps-constructies door het INR geherklasseerd.

Het gaat onder meer om de DBFM Scholen van Morgen. Deze herclassificatie impliceert dat de bouwkost in rekening dient genomen te worden op het moment van oplevering van de infrastructuur. Bij de begrotingsaanpassing 2016 wordt de bouwkost voor het project Scholen van Morgen – rekening houdend met de btw-verlaging naar 6% en een verschuiving van een aantal projecten van 2015 naar 2016 – herraamd op 527,8 miljoen euro. Voor de opgeleverde scholen wordt de aflossing van de kapitaalcomponent a rato van 12 miljoen euro in mindering gebracht van de jaarlijkse beschikbaarheidsvergoeding. Per saldo is er voor Scholen van Morgen dus een ESR-correctie van 515,8 miljoen euro wat 24,8 miljoen euro minder is dan bij de initiële begroting 2016.

Ten gevolge van de EDP-notificatie van september 2014 werden de voorwaardelijke investeringstoelagen van het VIPA getoetst op hun voorwaardelijkheid. Het INR heeft vastgesteld dat het voorwaardelijke karakter van de investeringsbijdragen bijzonder laag is. De facto komt een lage voorwaardelijkheid in de economische realiteit meer overeen met het feit dat er voor de overheid de verplichting tot betaling ontstaat eens de onderliggende investering tot stand komt en dat de investeringsbijdrage dan in zijn geheel zonder het deel rentesubsidie ESR-matig dient te worden aangerekend. Ten opzichte van het kapitaalsdeel van 88 miljoen euro in de bij het VIPA ingeschreven gebruikstoelage bij de begrotingsaanpassing 2016, kan er een negatieve correctie van 50,2 miljoen euro worden toegepast om tot het geraamde bedrag van de onderliggende investering a rato van 37,8 miljoen euro in 2016 te komen. Deze verbetering van de ESR-correctie met 142,7 miljoen euro ten opzichte van de initiële begroting 2016 is quasi uitsluitend te wijten aan het dossier ZiekenhuisNetwerk Antwerpen (ZNA) waarvan het bevel tot aanvang der werken met één jaar is uitgesteld.

Daarnaast zijn er enkele bijstellingen die een bijkomend effect hebben zoals de versnelde aanrekening op het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Dat heeft voor de nieuwe toekenningsjaren vanaf 2016 een nieuw voorschottensys-

teem uitgewerkt waarbij het voorschot nauw aansluit bij de onderliggende transactie, namelijk de uitgave bij de hogescholen en universiteiten. Voor de voorbije toekenningsjaren tot en met 2015 zijn de voorschotten reeds sneller geboekt, en zal de saldering gebeuren na afsluiting van het project. Zo voorziet het fonds voor 2016 in 10,3 miljoen euro voor saldering van 'oude' toekenningsjaren terwijl de universiteiten en hogescholen verwachten om 53 miljoen euro uit te geven voor hun FWO-projecten, mede op basis van de eerdere voorschotten. Derhalve valt er een negatieve ESR-correctie van 42,7 miljoen euro te verwachten.

Tot slot wordt vanuit het voorzichtigheidsprincipe een buffer aangelegd van 40 miljoen euro voor potentiële nieuwe inkantelingen van pps-constructies, meer bepaald de mogelijke herclassificatie van de oude dossiers BRABO-II en stelplaatsen cluster 2.

13. Onderbenutting

De onderbenutting werd volgens dezelfde hypothesen berekend als bij begrotingsopmaak 2016. Die uitgangspunten werden door de SERV en het Rekenhof aangenomen. Basis is de onderbenutting van de laatste twee afgelopen jaren, 2014 en 2015. Dit geeft een onderbenuttingspercentage van 1,38% op een kredietmassa van 29 miljard euro, wat overeenkomt met 399,5 miljoen euro. In die berekeningen wordt geen rekening gehouden met een onderbenutting op kredieten van de zesde staatshervorming. Pas medio mei zal er definitief kunnen worden vastgesteld wat de aanwending op deze kredieten is. De in januari vastgestelde onderbenutting van 57 miljoen euro is ondertussen volgens de recentste cijfers van het RIZIV opgelopen tot ongeveer 85 miljoen euro.

Ook is in deze berekening geen rekening gehouden met onderbenutting bij de universiteiten en hogescholen. Op basis van de door de universiteiten en hogescholen ingediende begrotingen bleek een ESR-impact die negatiever was dan de toelage aan deze instellingen. In de uitvoeringscijfers van de instellingen blijkt dat de onderbenutting echter een pak hoger ligt. In 2014 was de ESR-impact 25 miljoen lager dan de toelage, in 2015 bedroeg deze maar liefst 107,5 miljoen euro.

Gelet op bovenstaande twee factoren is het inschrijven van een bijkomende onderbenutting van 90 miljoen euro vrij voorzichtig. Hierdoor wordt de totale onderbenutting ingeschat op 489,5 miljoen euro. Mocht blijken dat de begrotingsdoelstelling niet gehaald wordt, dan kan het monitoringsproces versterkt worden om de doelstelling alsnog te halen. Deze bijstelling leidt tot een bijkomende beleidsruimte van 86,4 miljoen euro.

Wat de totale brutobeleidsruimte betreft, hebben het herinschatten van ontvangsten en uitgaven bij begrotingsaanpassing 2016, de herraming van de ESR-correcties en de herrekening van de onderbenutting op basis van de uitvoeringsgegevens tot gevolg dat het verwachte begrotingsresultaat 171 miljoen euro lager uitvalt dan bij de begrotingsopmaak 2016, inclusief asieluitgaven.

14. Het vorderingensaldo

Zo bedraagt het verwachte begrotingsresultaat nu -463 miljoen euro terwijl dit -292 miljoen euro was bij de begrotingsopmaak, beiden inclusief asieluitgaven. De daling van 171 miljoen euro kan samengevat worden als volgt: -136 miljoen euro afrekening overgangsmechanisme, -61 miljoen euro sneller dan verwachte overschrijding van de spilindex, +26 miljoen euro minder eenmalige uitgaven voor asiel. Die bijstellingen zijn het gevolg van eenmalige effecten en hebben dus geen effect op het begrotingsevenwicht in 2017.

Het vorderingensaldo bij begrotingsopmaak 2016 werd vastgeklekt op -171 miljoen euro. Rekening houdend met 136 miljoen negatieve afrekening van het overgangsmechanisme 2015, 62 miljoen onvoorziene indexatiekost door de overschrijding van de spilindex in mei in plaats van juli, terwijl de gerelateerde ontvangsten pas in 2017 plaatsvinden en 94 miljoen euro eenmalige kosten voor de asielcrisis bedraagt het verwachte nominale tekort bij begrotingsaanpassing 463 miljoen euro ofwel 0,11% van het bbp. Alle bijstellingen van het verwachte resultaat zijn eenmalige effecten en hebben zoals gezegd geen effect op het beoogde begrotingsevenwicht in 2017.

15. Evolutie geconsolideerde schuld en de financieringsbehoeften

De tabel van de verwachte evolutie van de schuld vertrekt van het tekort van de Vlaamse Gemeenschap inclusief kosten voor asiel en overgangsmechanisme, en telt daarbij alle ESR-8-verrichtingen. Die bepalen immers mee de evolutie van de geconsolideerde schuld. In de ESR-8-uitgaven van de ministeries valt op dat de financiering van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaams Woningfonds nu volledig gebudgetteerd zijn. Samen zijn ze goed voor 1,3 van de 1,6 miljard euro aan verwachte ESR-8-uitgaven. Die opnames laten de directe schuld stijgen. De bij begrotingsopmaak 2016 verwachte ontvangst van KBC van 1,5 miljard euro is in de begrotingsaanpassing volledig weggefallen, wegens het vervroegd terugbetalen van de hoofdsom van 2 miljard euro en de terugbetalingspremie van 1 miljard euro op het einde van 2015.

Belangrijkste toename van de ESR te consolideren schuld is evenwel te wijten aan de overname van de bevoegdheid inzake ziekenhuisinfrastructuur en de bijhorende openstaande nog kasmatig te financieren engagementen ten aanzien van de sector ten belope van ongeveer 5 miljard euro. Door de terugbetaling van KBC is er momenteel een positief saldo op de zichtrekeningen en beleggingen ten bedrage van 1,5 miljard euro waardoor de verwachte netto schuldtoename in 2016 5,5 miljard en de geraamde schuld eind 2016 24,5 miljard euro bedraagt, ofwel 6% van het bbp.

Om de financieringsbehoefte van de Vlaamse ministeries te bepalen, spelen voor eerst de herfinanciering van de aflopende schulden en de aanvaarding van een nominaal begrotingstekort. In 2016 zullen de uitstaande directe schulden op korte termijn, die eind 2015 755 miljoen euro bedroegen, volledig worden terugbetaald. De aflossingen van schulden op lange termijn worden volledig voor 1,3 miljard euro terugbetaald. In 2016 komt in juli een grote EMTN-uitgifte van 1,25 miljard euro op eindvervaldag.

Naast deze grote eindvervaldagen hebben de Vlaamse ministeries ook enkele kleinere vervaldagen. Van de overgenomen leningen van de vismijn Oostende vervalt 204 duizend euro in 2016. De laatste vervaldag van die leningen is pas in 2028. De aflossingslasten van de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding bedragen 52,4 miljoen euro in 2016. De laatste eindvervaldag ervan is in 2026. De terugbetalingen kunnen grotendeels gefinancierd worden door de vervallen uitstaande beleggingen die eind 2015 1,1 miljard euro bedroegen, en de positieve stand op de zichtrekening van 410 miljoen euro.

In het kader van het actief schuldbeheer zal de Vlaamse overheid in 2015 en 2016 de financiering verzorgen van de eenmalige uitbetaling van de alternatieve subsidies verstrekt door het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden voor een ingeschat bedrag van maximaal 641,8 miljoen euro in 2015 en 171,8 miljoen euro in 2016. In de begrotingsaanpassing 2016 worden de directe uitbetalingen op 36,2 miljoen euro geschat.

Zoals daarjuist gesteld neemt, vanaf midden 2015, de Vlaamse overheid ook de rechtstreekse financiering op zich van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaams Woningfonds. Uit de eerste opnames is immers gebleken dat de Vlaamse overheid zich goedkoper kan financieren op de kapitaalmarkt dan met gewaarborgde leningen. In 2016 worden opnames gepland van 1,2 miljard euro voor de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en 472 miljoen euro voor het Vlaams Woningfonds. Die zullen zo goed mogelijk matchen met de leningsbehoefte van die instellingen in een meerjarig perspectief. De directe schuld zal er evenwel door stijgen. Wat aan stijgingen voor deze ESR-geconsolideerde instellingen in begrotingsopmaak 2016 gepland was, valt hierdoor weg. Alleen de terugbetaling van hun bestaande portefeuille van gewaarborgde schulden komt tot uiting in het overzicht van geconsolideerde schuld. Tot slot wordt voor de overname van de langetermijnfinanciering van de DBFM Scholen van Morgen door de nv School Invest in een totale directe financiering voorzien van 707 miljoen euro via kapitaal en via obligaties, uitgegeven via het x/n-vereffeningsstelsel.

In totaliteit wordt zo een brutofinancieringsbehoefte van 3,3 miljard euro verwacht. De verwachte nettoschuldtoename van de Vlaamse ministeries beperkt zich tot 1,2 miljard euro, volledig ten gevolge van de rechtstreekse financiering van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, het Vlaams Woningfonds en School Invest. Dat is een bewuste keuze om de algemene financieringskosten te drukken.

III. Debat 10 mei 2016

1. Tussenkost van Björn Rzoska

1.1. Verkeersbelastingen

Björn Rzoska vindt het merkwaardig dat de belasting op inverkeerstelling daalt, allicht ten gevolge van de vergroening van de verkeersfiscaliteit, maar de inkomsten van de verkeersbelasting stevig stijgen. Welke parameters gebruikt de regering voor die berekeningen?

1.2. Instellingenconsolidatieperimeter

Voorts informeert hij waar de ontvangsten bij constant beleid van 115,2 miljoen euro voor de instellingenconsolidatieperimeter precies vandaan komen.

2. Tussenkost van Jan Bertels

2.1. Transparantie over reëel nominaal tekort

Jan Bertels dankt de nieuwe minister vooreerst omdat hij niet zoals zijn voorganger steevast deed, het heeft over een tekort 171 miljoen euro, maar over een nominaal tekort van 463 miljoen euro. Hij heeft begrip voor de ingreep om de kosten van de asielcrisis te verwerken.

2.2. Overgangsmechanisme en budgettaire spitstechnologie

Wat met de eenmalige negatieve correctie van 137 miljoen euro, door de minister een overgangsmechanisme genoemd, gebeurt, lijkt hem begrotingstechnische spitstechnologie. De initiële begroting bevatte immers al een bedrag voor het overgangsmechanisme, dat nu voor het gewest 68 miljoen euro slechter wordt, maar voor de gemeenschap is er een verbetering van 3 miljoen euro. Toch plaatst de regering -137 miljoen euro 'buiten de begroting'.

2.3. Verwerking indexprovisie

Bij een andere nog meer verbijsterende eenmalige maatregel wil het lid ook wat verduidelijking: de negatieve correctie van 62 miljoen ten gevolge van de versneling van de index is volgens de minister eenmalig en heeft geen effect op de begrotingsdoelstelling 2017.

2.4. Overschatting gewestbelastingen en de gebruikte parameters

Waar sp.a al veelvuldig voor waarschuwde, is bewaarheid geworden. De gewestbelastingen vallen lager uit dan de ramingen waardoor de nettobeleidsruimte kleiner wordt: 163 miljoen euro minder inkomsten van de erfbelasting, 77 miljoen euro minder van de registratiebelasting. Hij vraagt de minister de parameters te verduidelijken. Hoewel de vorige minister dat nog maar enkele weken geleden tegensprak, blijkt er nu een hoeveelheidseffect van 0,85% op de verkeersbelastingen.

Hij hoopt dat de parameters duidelijkheid zullen brengen. Die van de regularisatie van 25 miljoen euro bij de erfbelasting wil hij ook kennen. Bij de registratiebelastingen die dalen met 77 miljoen euro, schrijft de minister 5 miljoen euro in ten gevolge van verhoogde instroom zoals geconstateerd bij de notarissen. Dat is een jaarlijkse gewoonte, maar wordt nooit bewaarheid. Ook hiervan wil hij de parameters graag kennen.

2.5. De samenstelling van de provisie

Voorts vraagt hij de minister hem de samenstelling van de provisie die bijna verdubbelt van 175 naar 320 miljoen euro, te helpen reconstrueren.

2.6. De correctie van de autonomiefactor

Voor de correctie van de autonomiefactor verwijst de minister naar het advies van de Hoge Raad van Financiën. In 2015, 2016 en 2017 krijgt Vlaanderen teveel, wat de regering vlotjes meetelt in haar vorderingensaldo, terwijl er in 2018 een negatieve afrekening volgt. Het Federaal Planbureau raamt die op 952 miljoen euro, de Hoge Raad van Financiën neemt dat bedrag over. De Vlaamse administratie denkt dat ze beperkt zal blijven tot ongeveer 531 miljoen euro. Waarop is die raming gebaseerd?

2.7. Belasting op spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen

Voorts wil hij graag wat meer informatie over de gewijzigde raming van de FOD Financiën van de belasting op spelen en weddenschappen en op de automatische ontspanningstoestellen.

2.8. Stijging moratoriumintresten

Het Rekenhof merkte op dat de vorige begroting te weinig ICT-middelen toekende aan VLABEL. Kan de minister dan ook toelichting geven bij de stijging van de moratoriumintresten voor die dienst met 1,2 miljoen euro?

2.9. Planbatenheffing

Voor de planbatenheffing worden er 1,2 miljoen euro meer inkomsten ingeschreven. Die gelden zouden ter beschikking komen voor uitgaven, terwijl in de detailtoelichting staat dat de meerinkomsten gebaseerd zijn op het saldo van december 2015. Zijn het nu inkomsten van 2016 of van 2015?

2.10. Inkomsten van de energieheffing

De inkomsten van de energieheffing dalen met 103 miljoen en de minister zegt dat ook de beleidskredieten dalen met 103 miljoen euro. Volgens de berekeningen van Jan Bertels dalen ze echter met 112,5 miljoen euro. Waar is de resterende 9,5 miljoen euro gebleven?

IV. Repliek van minister Bart Tommelein op de vragen en opmerkingen van de leden tijdens de vergadering van 10 mei 2016 (17 mei 2016)

1. Verkeersbelastingen

De heer Rzoska vroeg hoe de stijging van de verkeersbelastingen te rijmen is met de verlaging van de belasting op inverkeerstelling (BIV). Op zich is de ramingsmethode van de verkeersbelasting en de BIV bij de begrotingsaanpassing 2016 niet fundamenteel bijgesteld. De raming voor het begrotingsjaar 2016 is gebaseerd op de realisaties 2015. Bij de begrotingsopmaak 2016 ging het om vermoedelijke realisaties op basis van gegevens beschikbaar per 16 september 2015. Bij de begrotingsaanpassing 2016 gaat het om effectieve realisaties. Voor de verkeersbelasting blijken de effectieve realisaties 12,4 miljoen euro meer te bedragen dan de vermoedelijke realisaties per 16 september 2015. Dit verschil wordt naar 2016 geëxtrapoleerd. Bovendien werd bij de begrotingsaanpassing het verlies aan ontvangsten uit de verkeersbelasting als gevolg van de invoering van de kilometerheffing 2,3 miljoen euro minder negatief ingeschat. Bij de BIV bleek de vermoedelijke realisatie overeen te stemmen met de effectieve.

2. Instellingen behorend tot de consolidatieperimeter

De detaillijst met betrekking tot de stijging van de ontvangsten bij ESR-te consolideren instellingen stelt de minister ter beschikking van de commissie. Hij overloopt alvast de belangrijkste toenames: Waterwegen en Zeekanaal: +37,4 miljoen euro, grotendeels te relateren aan Europese subsidies voor het project Seine-Schelde; Kind en Gezin: +19,6 miljoen euro, grotendeels te relateren aan een update van de gegevens op basis van de meest recente realisaties waaruit onder andere een stijging van de geobserveerde gemiddelde ouderbijdrage in de groeps- en gezinsopvang blijkt; GO!: +11,6 miljoen euro, grotendeels te wijten aan extra voorziene verkopen van gronden en gebouwen en een extra inbreng vanuit de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Deze ontvangsten worden uiteraard terug ingezet om nieuwe projecten te ontwikkelen; De Lijn: +10 miljoen euro omwille van hoger dan verwachte inkomsten uit de doorgevoerde tariefverhogingen. Dit heeft te maken met het verder op kruissnelheid komen van het nieuwe tarievenplan en de lager dan verwachte uitval van reizigers.

3. Overgangsmechanisme

Inzake het overgangsmechanisme bedraagt de bijstelling van de afrekening voor het gewest -68,6 miljoen euro en voor de gemeenschap -30,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016. Dit is in totaliteit dus -98,8 miljoen euro en dus niet de door Jan Bertels geciteerde -65,6 miljoen euro. De reden van deze technische verwarring ligt hem in het feit dat het afrekeningsbedrag dat bij de begrotingsopmaak 2016 was verrekend wel globaal, maar niet uitgesplitst wordt weergegeven in de tabel 4-3 uit de algemene toelichting.

De minister bezorgt een tabel die de bedoelde -68 en +3 miljoen euro situeert binnen het geheel van de middelen voor het overgangsmechanisme bij begrotingsopmaak en begrotingsaanpassing. De tabel is een extract van tabel 4-3 uit de algemene toelichting, aangevuld met bijkomende informatie inzake de afrekening

2015. Hij benadrukt dat beide bedragen (-68 en +3) het verschil weergeven tussen begrotingsaanpassing 2016 en begrotingsopmaak 2016, exclusief afrekening over het jaar 2015.

De tabel toont ook de verschillen in afrekening 2015. Inzake het overgangsmechanisme bedraagt de bijstelling van de afrekening voor het gewest -68,6 miljoen euro en voor de gemeenschap -30,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016. Voor het gewest wordt het negatieve verschil in de basis 2016 en in afrekening 2015 hoofdzakelijk verklaard door een stijging van de fiscale capaciteit van het Vlaamse Gewest voor het aanslagjaar 2015 en door een stijging van het relatieve aandeel van de Vlaamse bruto opcentiemen voor het aanslagjaar 2015. Voor de gemeenschap is het positieve verschil van +3 miljoen euro in de basis 2016 in hoofdzaak het resultaat van twee tegengestelde bewegingen. Enerzijds daalt de basis met 30,2 miljoen euro als gevolg van de stijging van de fiscale capaciteit van de Vlaamse Gemeenschap. Anderzijds stijgt de basis met 33,1 miljoen euro als gevolg van het in rekening brengen op de dotatie van de inhouding voor de ziekenhuisinfrastructuur. De daling in afrekening 2015 met 30,2 miljoen euro is in hoofdzaak toe te schrijven aan de stijging van de fiscale capaciteit van de Vlaamse Gemeenschap.

De negatievere afrekening bij de begrotingsaanpassing wordt hoofdzakelijk verklaard door een stijging van de fiscale capaciteit van het Vlaamse Gewest voor het aanslagjaar 2015 en door een stijging van het relatieve aandeel van de Vlaamse bruto opcentiemen voor het aanslagjaar 2015. Gelet op het principe dat budgettaire verschillen in het aanvangsjaar van de nieuwe Financieringswet worden uitgevlakt, zal voor een relatief rijkere regio dus meer in mindering dienen te worden gebracht.

Het totaalbedrag van het overgangsmechanisme bij de begrotingsaanpassing 2016 (= -470,0 miljoen euro voor het Vlaamse Gewest en +106,7 miljoen euro voor de Vlaamse Gemeenschap) bevat het bedoelde bedrag van -137 miljoen euro twee keer: een keer als basis 2016 en een keer als afrekening 2015. De afrekening is logischerwijs eenmalig, omdat het eigenlijk over een inhaalbeweging met betrekking tot het vorige begrotingsjaar gaat die in het huidige begrotingsjaar doorgevoerd wordt. Anders dan bij andere parameters zoals groei en inflatie is dit een systeem van afrekening dat voor het eerst plaatsvindt, gelet op de implementatie van de zesde staatshervorming sinds 2015.

4. Impact overschrijding spilindex op begroting 2017

Daarop legt de minister uit waarom de 62 miljoen euro overschrijding spilindex eenmalig is en het evenwicht 2017 niet in gevaar brengt. De begrotingsaanpassing 2016 is gebaseerd op de Economische Begroting van 11 februari 2016, waarbij men uitging van een overschrijding van de spilindex in juli 2016. Begin april 2016 heeft het Federaal Planbureau dan aangekondigd dat de overschrijding reeds zou plaatsvinden in mei 2016 ten gevolge een hogere groeivoet van de gezondheidsindex. De laatste ramingen van het Planbureau geven echter duidelijk aan dat ook de consumptieprijsindex (CPI) op basis waarvan de ontvangsten BFW worden aangepast een hogere groeivoet kent. Bij de begrotingsaanpassing 2016 gebaseerd op de economische begroting van 11 februari 2016 werd uitgegaan van een CPI van 1,4% terwijl het Planbureau nu uitgaat van een CPI van 1,7% in 2016.

Indien de federale overheid geen extra begrotingscontrole doet in 2016 op basis van deze hogere inflatiecijfers zal deze stijging met 0,3 procentpunt CPI in 2016 resulteren in een eenmalige afrekening aan ontvangstenzijde in 2017 ten belope van ongeveer 90 miljoen euro. De eenmalige meerkosten in 2016 zullen dus ruimschoots gecompenseerd worden door extra ontvangsten in 2017 en dit dan nog los van de recurrente ontvangsten die gepaard gaan met deze CPI-verhoging.

In de meerjarenraming die in november 2015 aan het Vlaams Parlement werd overgemaakt, werd uitgegaan van een overschrijding van de spilindex in augustus 2016. Dit betekent ook dat het effect op kruissnelheid in 2017 (2% verhoging van alle aan de spilindex gerelateerde kredieten) ook meegenomen was in voornoemde meerjarenraming, die in 2017 zelfs met een positief vorderingensaldo afsloot. Een snellere overschrijding van de spilindex in 2016 betekent dus niet dat er in 2017 in meer indexkredieten voorzien moet worden dan in de meerjarenraming 2017.

Deze twee elementen samengenomen, brengt dit extra eenmalig tekort in 2016, het bereiken van het begrotingsevenwicht in 2017 met andere woorden niet in gevaar, concludeert de minister.

5. Verkeersfiscaliteit

Er werd een groeiparameter van 0,85% aangewend. Hij werd in 2014 berekend op basis van een vergelijking van het aantal invorderingen voor jaarlijkse verkeersbelasting 2013 ten opzichte van het aantal invorderingen in 2012. Voor de prognoses van emissies tot 2030 gebruikt Leefmilieu, Natuur en Energie de vlootmodule van Transport en Mobility Leuven. Uit dat model blijkt dat de gemiddelde toename tussen 2012 en 2020 0,91% bedraagt, wat dus in lijn ligt met het geobserveerde jaar 2013.

6. Impact fiscale regularisatie

Daarop gaat hij in op de fiscale regularisatie ter waarde van 25 miljoen euro. Eind oktober 2015 werd door de FOD Financiën aan de gewesten meegedeeld dat de nieuwe fiscale regularisatieronde ook voor de gewesten bijkomende ontvangsten zal genereren. Voor alle gewesten samen zou het om 98 miljoen euro gaan, voor het Vlaamse Gewest om 52 miljoen euro. In de veronderstelling dat een nieuwe regularisatieronde halfweg dit jaar kan opstarten, werd in de begrotingsaanpassing met de helft van het door de FOD Financiën geraamde bedrag gewerkt. Uiteraard betreft dit een ruwe raming, gelet op het feit dat men op dit moment het aantal aanmeldingen uiteraard niet kan inschatten.

7. Registratiebelastingen

Hoe worden de 5 miljoen extra ontvangsten op basis van verhoogde instroom bij de notarissen bewaarheid? De algemene bijstelling voor alle registratiebelastingen samen ten opzichte van de begrotingsopmaak 2016 bedraagt -77 miljoen euro. Als we hieruit het effect van de bij de begrotingsopmaak 2016 ingeschatte eenmalige overdracht van dossiers van 2015 naar 2016 wegnemen, dan blijft er een positieve bijstelling van 5 miljoen euro over. Die is gebaseerd op de effectieve instroom van 2015, vermeerderd met de verwachte economische groei (1,3%), en het gemiddeld bedrag per akte, waargenomen in 2015, vermeerderd met de verwachte inflatie (1,2%).

Bij de verkooprechten worden daarnaast meerontvangsten verwacht van 35 miljoen euro op basis van de vast te stellen toename van het aantal transacties in de beginmaanden van 2016 versus dezelfde periode 2015. Volgens de notarisbarometer is er voor België een stijging van de vastgoedactiviteit van 13,3% tussen het eerste trimester 2015 en het eerste trimester 2016. Voor Vlaanderen is er zelfs een stijging van 23,9% tegenover het eerste trimester van vorig jaar.

8. Schenkingsrechten

Voor schenkingsrechten werd een raming per type gehanteerd. Ook hier werd de instroom verhoogd met de verwachte economische groei (1,3%) en het gemid-

delde bedrag met de verwachte inflatie (1,2%). Voor onroerende schenkingen is men voor de instroom en het gemiddelde bedrag uitgegaan van de cijfers uit het laatste trimester. Toen werd het effect van de hervormingen pas zichtbaar, met een sterke stijging in de instroom en een daling van het gemiddelde bedrag.

9. Samenstelling provisie Financiën en Begroting

Voor de gevraagde reconstructie van de samenstelling van het programma provisie Financiën en Begroting, dat bijna verdubbeld is van 175 naar 320 miljoen euro, verwijst de minister naar de gedetailleerde beschrijving in de memorie van toelichting, waarvan hij het detail aan de leden van de commissie laat overmaken.

10. Berekening autonomiefactor

Daarop legt hij uit waarom het Federaal Planbureau de afrekening 2018 raamt op -952 miljoen euro, de Hoge Raad van Financiën dat bedrag overneemt en de Vlaamse administratie denkt dat ze beperkt zal blijven tot ongeveer -531 miljoen euro. De herrekening 2018 die door het Federaal Planbureau werd opgesteld bedroeg -1,51 miljard euro voor alle gewesten samen, waarvan -952 miljoen voor het Vlaamse Gewest. De raming van de Vlaamse administratie bedroeg -972 miljoen euro voor alle gewesten samen, waarvan -531 miljoen voor het Vlaamse Gewest. Het belangrijkste verschil tussen beide ramingen heeft betrekking op het al dan niet toepassen van de inningscoëfficiënt voor het aanslagjaar 2015 (in casu 98,72%).

Mede op vraag van Vlaanderen heeft het HRF-secretariaat in een aanvullende nota op het HRF-advies naderhand de zienswijze van de Vlaamse administratie impliciet bevestigd. De minister belooft die nota te bezorgen. Dat de Vlaamse administratie alleszins een terecht punt heeft aangehaald, blijkt ook uit het stabiliteitsprogramma waar op pagina 20 wordt aangegeven dat het gekozen traject is gebaseerd op het advies van de HRF, maar waarbij evenwel de meest recente raming van het secretariaat van de HRF met betrekking tot de correctie van autonomiefactor is gehanteerd.

11. Ontvangsten uit spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen

De ramingen voor spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen werden door de FOD Financiën eind februari 2016 opgesteld en op 9 maart 2016 aan de gewesten meegedeeld. Op 15 maart heeft de Vlaamse administratie aan de FOD Financiën gevraagd een verklaring te verschaffen voor de toename van de raming van de spelen en weddenschappen, en de afname van de raming van de automatische ontspanningstoestellen. Op 17 maart 2016 werd door de FOD Financiën onderstaande verklaring overgemaakt:

“ De eerste ramingen voor 2016 werden hiervoor opgesteld in september 2015 en op dat moment beschikten we enkel over de ontvangsten tot en met juli 2015.

Voor de herraming van 2016, daterend de maand februari, waren inmiddels de definitieve ontvangsten van 2015 gekend. De ramingen 2016 werden logischerwijs bijgesteld in functie van de laatst gekende resultaten, om zo tot een meer accurate inschatting van de cijfers van 2016 te komen. In het meerjarenoverzicht kan vastgesteld worden dat er geen stabiele trend kan onderscheiden worden over de jaren heen.

Voor de spelen en weddenschappen was er een sterke terugval voor Vlaanderen in 2011, een kleine groei in 2012 en 2014 terwijl er dan weer een sterkere groei kon genoteerd worden voor de jaren 2013 en 2015. De raming voor 2016 werd in functie van die gerealiseerde groei bijgesteld.

Voor de automatische ontspanningstoestellen was er een aanzienlijke terugval in 2014, waarvan kon vermoed worden dat deze eerder uitzonderlijk was. Maar vermits er voor 2015 slechts een kleine vooruitgang kon worden gerealiseerd, hebben we onze raming voor 2016 conform de nieuwe gegevens herzien.

Globaal genomen dient opgemerkt dat de evolutie van deze belastingen oscillerend van aard is. Dit hangt uiteraard samen met de typische aard van deze belastingen. Er zijn geen echt macro-economische variabelen waaraan de evolutie van deze belastingen kan gekoppeld worden.”

12. Moratoriumintresten VLABEL

Wat de stijging van de moratoriumintresten voor die dienst met 1,2 miljoen euro betreft, antwoordt de minister het volgende. In januari 2016 moest de Vlaamse Belastingdienst een bezwaarschrift inwilligen voor Ford Genk voor aanslagjaar 2012, wat aanleiding gegeven heeft tot een ontheffing van 5,4 miljoen euro. Het dossier betreft de vermindering van improductiviteit, waarvan 4,7 miljoen euro met betrekking tot materieel en outillage. Naar aanleiding van dat dossier moest men 1,2 miljoen euro aan moratoriumintresten uitbetalen, wat niet op het regulier budget opgevangen kon worden.

In de toelichting van het waarom van de duurtijd van de behandeling van het dossier werd door VLABEL nog verantwoord dat het dossier geruime tijd heeft vastgezet bij het kadaster (van 5 april 2013 tot en met 28 oktober 2015). VLABEL heeft hierover regelmatig telefonisch contact gehad om een stand van zaken te vragen. Daarnaast stuurt VLABEL ook op regelmatige basis lijsten naar het kadaster met alle dossiers die reeds langer dan 6 maanden in wacht staan. Deze problematiek staat uiteraard volledig los van een vermeend tekort aan ICT-kredieten waarop de heer Bertels alludeert.

13. Planbatenheffing

Wat de planbatenheffing betreft, is de bijstelling van de ontvangsten gebaseerd op de effectieve realisaties 2015, namelijk 3,1 miljoen euro. Er werd een veiligheidsmarge van 0,5 miljoen euro ingecalculeerd en dus 2,6 miljoen inkomsten ingeschreven of een stijging van 2,1 miljoen euro.

14. Energieheffingen

Inzake de energieheffingen en de beleidskredieten die erdoor gevoed worden, kijkt Jan Bertels enkel naar de uitgaven ter financiering van de groenestroomdoelstellingen. Deze dalen inderdaad met 112,668 miljoen euro, wat 9,5 miljoen euro meer is dan de daling van de ontvangsten. Hij vergeet echter dat de energieheffing nog twee andere uitgavenposten voedt, met name de financiering van de VREG en de impulsprojecten groene warmte. De uitgaven van de groenestroomdoelstellingen zijn de sluitpost, alles wat niet naar de andere twee artikels moet gaan kan worden ingezet voor de afbouw van het certificaatoverschot.

De 9,5 miljoen euro is te verklaren door een verschuiving naar de impulsprojecten groene warmte. Aangezien er in 2015 wegens een vertraagde doorstorting te weinig heffing was binnengekomen voor de financiering van de VREG en de call groene warmte, moet er nog 2,8 miljoen euro worden uitgetrokken voor de call van 2015; 6,8 miljoen euro betreft de call groene warmte 2016 waarvoor bij begrotingsopmaak 2016 slechts in 3,7 miljoen euro was voorzien, maar die verhoogd werd tot 10,5 miljoen euro om op hetzelfde niveau te blijven als de call die in 2015 werd gelanceerd.

V. Toelichting van het verslag van het Rekenhof bij de begrotingsaanpassing 2016 door Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof (17 mei 2016)

1. Macro-economisch kader

Het Rekenhof heeft ook dit jaar minder opmerkingen bij de aanpassing dan bij de initiële begroting. Dat komt mede omdat de normen van de Hoge Raad van Financiën (HRF) weinig ruimte lieten voor nieuw beleid en omdat de belangrijkste macro-economische parameters sindsdien weinig zijn veranderd.

Jan Debucquoy toont een tabel waaruit blijkt dat de raming van de economische groei min of meer identiek is gebleven en dat er op dit vlak overeenstemming is tussen de conjunctuurinstituten. Dat geldt ook voor de inflatie, al is de laatste prognose van begin mei iets hoger. Zij is wel veel hoger dan in de buurlanden, een vaststelling waarover Marcia De Wachter van de Nationale Bank zich zorgen maakt. In weerwil van gelijkblijvende kostencomponenten stijgen in België de prijzen in voornamelijk de dienstensector veel sneller dan in andere Europese landen.

2. Het verstrengd Europees begrotingstoezicht

Daarop presenteert hij een schema van het kader waarmee Europa sinds de Griekse crisis meer vat tracht te krijgen op het begrotingsbeleid van de lidstaten. Dat begint met de onafhankelijke vaststelling van de parameters door het Federaal Planbureau, respectievelijk in februari 2016 voor het economisch budget en in maart 2016 voor de meerjarenraming in het licht van het stabiliteitsprogramma, gevolgd door een advies van de Hoge Raad van Financiën dat de inspanningen verdeelt over de overheden.

De daaropvolgende discussie in het Overlegcomité verliep moeizamer dan in voorgaande jaren en leidde nog altijd niet tot consensus. De tegenstellingen blijken nu ook open en bloot in het eind april ingediende stabiliteitsprogramma. In zijn lente-prognose gewaagt Europa van een gemengd beeld over de Belgische begrotingscijfers. Het maakt zich enerzijds ongerust over de vaststellingen dat het tekort hoger is dan geraamd en het structurele saldo onvoldoende wordt verlaagd maar erkent anderzijds dat de schuld gedaald is (door de terugbetaling van KBC). Het eindoordeel van de Europese Raad over het genoemde programma wordt op 18 mei verwacht.

Zijn volgende dia geeft een overzicht van de afwijkingen op het genormeerd begrotingstraject zoals uitgetekend door de Hoge Raad van Financiën binnen het Europese kader. Zo werden de uitgaven voor de asielcrisis geneutraliseerd voor de berekening van het vorderingensaldo, principieel is dit verworven al geeft Europa pas zijn eindoordeel hierover wanneer bekend is over welke uitgaven het precies gaat. Ook voor veiligheidsuitgaven werd door Europa een opening gemaakt. De definitieve beslissing daarover wordt op 18 mei 2016 meegedeeld.

Daarnaast hebben alle deelopoverheden voorbehoud gevraagd betreffende investeringsuitgaven A1/A3 ziekenhuisinfrastructuur. Het probleem is dat bij de overdracht van bevoegdheden in de zesde staats hervorming de inkomsten met betrekking tot de ziekenhuisinvesteringen gebetonneerd werden in de Bijzondere Financieringswet (315 miljoen euro), terwijl de feitelijke uitgaven, waarin de begroting van de Vlaamse Gemeenschap moeten voorzien, hoger zijn (ongeveer 500 miljoen euro uitgaven) hoewel het de bedoeling was dat de overdracht van de bevoegdheid budgetneutraal was. Vlaanderen vroeg als afwijking van het HRF-traject een uitzondering voor de Oosterweeluitgaven, waarop Brussel er een vroeg voor zijn investeringen in tunnels, de Franse Gemeenschap voor extra

schoolgebouwen en Wallonië voor de impact van de taxshift, de verbetering van de autonomiefactor en het Waalse deel van de Europese cofinanciering.

België geeft daarmee een slecht beeld aan Europa, besluit de spreker. In zijn laatste landenrapport van februari (zoals de vorige jaren) stelt Europa dat het ontbreken van een afdwingbare verdeling van de begrotingsdoelstellingen de geloofwaardigheid van de Belgische begrotingsinspanningen ondermijnt. De raadsheer roept de minister van Financiën en Begroting op tot intensief overleg tussen overheden om tot consensus te komen in het Overlegcomité, al beseft hij dat succes ook afhangt van de goede wil van de andere partners. Binnenkort start alvast op vraag van Vlaanderen een interfederale werkgroep strategische investeringen. In het Overlegcomité werd ook beloofd dat een werkgroep zal zoeken naar oplossingen voor de investeringen in ziekenhuizen.

3. Nominaal saldo en het HRF-begrotingstraject

In de toelichting ontbreekt de terugkoppeling van het nominaal saldo naar het HRF-begrotingstraject. Om te beoordelen of het zich houden aan het nominaal saldo strenger is dan het structureel saldo, zoals de minister zegt, moet men het onderscheid kunnen maken tussen structurele, conjuncturele en eenmalige effecten. De spreker weet niet of het nominale traject in de toekomst strenger zal zijn dan het structurele traject omdat ook de potentiële groei van het bbp neerwaarts wordt herzien, waardoor de outputgap kleiner wordt.

Het voor 2016 begroot tekort van 463 miljoen euro valt binnen de HRF-norm. Net zoals vorig jaar wordt een VEK-buffer voor betaalincidenten ten belope van 100 miljoen euro niet meegerekend bij de berekening van het vorderingensaldo. In 2015 werd deze buffer voor 43 miljoen euro aangewend, merkt de spreker op, terwijl de marge ten opzichte van het HRF-maximum heel klein is. Daarnaast zijn de cijfers voor onderbenutting bijgesteld, waarbij het Rekenhof op zich geen bedenkingen heeft, al blijft het vragen om de universiteiten en hogescholen in te kantelen in de consolidatiekring overheid, ook bij de berekening van het vorderingensaldo. Hij merkt ook op dat van de begroting van het GO! alleen het centrale niveau wordt opgenomen, terwijl dat volgens het INR ook voor alle scholengroepen moet gebeuren.

4. Vorderingensaldo van de lokale overheden

Verder herhaalt het Rekenhof zijn opmerking bij de initiële begroting dat een toelichting ontbreekt bij het vorderingensaldo van de lokale overheden. Op grond van het samenwerkingsakkoord van eind 2013 is Vlaanderen nochtans mee verantwoordelijk voor eventuele tekorten ten opzichte van hun begrotingstraject. In de notificaties van het Overlegcomité van 29 april 2016 wordt ook nogmaals aan de Nationale Bank gevraagd om een verslag te maken over hun vorderingensaldo tegen oktober.

5. Geen concrete schuldnorm en geen uitgetekend pad voor schuldafbouw

Voorts is er nog altijd geen concrete schuldnorm en evenmin een uitgetekend pad voor schuldafbouw, hoewel de Vlaamse schuld nog altijd historisch hoog is. De minister heeft dit nu gekoppeld aan een % van het bbp (momenteel 6%), terwijl de vorige minister dit koppelde aan een % van de ontvangsten, maar 24 miljard euro schuld blijft veel. Volgens de raadsheer is een genormeerd pad voor schuldafbouw nodig, zoals naar aanleiding van de Bijzondere Financieringswet van 1989. De schuldafbouw is toen ook gespreid over twintig jaar.

6. De ontvangsten

6.1. Berekening is correct gebeurd

Daarop gaat de spreker in op de ontvangsten die voortvloeien uit de Bijzondere Financieringswet. Volgens het Rekenhof is de berekening correct gebeurd. Het merkt geen verschil met de federale raming, op één na: Vlaanderen schat de beheerskosten van de kinderbijslag 6 miljoen euro lager in, op grond van de onderbenutting in 2015, die men doortrekt naar 2016. Ook voor de Vlaamse aanvullende personenbelasting zijn de federale en Vlaamse ramingen voor 2016 gelijklopend.

6.2. Herziening autonomiefactor

De te veel betaalde voorschotten, die Vlaanderen vanaf 2018 moet terugstorten ten gevolge van de herziening van de autonomiefactor, raamde het HRF op 952 miljoen euro, de Vlaamse overheid zelf op 531 miljoen euro en het Rekenhof recent op 827,1 miljoen euro. De raming van het Rekenhof is informeel afgetoetst met FOD Financiën. Het verschil tussen de laatste twee is louter te wijten aan het gebruik van een inningscoëfficiënt die Vlaanderen toepast op zijn opcentiemen, wat volgens de spreker een methodologisch foutje is. De afrekening in 2018 zal immers gebaseerd zijn op effectief gerealiseerde ontvangsten op de fiscale staat van 2015 en dan is het zinloos daar nogmaals een realisatiecoëfficiënt op toe te passen. Die toepassing is wel zinvol voor de voorschotten die men thans van de federale overheid ontvangt, die immers gebaseerd zijn op ingekohierde bedragen. Verder is de Vlaamse berekening echter gelijk aan die van het Rekenhof en de federale raming.

6.3. Gewestelijke belastingen

Wat de gewestelijke belastingen betreft, heeft het Rekenhof heel wat bedenkingen bij de toelichting. De ramingsmethode is niet altijd duidelijk, zeker in vergelijking met de initiële begroting, waarin men zich dikwijls baseerde op netto inkohiering, waarop men een inningscoëfficiënt toepaste, terwijl men daarna op vraag van het INR overschakelde naar een raming op basis van een transactionele kas, wat het voor het Rekenhof moeilijk maakt om de verschillen te duiden. De toelichting bevat ook niet altijd alle informatie om de raming te reconstrueren, zoals het geval is bij het eurovignet. Soms verwijst men naar een wijziging van de aanrekeningsmethode (zoals bijvoorbeeld de erfbelasting) ten gevolge van de fiscale regularisatie of een econometrisch model, zonder echter die impact te specificeren.

6.4. Toegewezen ontvangsten

Wat betreft de toegewezen ontvangsten, vestigt de spreker er de aandacht op dat de raming van die uit verkeersboetes nog altijd gebaseerd is op de federale ramingen 2015, zoals in de initiële begroting. De federale overheid kan immers nog altijd geen cijfers geven over de realisatie. Een Transitiedecreet verdeelt het saldo van het Herstelfonds naar drie andere, maar de bedragen zijn daar soms niet terug te vinden. De spreker gewaagt van een gebrek aan toelichting.

6.5. Vlaams Klimaatfonds

Verder wijst hij op het verschil tussen het bedrag van 172 miljoen euro dat de federale overheid doorstort in het kader van het klimaatakkoord, terwijl het Vlaams Klimaatfonds in 69 miljoen euro voorziet. Vanwaar dat verschil? Wanneer zullen de andere ontvangsten aangerekend worden? Ook op dat punt blijft de toelichting in gebreke.

7. De uitgaven

7.1. Algemeen oordeel

Buiten de hierna gemelde gevallen wordt in het algemeen in voldoende kredieten voorzien, oordeelt hij.

7.2. Aandachtspunt onderzoek en ontwikkeling

Bijzondere aandacht heeft het Rekenhof voor O&O, omdat er consensus in de economische literatuur is dat die overheidsuitgaven het meest bijdragen aan economische groei. De OESO vindt dan ook dat ze maximaal moeten gevrijwaard worden van besparingen. Ze vormen bovendien een prioriteit in het regeerakkoord en in de beleidsnota Wetenschapsbeleid, met een concreet groeipad. Men heeft beloofd in 2015 en 2016 in 25 miljoen euro extra te voorzien voor wetenschappelijk onderzoek bij bedrijven, maar in feite gaat slechts 8 miljoen euro echt naar O&O.

7.3. Transparantie van sommige uitgaven

Er rijzen ook vragen bij de transparantie van sommige uitgaven, zoals bij de toewijzing van kapitaal aan ARKimedees-Fonds II. De spreker vat samen dat een bedrag van 150 miljoen euro als krediet voor kapitaalparticipatie was ingeschreven bij het Vlaams Energiebedrijf maar nooit werd doorgestort. Uiteindelijk werd op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering beslist dat PMV deze 150 miljoen euro zou vrijmaken voor investeringen in de energiesector, waarvan PMV ondertussen 50 miljoen euro van die 150 miljoen euro reserveerde voor het genoemde ARKimedees-Fonds II, dat, in tegenstelling tot ARKimedees-Fonds I, louter met overheidsmiddelen wordt gefinancierd om kapitaalverhoging toe te staan aan starters. Dit is niet gestoeld op een duidelijke beleidsbeslissing.

Uit de begroting van VDAB blijkt onduidelijk voor welke specifieke, decretale taken in kredieten wordt voorzien. Zij komen allemaal in één potje terecht, waardoor het moeilijk wordt op te volgen in welke mate de decretale opdrachten worden uitgevoerd.

Verder ontbreekt conform het Klimaatakkoord het decretaal verplichte milieu-beleidsplan 2016-2020 nog altijd. Sinds 2014 moet iedere Europese lidstaat ook een actieplan opstellen voor de stimulering van CO₂-vrije voertuigen, de voorziening van laadpunten en dergelijke. Dat van Vlaanderen bevat echter geen financieel plan, waardoor de budgettaire impact per project onduidelijk blijft. Er is ook een discrepantie tussen de begroting van het Minafonds en de Watergroep, die een verschillend getal vermelden voor het krediet ten behoeve van die laatste voor de betaling van de factuur van waterzuivering aan Aquafin.

Opnieuw worden onvoldoende cijfers gegeven over de samenstelling van de beschikbaarheidsvergoedingen voor pps-projecten die ingekanteld worden in de consolidatiekring van de overheid. Omdat de investeringskosten daarvan worden aangerekend op het moment van de ingebruikname, moeten de investeringskosten van de beschikbaarheidsvergoedingen worden afgetrokken om dubbel telling te vermijden. Die beschikbaarheidsvergoedingen mogen alleen nog financierings- en onderhoudskosten bevatten. De in het antwoord op het verslag bij de initiële begroting door de Vlaamse Regering beloofde overheidsbrede aanpak ontbreekt nog steeds.

7.4. Onvoldoende kredieten

Tot slot somt de raadsheer nog enkele voorbeelden van onvoldoende kredieten op. Bij de justitiehuzen, die sinds 1 mei ook bevoegd zijn voor de elektronische enkelband en de opvolging van probatie, zijn geen bijkomende middelen voor nieuwe taken ingeschreven.

Die van het Vlaams Zorgfonds worden nog steeds berekend op basis van het aantal rechthebbenden op het aanvullend pensioen voor bejaarden in 2015, terwijl dat door de vergrijzing elk jaar stijgt.

Ook voor het VLIF, met zijn gecumuleerd tekort van 48 miljoen euro, worden te weinig middelen uitgetrokken, waardoor men het risico loopt ook de Europese cofinancieringsmiddelen mis te lopen.

Ook het probleem van de wachtlijst voor restauratiepremies ter waarde van 312 miljoen euro in 2014 blijft onopgelost. In weerwil van het beloofde groeipad om dit af te bouwen groeide hij verder aan tot 438 miljoen euro in 2015, tegenover een jaarlijks vastleggingskrediet van slechts 50 miljoen euro.

VI. Eerste reплик van minister Bart Tommelein op het verslag van het Rekenhof (17 mei 2016)

1. Dankwoord

De *minister* dankt vooreerst het Rekenhof voor zijn rapport.

2. Economische parameters

Minister Bart Tommelein merkt in zijn reплик op dat het Rekenhof terecht aanstipt dat de meest recente raming van de Europese Commissie de ramingen van het Federaal Planbureau bevestigt en dus nog steeds uitgaat van een groei van 1,2% van het bbp. De inflatie wordt ondertussen door zowel de Europese Commissie als het Planbureau op 1,7% geschat, 0,3% hoger dan wat het Planbureau per 11 februari 2016 raamde. De bijhorende meerontvangsten zullen dan ook pas in 2017 in de begroting verschijnen.

2.1. Verdeling van de begrotingsinspanningen tussen de verschillende entiteiten

Met betrekking tot de verdeling van de begrotingsinspanningen tussen de diverse overheidsentiteiten dient opgemerkt te worden dat Vlaanderen het in de feiten nog steeds beter doet dan het in maart 2015 uitgestippelde traject. Vanaf 2017 een begroting in nominaal evenwicht indienen, is en blijft een ambitieus plan. Het zijn dan ook vooral zijn federale collega en die uit de andere gewesten die men moet aanspreken.

2.2. Verantwoording van de asieluitgaven

Met betrekking tot de verantwoording van de asieluitgaven heeft Vlaanderen naar aanleiding van de opmaak van het stabiliteitsprogramma aan de actuele instructies voldaan. Daarvoor verwijst hij naar tabel 18 van bijlage 4 van het stabiliteitsprogramma. De Vlaamse Regering is ervan overtuigd dat de Europese Commissie met die verantwoording akkoord zal gaan in haar ex-postanalyse. Uiteraard blijft zij intern de meeruitgaven correct monitoren op het vlak van effectieve behoefte.

2.3. Normnaleving en onderbenutting

Omtrent de bijstelling van de onderbenutting zijn er twee relevante elementen die de verhoging met 90 miljoen euro kunnen verantwoorden. Vooreerst weet men dat er een onderbenutting op de kredieten van de zesde staatsvorming is. In 2015 was er een onderbenutting van 85 miljoen euro, een cijfer dat dan nog rekening houdt met een overbenutting bij de dienstencheques van 59 miljoen euro. In 2016 zal er geen dergelijke overbenutting meer zijn bij de dienstencheques omdat de regering het krediet bij de begrotingsopmaak 2016 met 106 miljoen euro heeft opgetrokken. Men kan dus gerust uitgaan van een onderbenutting van 85 miljoen euro op de kredieten van de zesde staatsvorming, besluit hij.

Hoewel de begrotingen van hogescholen en universiteiten een extra negatieve ESR-impact vertoonden bovenop de toelage aan deze instellingen, bleek zowel in 2014 als in 2015 dat in de begrotingsuitvoering de ESR-impact minder groot is dan de toelage. Als men de onderbenuttingspercentages in 2014 en 2015 toepast op de recente begrotingen van 2016, komt men op een ESR-impact die respectievelijk 25 en 107,5 miljoen euro lager is dan de toelage.

Voor 2016 houdt de regering in de berekening van de onderbenutting voorlopig geen rekening met een mogelijke impact van hogescholen en universiteiten, maar het sterkt de regering wel in de overtuiging dat er geen bijkomende ESR-impact is ten opzichte van de betoelaging bij een volledige consolidatie van de hogescholen en universiteiten. Men kan op basis van het recente verleden immers eerder van een minder grote ESR-impact spreken.

Tot slot zal ook het monitoringproces nog verder versterkt worden in 2016. Als de regering zou vaststellen dat zij de begrotingsdoelstelling dreigt te mislopen kan er zo bijvoorbeeld beslist worden om geen kredietoptimalisatie meer toe te staan. Door de vastgestelde onderbenutting bij zowel de kredieten inzake zesde staatsvorming als bij de hogescholen en universiteiten, en door de versterkte monitoring, kan de onderbenutting zeker met 90 miljoen euro opgetrokken worden, is zijn conclusie.

2.4. De VEK-buffer

Met betrekking tot de VEK-buffer heeft zijn voorgangster steeds dezelfde uitleg gegeven over het waarom. De minister herhaalt hem nog eens. Het Rekendecreet laat momenteel niet toe om eventuele overschotten aan betaalkredieten in het ene beleidsdomein te herverdelen richting beleidsdomeinen met een tekort aan betaalkredieten. Met de VEK-buffer kan de Vlaamse Regering dit probleem opvangen. De VEK-buffer kan dus als een technische oplossing voor een eerder technisch probleem worden beschouwd.

2.5. De schuldnorm

Men kan op twee niveaus kijken naar de schuldnorm. Voor wat betreft het geheel van de Belgische overheden heeft de HRF twee scenario's voor begrotingsnormering uitgewerkt, die beide ook aan het schuld criterium zoals door de Europese Commissie opgevolgd, voldoen. Het in het stabiliteitsplan voorziene structureel begrotings-evenwicht in 2018 is een van die twee.

Voor wat betreft de specifieke schuldsituatie van de Vlaamse overheid, verwijst de minister naar de activa-oefening die naar aanleiding van de eind vorig jaar ingediende meerjarenraming in deze commissie werd besproken en waaruit bleek dat ten opzichte van de geconsolideerde schuld ook bedrijfsmatig vermarktbare activa en gemeenschapsgoederen staan.

Ook de SERV heeft zich in zijn meest recente rapport omtrent de begrotingsopmaak 2016 over een schulddoelstelling uitgesproken: "De SERV kiest ervoor om, gegeven het huidige inzicht in de aard en evolutie van de Vlaamse schuld, voorlopig geen concrete schulddoelstelling te formuleren. Immers, een geactualiseerde schulddoelstelling dient vandaag niet cumulatief bovenop de hoger geformuleerde verstrengde normering (nominaal evenwicht in 2017) toegepast te worden. De bijkomende verstrenging van het begrotingstraject door een geactualiseerde schulddoelstelling wordt concreet in 2018, wanneer het aangepaste begrotingstraject voor een nominaal evenwicht in 2017 zal gerealiseerd zijn. De SERV houdt zich voor zo snel als mogelijk een aangepaste geconsolideerde schulddoelstelling uit te werken, conform de geest van het Pact 2020 zoals hoger verduidelijkt." Het is alleszins de bedoeling om ook de werkzaamheden van de SERV in deze verder op te volgen en te bekijken welke elementen uit hun analyse kunnen meegenomen worden in de verder uit te werken normering.

2.6. De globale ontvangsten

Wat betreft de globale ontvangsten, bevestigt het Rekenhof dat de toelagen waarin voorzien wordt door de Bijzondere Financieringswet, correct berekend zijn. Ook de middelen uit opcentiemen en de geraamde kosten van de fiscale uitgaven in de personenbelasting zijn afgestemd op de federale ramingen.

2.7. De gewestbelastingen

Met betrekking tot de gewestbelastingen spreekt het Rekenhof zich niet echt uit over het realiteitsgehalte van de ramingen. Zoals het zelf aangeeft, heeft het alle modellen ter beschikking gekregen. De tegenstrijdigheden waarvan sprake, hebben te maken met de nog niet eenduidig beschikbaar gestelde uitvoeringsinformatie over 2015, maar ze doen geen afbreuk aan de nieuwe ramingen voor 2016.

2.8. De uitgaven

De antwoorden over de uitgaven zullen door de vakministers gegeven worden in de respectieve commissies. Hijzelf zal dat doen over schoon transport in de commissie Energie.

VII. Debat op 17 mei 2016

1. Tussenkoms van Jan Bertels

1.1. Transparantie van de begroting

Jan Bertels leidt onder meer uit de formele opmerkingen van het Rekenhof af dat de begrotingsopmaak nog steeds beter kan, met name op het vlak van transparantie.

1.2. Drie politieke vragen

1.2.1. *Onderbenutting*

Wat de onderbenutting betreft, kan men er niet omheen dat de uitgaven van universiteiten en hogescholen nog steeds niet geconsolideerd zijn, terwijl het Rekenhof hen juist een belangrijk effect toekent op het bereiken van de hogere onderbenuttingsdoelstelling op dat vlak.

Het bedrag dat via de VEK-buffer wordt uitgegeven, zal men elders moeten compenseren.

Verder wordt de minister van Welzijn eens te meer in een keurslijf gedwongen om kredieten die hij krijgt in het kader van de zesde staats hervorming, niet uit te geven voor nochtans noodzakelijke investeringen, wat neerkomt op een besparing van 90 miljoen euro.

1.2.2. *Inconsistentie inzake het vorderingensaldo*

Dat de minister, in tegenstelling tot de HRF, de meerinkomsten uit de aanvullende personenbelasting, die afgerekend worden in 2018, niet beschouwt als eenmalige meerontvangsten voor het vorderingensaldo, noemt hij niet consistent.

1.2.3. *Ramingsmethodiek inzake de gewestbelastingen*

Bij de raming van de gewestbelastingen rijzen vragen over de methode. Zo worden de inkomsten uit de erfbelasting geraamd op 131 miljoen euro 'op basis van een econometrisch model'. Nagaan of dat aan de criteria beantwoordt, kan het parlement echter niet.

1.3. Zes informatieve vragen

1.3.1. *Nominaal of structureel vorderingensaldo*

Is de minister van plan het Vlaamse, nominale ESR-vorderingensaldo te koppelen aan het HRF-traject, en dus te werken aan een structureel saldo met uitzuivering of onderscheiding van structurele, conjuncturele en eenmalige effecten, om te zien hoever Vlaanderen staat op dat pad?

1.3.2. *Informatienota over Oosterweel aan de andere Belgische entiteiten*

Heeft de minister, in het licht van de werken aan de Antwerpse mobiliteitsknoop, de door zijn voorganger beloofde informatienota overgemaakt aan de andere Belgische entiteiten over het buiten de begroting houden van die uitgaven? Kan de commissie die inzien?

1.3.3. *Overgangsmechanisme*

Wat het overgangsmechanisme betreft, blijft hij erbij dat de Vlaamse Regering niet correct heeft gecommuniceerd over de omvang van de verstrenging, die niet 137 miljoen euro bedraagt maar eigenlijk 98 miljoen euro voor gewest en gemeenschap samen.

1.3.4. *Effect overschrijding spilindex*

Het klopt verder dat de vervroegde overschrijding van de spilindex niet zorgt voor een meeruitgave in 2016, maar ook daar blijft het feit dat men eerst de indruk wekte dat men een dergelijke vervroeging hoe dan ook buiten de begroting kon houden. Het lid noemt dat hallucinant.

1.3.5. *Parameters bij berekening van erfenis- en schenkingsrechten*

Zijn fractie blijft vragen om de parameters die gehanteerd zijn bij de berekening van erfenis- en schenkingsrechten te expliciteren. Anders blijft het koffiedik kijken.

1.3.6. *Autonomiefactor*

Tot slot treedt hij het Rekenhof bij dat men autonomiefactor en inningscoëfficiënt niet mag gelijkstellen. Het antwoord van de minister daarover was kort door de bocht.

2. Tussenkoms van Björn Rzoska

2.1. Een scherp rapport voor een kleine begrotingsaanpassing

Björn Rzoska dankt het Rekenhof voor het rapport. Hij vindt het Rekenhofverslag scherp in verhouding tot de kleine begrotingsaanpassing.

2.2. Geen akkoord in het Overlegcomité over het stabiliteitspact

Dat er voor het tweede jaar op rij geen afspraak is bereikt door het Overlegcomité over waar het met de Belgische begrotingen naartoe moet, maakt het zeer moeilijk werken. Hij is, samen met het Rekenhof, benieuwd naar wat Europa daarvan gaat zeggen.

2.3. Vlaanderen zet uitgaven buiten de begroting en de andere gewesten volgen

Dat de Vlaamse Regering zaken buiten de begroting probeert te houden, werkte ook inspirerend op andere regeringen. Welk plan heeft de regering klaar mocht Europa alsnog evalueren dat de uitgaven voor asiel binnen de begroting moeten verrekend worden? Ook hij informeert naar de over Oosterweel beloofde overtuigingsnota, te meer daar hij tot nu toe geen enkel overtuigend argument hoorde om het project buiten de begroting te houden.

2.4. Onderbenutting en impact van universiteiten en hogescholen op het vorderingensaldo

Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van Jan Bertels over de onderbenutting en de consolidatie van universiteiten en hogescholen.

2.5. Lokale besturen

Ook de lokale besturen vormen een weerkerende opmerking van het Rekenhof. Zicht houden op hun begrotingstraject is een verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering. In welke mate houdt zij er rekening mee dat Europa hen gewoon meerekent?

2.6. De autonomiefactor

Björn Rzoska vraagt opheldering over de autonomiefactor. Het verschil met de berekening van het Rekenhof is immers aanzienlijk. Wie heeft het bij het rechte eind?

2.7. Onderzoek en ontwikkeling

De analyse van het Rekenhof over de uitgaven inzake O&O heeft hem doen schrikken. Hoe reageert de minister? De regering zit ver van het gewenste pad, stelt het lid vast.

2.8. De gewestbelastingen en de aangewende parameters

Bij de gewestbelastingen blijft de onduidelijkheid over de parameters storend.

Het lid stelt vast dat de minister in zijn begroting blijft uitgaan van groei terwijl de trend voor wat betreft de verkeersbelasting in de eerste drie maanden van het jaar juist dalend was.

2.9. Definitieve bij het INR ingediende monitoringcijfers

Daarop vraagt de spreker de definitieve monitoringcijfers over 2015, waarvan sprake op pagina 21 van het verslag van het Rekenhof, ook aan het parlement te bezorgen, zoals hem door het kabinet ook al beloofd is in een mailbericht tegen 13 mei 2015.

2.10. Kilometerheffing

Hij vindt het ook merkwaardig dat de eerste begrotingsaanpassing sinds de kilometerheffing al meteen van een stijging uitgaat, terwijl juist sprake is van bedrijven die zich oriënteren op wegen om Vlaanderen te omzeilen. Hij sluit zich dan ook aan bij het voorbehoud van het Rekenhof en pleit ervoor om te wachten tot de eerste gerealiseerde cijfers.

2.11. VEK-buffer

De minister stelt dat de regering de VEK-buffer nodig heeft, maar zij houdt er wel geen rekening mee in het ESR-vorderingensaldo, hoewel hij vorig jaar voor ruim 43 miljoen euro werd aangesproken.

2.12. Klimaatfonds

Hij vraagt ook opheldering over het Klimaatfonds, waarover de communicatie steeds onduidelijker wordt. Minister Crevits liet zelfs weten dat een deel wordt gebruikt voor scholenbouw. Zolang het maar ten goede komt van het klimaat, is het lid voorstander, maar transparantie is wenselijk. Hoeveel wordt wanneer besteed en hoeveel blijft over voor de volgende jaren?

2.13. Pps en alternatieve financiering

Wat pps en alternatieve financiering betreft, keert elk jaar de opmerking terug van het Rekenhof over de budgettaire transparantie en de uiteenlopende cijfers. Het lid hoopt dat de minister het pleidooi voor een degelijk parlementair debat ter harte neemt.

3. Tussenkost van Matthias Diependaele

3.1. Rapport van het Rekenhof en de framing ervan door oppositie en sommige media

Matthias Diependaele wijst op het contrast tussen de presentatie van het Rekenhof, die de begroting niet fundamenteel onderuithaalt, en de berichten die de media en de oppositie daarover ondertussen de wereld instuurden. Hij geeft wel toe dat een paar opmerkingen terugkeren, maar daarvan hebben sommige politieke redenen, en hij heeft ook de aanbevelingen gelezen dat sommige zaken beter moeten.

3.2. Kilometerheffing

Wat de kilometerheffing betreft, vermoedt hij dat de raming van de inkomsten naar boven is bijgesteld omdat men minder ontwijkend gedrag verwacht. Apps rekenen immers uit voor de transporteurs dat betaalwegen vermijden minder baat oplevert dan men zou denken, onder meer door de hogere (uur)loonkosten. Klopt zijn vermoeden?

3.3. Europa werkt te traag en moet meer voorspelbaar zijn

Verder suggereert hij Europa ervan te overtuigen met technieken als ruling te werken. Het is immers erg vervelend dat men zo lang op de ex post evaluaties moet wachten. Beslissingen moeten toch sneller mogelijk zijn, zeker over de eigen regels.

3.4. Impact van de zesde staatshervorming

Hij heeft begrip voor de vraag om afwijkingen voor de ziekenhuisfinanciering en de justitiehuisen, omdat bij de zesde staatshervorming ook een factuur werd doorgeschoven.

3.5. Oosterweel

Ook de Oosterweelverbinding uit de begroting houden, blijft voor hem een perfect te verantwoorden politieke keuze, omdat men rekent op dat project om binnen een redelijke termijn zijn investering terug te verdienen, niet alleen door tol maar ook door economische winst.

3.6. Overlegcomité

Dat andere deelstaten op Vlaanderen gewacht hebben om zaken buiten de begroting te houden, noemt hij larie. Die keuzes zijn al eerder gemaakt. Over de Vlaamse begroting hoeft men zich niet te schamen in vergelijking met die van de Franse Gemeenschap of het Waalse Gewest. De schuld voor het uitblijven van een akkoord is zeker niet die van Vlaanderen, dat doet wat het moet. De verwijzing naar gelijkgestemde regeringen aan de andere kant van de taalgrens klopt niet. Bovendien is de budgettaire situatie aan de andere kant van de taalgrens, zonder daar commentaar over te willen geven, beduidend minder gunstig.

3.7. Hogescholen en universiteiten

Is het effect van de integratie van de hogescholen en universiteiten binnen de consolidatiekring al berekend, met inbegrip van hun aanzienlijke reserves? Hoeveel staat men daarmee?

3.8. Lokale overheden

Wat de lokale overheden betreft, stelt hij vast dat het HRF-rapport uitblijft.

3.9. Schuldnorm

Tot slot heeft hij begrip voor de vraag van het Rekenhof en het voornemen van de Vlaamse Regering om de schuldafbouw in beeld te brengen, maar hij is het niet eens dat er nog totaal geen beleid is op dit vlak. De Vlaamse Regering gaat wel degelijk voor een begroting in evenwicht in 2017. Men moet immers in de eerste plaats stoppen met schuld bijmaken.

3.10. Onderzoek en ontwikkeling

Waarom is er volgens het Rekenhof geen stijging bij O&O in 2018? Heeft dat te maken met de autonomiefactor?

4. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

4.1. Begroting is op koers

Volgens *Willem-Frederik Schiltz* kan men het verslag moeilijk gebruiken om te beweren dat de begroting volledig uit koers geslagen is. In 2015 is twee keer beter gedaan dan het HRF-traject. Het HRF-voorstel om die inspanningen nog aan te scherpen, vindt hij dan ook bijzonder onrechtvaardig, want het straft wie beter doet.

4.2. In 2017 is een begroting in evenwicht haalbaar

Resultaat van wat voorligt, is namelijk dat de Vlaamse Regering op pad blijft om in 2017 een nominaal evenwicht te bereiken. Het aantal posten dat daartoe buiten de begroting wordt gehouden, is zeer beperkt, onderstreept hij: asiel en Oosterweel. Scholen van Morgen zitten integraal in de begroting. De consolidatieperimeter van de Vlaamse overheid is aanzienlijk uitgebreid.

4.3. Rapport van de SERV

Ook de SERV erkent in zijn advies dat de begroting structureel op het goede pad zit door tegelijk te besparen en te blijven investeren in cruciale groeisectoren: scholen, sociale woningen, onderzoek en ontwikkeling, havens, riolering, wegen en dergelijke. Daar komt bij dat het effect van de federale verlaging van de personenbelasting niet wordt gecompenseerd, waardoor zij volop groeikansen kan genereren, en dat nog meer fiscale hervormingen op stapel staan.

4.4. Dynamisch schuldbeheer

Verder wijst hij op het dynamisch schuldbeheer, waardoor de impact zo beperkt mogelijk wordt. De Vlaamse overheid leent voor haar entiteiten en moet daardoor minder schulden aangaan.

4.5. Opmerkingen Rekenhof ernstig nemen

Het lid besluit dat een aantal opmerkingen van het Rekenhof in acht genomen moet worden.

4.6. Overlegcomité

Een stevig gesprek zal moeten plaatsvinden in het Overlegcomité over de inspanningen, maar hij vindt het niet aanvaardbaar dat een beleidsniveau dat meer inspanningen doet dan gevraagd, het kind van de rekening wordt.

5. Tussenkost van Joris Vandenbroucke

5.1. Begroting is problematisch

Joris Vandenbroucke blijft erbij dat de observaties van het Rekenhof een zeer problematische begroting doen verschijnen. Hij geeft het voorbeeld van een recent rapport van het Rekenhof over de baggerwerken. Hij spoort de meerderheid aan haar eigen begroting nauwkeurig te herbekijken gegeven de som van de geformuleerde opmerkingen.

5.2. Minister Tommelein communiceert eerlijker dan zijn voorganger over vorderingensaldo

Het lid erkent wel dat minister Tommelein veel eerlijker over de saldoberekening communiceert dan de Vlaamse Regering bij het begin van de paasvakantie en dat hij het traject met een tekort van slechts 171 miljoen euro niet blijft volhouden. De inspanning om volgend jaar een evenwicht bereiken, zal inderdaad een pak groter zijn.

5.3. Aantal problemen krijgen geen oplossing

Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Bertels over het merkwaardige optrekken van de onderbenutting, de VEK-buffer, transparantieproblemen en de inspanningen inzake O&O. Niet alleen wordt de 1%-norm misschien niet gehaald, maar heel wat middelen worden niet eens aangewend waarvoor ze bedoeld zijn.

Als hij minister Vandeurzen was, zou hij zich zorgen maken dat een belangrijke verantwoordelijkheid in zijn richting werd geschoven dankzij de zesde staats-hervorming inzake de justitiehuzen maar met een chronisch tekort aan middelen. Daar heeft hij tot nu toe geen antwoord op gehoord.

In de plaats van te blijven beweren dat men goed bezig is, zou men beter de opmerkingen van het Rekenhof bijzonder ernstig nemen.

6. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

6.1. Berekening van de ontvangsten

Willem-Frederik Schiltz herhaalt de berekeningswijze van de ontvangsten zoals reeds toegelicht door de minister. 139 miljoen euro is te verklaren door het wegwerken van de achterstand bij registratie- en erfbelasting. De effectieve afwijking bedraagt 91 miljoen euro, minder dan 1,5%, een hele uitdaging in een begroting met zoveel nieuwe inkomsten. De regering heeft wel degelijk goed rekenwerk verricht.

6.2. Structurele hervormingen inzake Onderwijs en onderzoek en ontwikkeling

De structurele hervormingen om een degelijk en efficiënt onderwijs- en onderzoek en ontwikkelingsbeleid te kunnen voeren zullen de komende jaren volop hun effect ten toon spreiden. Minister Lieten deed minder dan de helft inzake O&O dan was afgesproken in de vorige Vlaamse Regering.

7. Tussenkomst van Peter Van Rompuy

7.1. Rapport Rekenhof

Ook *Peter Van Rompuy* vindt dat de kritiek van het Rekenhof meevalt.

7.2. Grootste uitdaging voor de minister wordt begroting en niet de energiehelling

Vorig jaar bedroeg het ESR-tekort nog 336 miljoen euro, dit jaar 369 miljoen euro (door rekening te houden met de waarschijnlijke afwijzing door Europa van een afwijking voor uitgaven voor asiel en dergelijke). De opdracht om volgend jaar een begroting in evenwicht te presenteren, wordt dan ook allesbehalve eenvoudig, waarschuwt hij.

7.3. Vraag aan het Rekenhof in verband met HRF-aanbeveling inzake vorderingensaldo

Ook hij heeft moeite om te begrijpen waarom de HRF-doelstellingen voor Vlaanderen ernstig werden verscherpt, terwijl het redelijk makkelijk voldeed aan alle vorige. Hij vraagt nadere toelichting van het Rekenhof bij de HRF-norm van 500 miljoen euro voor 2016. Nu maakt de ambitie die Vlaanderen zichzelf oplegt de hele discussie overbodig, want dan voldoet het nominale evenwicht zowel aan de Europese als de HRF-normen.

7.4. Oosterweel en de andere gewesten

Wat Oosterweel betreft, deelt hij de mening van de heer Diependaele dat de andere entiteiten niet op Vlaanderen hebben gewacht om zaken buiten de begroting te houden.

7.5. Budgettaire voorzichtigheid blijft geboden

De spreker pleit wel voor blijvende voorzichtigheid bij het buiten de norm plaatsen van uitgaven, want het nominale tekort 2016 voor de nv België wordt op 2,8% geschat.

7.6. Oppositie spreekt zichzelf tegen

Enerzijds wordt door de oppositie hard geschreeuwd dat er veel te veel bespaard wordt maar anderzijds als de begroting wordt besproken vindt men het omgekeerde. Wil de oppositie nu dat er bespaard wordt of niet?

7.7. Overloopeffecten inzake schenkings- en successierechten

Tot slot vraagt hij aan het Rekenhof of er in de cijfers, met name over schenkingen en successie, sprake is van overloopeffecten over het kalenderjaar.

8. Repliek van Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof

8.1. Universiteiten en hogescholen en de opname in het vorderingensaldo

Jan Debucquoy antwoordt, wat de inkanteling van de universiteiten en hogescholen betreft, dat zij ondertussen ESR-cijfers kunnen geven bij zowel begroting als rekeningen. De meest orthodoxe oplossing is die mee op te nemen in de berekening van het vorderingensaldo en vervolgens de onderbenutting te meten in functie van de realisaties van de voorgaande jaren. Dit gebeurt ook voor de andere sectoren op deze manier. Hij hoopt dat dit vanaf 2017 op die manier gebeurt.

8.2. Groeipad inzake O&O

Het groeipad in het verslag is overgenomen uit de beleidsbrief Onderzoek en Ontwikkeling van de Vlaamse Regering, die als doel heeft het aandeel van de overheid daarin te laten stijgen tot 1% van het bbp, het Europese gemiddelde.

8.3. Adviezen HRF/INR/Eurostat

Ook voor het Rekenhof zijn de HRF-adviezen moeilijk te volgen. Niet alleen de zesde staatshervorming zorgde voor meer complexiteit, maar ook wat Eurostat/INR als regels ontwikkelen over wat wel en niet als ESR-ontvangsten meetelt bij welke overheid, en wat Europa toevoegt als structurele saldi en verbeteringen. Het percentage van 0,118% is een genormeerd begrotingscijfer uit het HRF-verslag

van maart 2016. In dit verslag staan ook andere cijfers bijvoorbeeld gecorrigeerd met asieluitgaven.

8.4. Vorderingensaldo voor Vlaanderen verstrengd door HRF

Dat de doelstellingen voor Vlaanderen strenger zijn geworden, klopt, maar ligt in de logica van de HRF-politiek, die in zijn adviezen altijd vertrekt van de realisaties in het voorgaande jaar. Als Vlaanderen het slechter doet vanwege de conjunctuur, wordt daar ook rekening mee gehouden. Hoe dan ook wordt dit jaar die norm gehaald, maar 2017 wordt een heel moeilijk jaar, zowel Vlaams als federaal. De kans is volgens hem heel klein dat Europa Oosterweel als uitzondering aanvaardt. Die opening ziet hij wel voor extra uitgaven voor asiel of terrorismebestrijding. Daarbij komt de moeilijke oefening van de federale begroting, waaruit grote druk zal voortkomen op gewesten en gemeenschappen om een deel van de inspanningen te doen.

8.5. Het door Europa opgelegde begrotingstraject

Ieder jaar streven naar een structurele verbetering van 0,6% van het bbp is een zware oefening. Het is ook in het belang van Vlaanderen om zo vlug mogelijk tot een evenwicht te komen, mede ter voorbereiding van nieuwe stappen in de staats-hervorming, naast andere uitdagingen. Daarna moet een schuldtraject uitgetekend worden, dat lang kan gespreid worden in de tijd, zoals het vorige. De raadsheer denkt dat bij elke bijkomende bevoegdheidsoverheveling een stuk schuld zal mee overgeheveld worden.

8.6. Successie- en schenkingsrechten

Op de vraag over successie- en schenkingsrechten moet hij het antwoord schuldig blijven. Hij bevestigt wel dat er duidelijke afspraken bestaan met het INR over overloopeffecten en de verwerking van hun ESR-impact.

VIII. De voorlopig definitieve uitvoering van de begroting 2015 (24 mei 2016)

1. Toelichting van minister Bart Tommelein bij de voorlopige definitieve uitvoering van de begroting 2015

1.1. Waarom voorlopig definitief?

De *minister* zegt dat aan de parlamentsvoorzitter een rapport werd overgemaakt met de laatste update van de uitvoeringsgegevens 2015. De uitvoering is voorlopig definitief, omdat er nog enkele onzekerheden zijn met betrekking tot de uitgaven gerelateerd aan de overgedragen bevoegdheden naar aanleiding van de zesde staats-hervorming. Een ander gegeven is dat het INR altijd het laatste woord heeft in het bepalen van de definitieve uitvoeringscijfers.

1.2. Voorstellingswijze rapportering is identiek aan vorige

De voorstellingswijze van de laatste update van de begrotingsuitvoering 2015 is gebaseerd op de voorgaande monitoringrapporten, die ook aan deze commissie werden overgemaakt.

1.3. Evolutie van het uitvoeringsresultaat

Het rapport met betrekking tot de uitvoering tot en met september, dat minister Turtelboom op 30 oktober 2015 indiende in het Vlaams Parlement en dat besproken werd op 10 november 2015, ging nog uit van een tekort van 931 miljoen euro.

In het rapport over de uitvoering tot en met oktober verbeterde het resultaat tot 766 miljoen euro. In dat over de uitvoering tot en met november ging de regering nog uit van een tekort van 667,8 miljoen euro. De voorlopige uitvoering medio februari 2015 schatte het tekort op 407 miljoen euro. In het voorliggende uitvoeringsrapport verkleint het tekort verder tot 296,3 miljoen euro.

Het voorlopig definitieve uitvoeringsresultaat 2015 is gebaseerd op de definitieve uitvoeringsgegevens van de Vlaamse ministeries en rechtspersonen die hun rekeningen finaliseerden tegen eind maart en op de ontvangen afrekeningen van de federale operatoren en instellingen met betrekking tot de bevoegdheden inzake de zesde staatshervorming.

Bijstellingen zijn echter nog steeds mogelijk. Zo is voor de opbrengsten uit verkeersboetes het begrote bedrag opgenomen als zijnde de ontvangst 2015 (157 miljoen euro). Het aanrekeningsmoment voor de boetes is het moment waarop de federale overheid de boete int. Dat de ontvangsten niet worden doorgestort, heeft geen effect op het begrotingsresultaat. Evenwel kon de federale overheid tot op heden ook niet meedelen op welk bedrag Vlaanderen in 2015 recht heeft. Daarom wordt in afwachting het begrotingscijfer gehanteerd.

Globaal gezien is de monitoringnota van juli, met een geraamd tekort van 1,1 miljard, geëvolueerd naar een tekort van 296,3 miljoen euro.

1.4. Redenen voor schommelingen voor uitvoeringsresultaat

De cijfers tonen aan dat het niet eenvoudig is om de uitvoering van de begroting zeer vroeg in het lopend jaar in te schatten. Enerzijds speelt de volatiliteit van een ondertussen volwassen Vlaamse begroting, anderzijds ook het leerproces dat moet doorgemaakt worden, aangezien met de overgedragen bevoegdheden en budgetten in het kader van de zesde staatshervorming nog geen eerdere ervaring is opgedaan. Daarnaast is er ook een belangrijk effect naar aanleiding van de uitvoering van de zesde staatshervorming: de insourcing van de registratie- en erfbelasting, die van start ging op 1 januari 2015. De reeds meermaals besproken en bekende opstartproblemen, die gepaard gaan met de overname, bemoeilijken de raming van de te verwachten inkomsten.

1.5. Uitvoeringsresultaat verbetert globaal met 111 miljoen euro ten opzichte van laatste rapportering

Ten opzichte van de voorlopige uitvoering medio februari is het verwachte resultaat 111 miljoen euro beter. De minister legt daarop uit hoe de regering tot dat bedrag komt:

- de actualisatie van de uitvoeringsgegevens van de ministeries, DAB's en rechtspersonen geeft aanleiding tot een negatieve impact van -18,8 miljoen euro ten opzichte van vorige rapportage. Dit kan worden verklaard door lagere uitgaven voor bevoegdheden naar aanleiding van de zesde staatshervorming en meer uitgaven voor de investeringsgedreven instellingen (voornamelijk Hermesfonds en De Lijn). Tegenover deze uitgaven staan soms ook extra inkomsten, bijvoorbeeld 17 miljoen meer inkomsten bij De Lijn. Tot slot zitten in tegenstelling tot vorige rapportage de uitgaven van het VAC Brussel verwerkt in de instelling PMV en niet als ESR-correctie;
- maar er is ook een positieve impact van 78,5 miljoen euro op het vorderingsaldo voor de hogescholen en universiteiten. Midden februari werd nog rekening gehouden met een negatieve impact van -30 miljoen euro. Er wordt ook rekening gehouden met een aantal correcties die uitgevoerd werden door het INR bij de rapportering van 31 maart 2016, waar de minister nog verder op terugkomt.

De opbrengsten uit gewestbelastingen vallen ongeveer 270 miljoen euro lager uit dan begroot. De lagere realisatie situeert zich voornamelijk bij de successie- en schenkingsrechten. De methode om de registratie- en erfbelastingen te ramen werd in beginsel niet gewijzigd tijdens de verschillende monitoringrapporten. Wel werd de raming aangevuld met een betaalkalender om de overgang te maken van vastgestelde rechten naar kasontvangsten en dit na overleg met het INR. De overgang naar de kasontvangsten heeft zeker bij de successierechten een negatieve impact ten aanzien van de kohieraanrekening. Wat betreft de schenkingsrechten is er vooreerst een negatieve impact van het anticipatie-effect in de maanden voor de hervorming van de schenkingen van onroerende goederen. Daarnaast is er ook het gegeven dat de doorlooptijd om tot een akte te komen bij onroerende schenkingen meer tijd in beslag neemt dan bij roerende schenkingen.

Voor wat betreft de uitgaven zijn er zowel wat betreft de uitgaven voor de zesde staathervorming en de ESR-correcties meevallers ten opzichte van de vorige monitoring. De uitgaven oude bevoegdheden kenden een iets grotere benutting dan ten opzichte van vorige monitoring.

1.6. De ontvangsten

Ten opzichte van vorige rapportering van half februari zijn de gewestbelastingen nog iets beter dan verwacht voor wat betreft de registratierechten en schenkingsrechten voor respectievelijk 12,8 en 9,6 miljoen euro. De erfbelasting blijft stabiel ten opzichte van vorige rapportering. De overige ontvangsten liggen binnen de verwachtingen. Hij herhaalt dat voor de verkeersboetes momenteel het bedrag wordt gehanteerd dat in de begroting was opgenomen (157 miljoen euro). Tot op heden heeft de federale overheid immers nog geen ontvangsten uit verkeersboetes doorgestort.

1.7. De uitgaven

Wat de uitgaven betreft, kan men op het vlak van de benutting van de beschikbaar gestelde kredieten vaststellen dat de uitvoering globaal gezien in lijn ligt met de begroting. Onderliggend zijn er echter wel wat verschillen op te merken.

Bij de kredieten zesde staatshervorming is er een overbenutting van de kredieten voor wat betreft dienstencheques zoals in vorige rapporteringen reeds aan bod is gekomen. In de begroting 2016 werd met deze tendens rekening gehouden en werden de kredieten voor dienstencheques met 106 miljoen euro extra bijgesteld.

De kredieten binnen Welzijn voor onder meer woonzorgcentra, geriatriediensten en gezinsbijslag kennen dan weer een onderbenutting. Ten opzichte van de voorlopige uitvoering februari kenden deze een verdere positieve bijstelling van 31 miljoen euro.

De investeringsgedreven instellingen kenden een gedifferentieerder beeld. Waterwegen en Zeekanaal, Hermesfonds en De Lijn kenden een overbenutting ten opzichte van de voorziene kredieten.

Voor wat De Lijn en Waterwegen en Zeekanaal betreft, gaat het voornamelijk over bijkomende uitgaven die werden mogelijk gemaakt door de meer dan voorziene eigen inkomsten die ze hebben gerealiseerd. Ten opzichte van het vorderingsaldo is deze overbenutting dus neutraal.

De uitvoering van het Hermesfonds werd ten opzichte van de geraamde uitvoering februari 2015 nog sterk naar boven bijgesteld naar aanleiding van de definitieve uitvoering met een bedrag van 29 miljoen euro. Deze verdere bijstelling van de uitvoering van het Hermesfonds is eenmalig, waarbij alle openstaande vorderingen

binnen het Hermesfonds werden opgelijst en als kosten werden genomen wanneer werd vastgesteld dat ze oninbaar waren. Voor 2016 stelt zich dus niet direct een probleem. Naast het feit dat een deel van de overbenutting van het Hermesfonds eenmalig is, werden tevens de ter beschikking gestelde betaalkredieten in 2016 fors positief bijgesteld, met maar liefst 81 miljoen euro, om alle uitgaven te kunnen honoreren.

Het Vlaams Infrastructuurfonds, BAM en FFEU kenden een lagere uitvoering dan bij de begrotingsaanpassing werd verwacht. Ten opzichte van vorige rapportering blijven deze wel gelijk.

Tot slot geeft de minister nog mee dat in vergelijking met vorige rapportage de ESR-matige verwerking van VAC Brussel voor 25,2 miljoen euro is opgenomen bij PMV en bijgevolg in de uitgaven zit verwerkt en niet langer in de ESR-correcties. Ook dit is een eenmalige beweging die de benuttingscijfers vertekent.

1.8. ESR-correcties

Voor wat betreft de ESR-correcties zijn er ten opzichte van vorige rapportage drie wijzigingen met een belangrijke impact. Enerzijds is er de verwerking van het resultaat van de hogescholen en universiteiten, dat bij de voorlopige uitvoering nog was ingeschat op een tekort van 30 miljoen euro. Het ESR-resultaat van deze instellingen blijkt nu 78,5 miljoen beter uit te vallen dan begroot. Ten opzichte van de begrotingen van de hogescholen en universiteiten, waarin nog uitgegaan werd van een negatieve impact van -200 miljoen euro, situeert deze positieve impact zich bij meeropbrengsten ten belope van 94 miljoen euro en lagere uitgaven voor 182 miljoen euro.

De meerontvangsten komen voor een belangrijk deel uit contractonderzoek. Ten opzichte van de voorlopige uitvoering van februari betekent dit een verbetering van het ESR-resultaat met bijna 110 miljoen euro.

Verder versterkt de ESR-correctie voor de DBFM Scholen van Morgen deze positieve impact met 8,5 miljoen euro ten opzichte van vorige rapportering. Daarin was al een verbetering van 80 miljoen euro opgetekend, te wijten aan onder meer minder dan verwachte bouwuitgaven en een andere aanrekeningwijze van het INR. Sowieso zullen stappen worden gezet om de ramingen van de bouwactiviteit te verscherpen en op regelmatigere tijdstippen door te voeren.

De ESR-correctie met betrekking tot het VAC Brussel werd verwerkt bij PMV waardoor het niet langer in deze tabel is opgenomen. Dit leidt tot een verbetering van 23,5 miljoen euro in deze tabel maar heeft geen impact op het globale resultaat aangezien dit in de uitgaven van de rechtspersonen zit verwerkt.

Tot slot is er een negatieve bijstelling onder de noemer 'andere'. Het betreft een aantal correcties die werden uitgevoerd door het INR bij de rapportering van 31 maart 2016. De details worden in het overgemaakte document beschreven.

1.9. Vorderingensaldo

Zoals aangegeven bij de eerste dia's toont het overzicht van het vorderingensaldo de positieve trend waarbij het tekort verder verkleint, wat hoofdzakelijk te wijten is aan de bijstelling van de ESR-correcties zoals zonet besproken.

IX. Debat over de voorlopige definitieve uitvoering van de begroting (24 mei 2016)

1. Tussenkost van Björn Rzoska

1.1. Reden evolutie uitvoeringsresultaat

Björn Rzoska vraagt waarom het uiteindelijke ontwerp uitgaat van een tekort dat 59 miljoen euro kleiner is (296 miljoen euro) dan het in het oorspronkelijk ingediende (355 miljoen euro).

1.2. Opvolging Scholen van Morgen

De resultaten voor 2015 worden vooral gunstig beïnvloed door de positieve bijstelling van Scholen van Morgen, zoals de minister zelf aangeeft. Die is echter te danken aan de vertraagde oplevering van schoolgebouwen en uiteindelijk zullen die uitgaven toekomstige begrotingen bezwaren. Hoe kan gezorgd worden voor een scherpere opvolging?

1.3. ESR-correctie hogescholen en universiteiten

Waarom gaan hogescholen en universiteiten, die toch geregeld om meer middelen vragen, plots van -31 miljoen euro naar +78 miljoen euro?

1.4. Evolutie gewestbelastingen

Tot slot vraagt hij om blijvende opvolging van de gewestbelastingen, in het bijzonder erf- en schenkbelastingen. Die zijn sinds de begrotingsaanpassing 2015 al negatief bijgesteld voor een kleine 300 miljoen euro. Wat is de impact van de versnelling van het werk- en inningstempo bij VLABEL? Betekent dit dat het bedrag van 138 miljoen euro uit de negatieve correctie in de begrotingsaanpassing zal terugkeren als hogere ontvangsten in 2015?

2. Tussenkost van Jan Bertels

2.1. Onderbenutting binnen beleidsdomein Welzijn

Volgens *Jan Bertels* doet de minister de waarheid geweld aan wanneer hij gewaagt van een onderbenutting van de kredieten door Welzijn. Hij staat immers zelf zijn collega van Welzijn niet toe die kredieten aan te wenden ook al zijn de noden torenhoog namelijk door hem zero-basedbudgetting op te leggen. In 2016 gebeurt trouwens hetzelfde.

2.2. Impact afrekening 2015 nog te verwerken in begrotingsaanpassing 2016?

Wordt de voorlopig definitieve uitvoeringsrekening nog verwerkt in de begrotingsaanpassing? Zorgt dat voor een verbetering of niet? Het lid bedoelt zowel de algemene basis als de erf- en schenkingsbelastingen.

2.3. ESR-correctie hogescholen en universiteiten

Ook hij vraagt een verklaring bij de enorme ommezwaai bij hogescholen en universiteiten, een verschil van 110 miljoen euro op twee maanden tijd.

2.4. ESR-correctie voor VAC Brussel

Waarom is de ESR-correctie voor VAC Brussel van negatief naar positief gegaan?

X. Voortzetting debat van 17 mei 2016 (24 mei 2016)

1. Repliek van minister Bart Tommelein op vragenronde van 17 mei 2016

1.1. Het al dan niet ambitieuze karakter van de begroting

De *minister* stelt dat als men het Vlaamse begrotingstraject 2014-2017 afzet tegenover het in maart 2015 geüpdatete HRF-traject 2014-2018, gecorrigeerd voor de bij het stabiliteitsprogramma 2016-2019 gehanteerde correctie voor de autonomiefactor in de personenbelasting, men vaststelt dat met de actuele begrotingsresultaten en -doelstellingen er zowel in 2015, 2016 als in 2017 beter gedaan wordt dan vereist volgens de HRF.

1.2. Autonomiefactor

Met betrekking tot het afrekeningsmechanisme 2018 inzake de autonomiefactor in de personenbelasting, zal er, zoals het Rekenhof terecht heeft aangegeven, bekeken worden wat er over het aanslagjaar 2015 effectief gerealiseerd wordt aan ontvangsten. De huidige ramingen die door de FOD Financiën worden gemaakt, zijn op basis van 100% kasontvangsten voor elk kohier. Zoals de FOD zelf heeft aangegeven, verwacht ze slechts 98,72% werkelijk te innen van de uitgestuurde kohieren.

Sinds de begrotingsaanpassing 2016 houdt ook de FOD Financiën op basis van het KB Ramingsmethode opcentiemen rekening met dit inningspercentage. Het is dus logisch om ten opzichte van de ramingen op basis van 100% kohierontvangsten een inningscoëfficiënt toe te passen, om de werkelijke ontvangsten en met andere woorden ook de afrekening 2018 te ramen. Dit wordt ten andere bevestigd in het stabiliteitsprogramma op pagina 20, waar met de cijfers zoals door de Vlaamse administratie voorgerekend en bevestigd door het secretariaat van de HRF wordt gewerkt.

De minister geeft nog mee dat de specialisten van het Rekenhof en de Vlaamse administratie omtrent deze eerder technische discussie begin juni zullen samenzitten.

1.3. Oosterweel

Met betrekking tot de bouw van de Oosterweelverbinding werd zowel in het recent ingediende hervormingsprogramma als in het stabiliteitsprogramma melding gemaakt van het voornemen om de bouwkosten gerelateerd aan de Oosterweelverbinding, die door de Vlaamse Regering beschouwd wordt als een eenmalige productieve investering met een groot economisch belang op zowel lokaal, regionaal, landelijk als euregionaal vlak, de komende begrotingsjaren buiten de begrotingsdoelstelling (een nominaal evenwicht vanaf 2017) te houden.

1.3.1. *Europa*

In de landspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie volgend op het hervormings- en stabiliteitsprogramma wordt niet specifiek ingegaan op dit voornemen van de Vlaamse Regering. Inhoudelijk wordt er wel gewezen op de noodzaak aan investeringen in het transportnetwerk.

1.3.2. *België*

Naast de Europese communicatie werd op Belgisch niveau tijdens het Overlegcomité van 29 april 2016 het volgende beslist: "In het kader van de voorberei-

ding van het volgend Stabiliteitsprogramma wordt een interfederale werkgroep opgericht. Deze zal uiterlijk aan het Comité van juni een nota voorleggen waarin het werkprogramma van deze werkgroep zal worden gepreciseerd.". In deze werkgroep zal verder bekeken worden hoe uitzonderlijke strategische investeringen verder in het globale begrotingstraject kunnen ingepast worden.

1.3.3. Vlaanderen

Wat de eigen, Vlaamse begrotingsmatige verantwoording van de uitgave over Oosterweel betreft, kan er vooreerst worden aangegeven dat een van de basisprincipes uiteraard de terugbetalingsvoorwaarde is. Zoals collega Diependaele vorige week reeds aangaf, is deze er niet enkel via rechtstreekse inkomsten uit de verbinding, maar ook op basis van de maatschappelijke meerwaarde ervan. Door de recent mogelijk gemaakte en ondertussen goedgekeurde publieke financiering zullen de in eerdere modellen voorziene, substantiële risicopremies (ten opzichte van private partners) nu minimaal kunnen gehouden worden, gelet op de kredietwaardigheid van het Vlaamse Gewest. Deze keuze verhoogt uiteraard de sterkte van het financiële model (de terugbetalingscapaciteit) ten opzichte van eerdere modellen.

In het licht van de verdere concretisering van het project, wordt dan ook aan de nv BAM de vraag gesteld om een update van het financieel model te maken, rekening houdende met de in gunstige zin gewijzigde constellatie. Op het moment dat het financieel model geüpdatet en gevalideerd is, kan via een financieringsbijlage bij de algemene toelichting en meerjarenraming worden aangegeven hoe de begrotingsnormering, die zal worden ingesteld om de terugbetalingsvoorwaarde te bestendigen, er uit zou kunnen zien.

1.4. Asieluitgaven

Het Rekenhof heeft vanuit een heel punctueel oogpunt bekeken gelijk dat de Europese Commissie op basis van effectieve uitgaven, ex post, een finale beoordeling zal maken van de flexibiliteit die in het Stabiliteits- en Groeipact voorzien is voor buitengewone, buiten de macht van de lidstaat vallende gebeurtenissen.

Zoals ook door de heer Diependaele aangegeven, is er momenteel geen soort van rullingdienst die afwijkingen van de middellangetermijndoelstelling ex ante beoordeelt.

Toch is de Vlaamse Regering ervan overtuigd dat de 94 miljoen euro voor asiel die ze in dit kader in 2016 buiten de begrotingsdoelstelling houdt, door de Europese Commissie aanvaard zal worden. Zij voelt zich in haar overtuiging gesterkt doordat de Europese Commissie in de consideransen bij haar voorstel van landspecifieke aanbevelingen 2016, die op 18 mei gepubliceerd werden, stelt dat in het stabiliteitsprogramma 2016 afdoende bewijs geleverd wordt voor de omvang en de aard van de extra kosten volgend uit de uitzonderlijke toevloed van vluchtelingen.

De Europese Commissie bevestigt dat op grond van de bepalingen van artikel 5, lid 1, en artikel 6, lid 3, van verordening (EG) nr. 1466/97 voor deze uitgaven een afwijking van het aanpassingstraject in de richting van de begrotingsdoelstelling op middellange termijn kan worden toegestaan. Voor 2015 werd de vereiste inspanning in de richting van de middellangetermijndoelstelling door de Europese Commissie dan ook naar beneden bijgesteld, om met deze extra uitgaven rekening te houden. De Vlaamse Regering verwacht voor 2016 een soortgelijke behandeling voor de effectief gerealiseerde uitzonderlijke asieluitgaven.

Daarnaast heeft de Europese Commissie in haar rapport op basis van artikel 126(3) van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, dat eveneens op

18 mei gepubliceerd werd, geconstateerd dat België in 2015 en 2016 in grote lijnen voldoet aan de bepalingen uit het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact en dit rekening houdende met het gebruik van de voornoemde flexibiliteit. Uiteraard blijft de Vlaamse Regering de effectieve behoefte nauwkeurig monitoren.

1.5. Lokale besturen

Met betrekking tot de lokale besturen blijkt uit het rapport van de HRF dat de evolutie van de overheidsfinanciën bij ongewijzigd beleid van de lokale overheden in 2016 in overeenstemming is met de doelstelling die aan de lokale overheden wordt opgelegd. Sowieso verwijst Bart Tommelein voor verdere details naar zijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur, die de budgettaire richtlijnen voor lokale besturen uitvaardigt.

1.6. Conclusie inzake het begrotingstraject

De minister concludeert over het begrotingstraject dat met de toetsing aan het geüpdatete traject van de HRF van maart 2015 en de doelstelling richting een begroting in nominaal evenwicht vanaf 2017, de Vlaamse overheid streng voor zichzelf is en tegelijk ambitieus.

1.7. Gebruikte parameters bij raming gewestbelastingen

Vervolgens legt hij uit welke parameters werden gebruikt voor de gewestbelastingen.

1.7.1. *Verkeersbelastingen*

De raming van de verkeersbelastingen landt bij de begrotingsaanpassing 2016 op 1,03 miljard euro. Ten opzichte van de realisaties 2015 houdt deze raming een toename in van 11,3 miljoen euro. Laatstgenoemde toename kan verklaard worden door de indexering waarin de regelgeving voorziet, de gestage toename van de vloot aan voertuigen die onderworpen zijn aan de verkeersbelastingen en die empirisch op 0,85% per jaar kan geraamd worden, en de verwachte mindertontvangsten aan verkeersbelastingen ten belope van 6,825 miljoen euro als gevolg van de inwerkingtreding van de kilometerheffing.

1.7.2. *Belasting op de inverkeerstelling*

De belasting op de inverkeerstelling wordt bij de begrotingsaanpassing 2016 op 235,6 miljoen euro geraamd, nagenoeg hetzelfde bedrag als bij de begrotingsopmaak 2016. Ten opzichte van de realisaties 2015 houdt deze raming een toename in van 42,1 miljoen euro. De toename ten opzichte van de realisaties 2015 wordt verklaard door de indexering van de tarieven en de hervorming van de regelgeving naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2016.

1.7.3. *Erfbelastingen*

De raming voor erfbelastingen die bij de begrotingsaanpassing werd uitgevoerd, levert een bedrag op van 1,48 miljard euro, fiscale regularisatie niet meegerekend. Dit bedrag komt voort uit een econometrisch model, waarin historische realisaties, spaardeposito's, de beursindex en de werkloosheidsgraad als variabelen werden gehanteerd.

1.7.4. *Rechten op verkopen en verdelingen*

De raming voor de rechten op verkopen en verdelingen komt neer op een bedrag van 2,1 miljard euro. Dit houdt een stijging in tegenover de realisatie van 2015 met 105 miljoen euro.

Deze stijging is het gevolg van de toegepaste parameters: op het gemiddeld bedrag per vordering werd de verwachte inflatie van 1,2% toegepast, op de verwachte instroom van akten werd de verwachte economische groei van 1,3% toegepast, aangevuld met een bijkomend groeipercentage van 1,7%.

Die bijkomende groei werd toegepast op basis van de sterke stijging van het aantal vastgoedtransacties, die merkbaar was doorheen 2015 en zich ook doorzet in 2016, zoals ook bevestigd wordt in de laatste publicatie van de notarisbarometer. Als men het eerste trimester van 2016 vergelijkt met het eerste trimester van 2015 ziet men een stijging in vastgoedactiviteit van maar liefst 23,9%. Vermoedelijk speelt hierin ook een stuk het vooruitschuifeffect richting 2014 naar aanleiding van de hervorming van de woonbonus mee, maar anderzijds is het een niet te negeren evolutie die een bijstelling van de raming verantwoordt.

1.7.5. *Schenkingsrechten*

Bij de begrotingsaanpassing werden de ontvangsten uit schenkingsrechten geraamd op 365 miljoen euro of een stijging met 50 miljoen euro ten opzichte van 2015, die voornamelijk te danken is aan de hervormde tarieven voor onroerende schenkingen. Om deze reden werd er een aangepaste methode gebruikt voor het ramen van de schenkingsrechten. Voor onroerende schenkingen werd uitgegaan van het gemiddelde bedrag en de gemiddelde instroom van het laatste trimester van 2015, om rekening te houden met het stijgende aantal schenkingen. Bij de overige schenkingstypen werden de gemiddelden van het volledige jaar gehanteerd. Deze gemiddelden werden verhoogd met de parameters voor groei en inflatie zoals bij de verkoop- en verdeelrechten.

De vraag kan gesteld worden of het wel realistisch is om ervan uit te gaan dat de sterke instroom van onroerende schenkingen zal blijven duren. De cijfers van het notariaat tonen evenwel aan dat de sterke instroom zich nog steeds doorzet: de gemiddelde instroom qua aantal dossiers onroerende schenking lag in het eerste trimester van 2016 ongeveer 2,5 keer hoger dan in het eerste trimester 2015. In dit eerste trimester van 2015 was er nog geen sprake van een anticipatief effect ten aanzien van de verlaging van de onroerende schenkingsrechten, die midden 2015 inging.

1.7.6. *Kilometerheffing*

Tot slot werd de raming van de ontvangsten uit de kilometerheffing bij gebrek aan extra informatie op het moment van de bespreking bij de begrotingsaanpassing constant gehouden, zoals kan vastgesteld worden in de tabel in de algemene toelichting die de evolutie van de ontvangsten op het vlak van gewestbelastingen weergeeft. Uiteraard zal deze raming naar aanleiding van de geplande begrotingsmonitoring verder worden geoptimaliseerd.

1.8. *Onderbenutting*

Bij de begrotingsaanpassing 2016 wordt deze geraamd op 489 miljoen euro. Op pagina 67 en 68 van de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing wordt uitvoerig toegelicht hoe deze onderbenutting werd geraamd.

Voor de raming van de onderbenutting op de oude bevoegdheden (dus exclusief bevoegdheden van de zesde staatshervorming en zonder de universiteiten en hogescholen), werd de methode gebruikt van de voorbije jaren zoals die ook werd goedgekeurd door het Rekenhof namelijk het gebruik van het gemiddelde van de onderbenutting van de laatste twee jaren. Men kijkt dus niet alleen naar de onderbenutting van het laatste jaar maar ook naar die van het jaar ervoor. Een gemid-

delde van de twee jaren vlakt eenmalige factoren (meevallers en tegenvallers) beter uit.

Daarnaast heeft de regering voor de raming van de onderbenutting op de bevoegdheden ingevolge de zesde staatshervorming enerzijds en de impact van de consolidatie van universiteiten en hogescholen anderzijds nog een bijkomend bedrag van 90 miljoen euro aan onderbenutting geraamd. Voor de bepaling van dit forfaitaire bedrag heeft ze zich enerzijds gebaseerd op de realisaties 2015 met betrekking tot de bevoegdheden zesde staatshervorming, die aanleiding gaven tot een onderbenutting van 94,8 miljoen euro in 2015, en anderzijds op het toepassen van de realisatiepercentages 2014 en 2015 op de meest recente begrotingen 2016 van de universiteiten en hogescholen, wat een gemiddeld bedrag van 66 miljoen euro aan te verwachten onderbenutting oplevert. Samen zijn ze goed voor een bedrag van 160,8 miljoen euro, dat in de begrotingsaanpassing 2016 wegens onzekerheid ter zake beperkt is tot 90 miljoen euro.

1.9. VEK-buffer

Voor wat betreft de bemerkingen inzake de VEK-buffer, geeft hij mee dat de herverdelingen die in 2015 zijn doorgevoerd ten belope van 43,1 miljoen euro, voor 30 miljoen euro betrekking hadden op het Hermesfonds. Ten aanzien van de bezorgdheid dat er in 2016 wederom uit de VEK-buffer zou moeten geput worden, stelt hij dat in de begrotingsaanpassing 2016 voor maar liefst 81 miljoen euro aan extra betaalkredieten aan het Hermesfonds is toegekend. De kans dat het Hermesfonds in 2016 dan ook opnieuw van de VEK-buffer gebruik dient te maken, is dan ook zeer klein geworden.

1.10. Onderbenutting in het beleidsdomein Welzijn

Op de bemerking van de heer Bertels dat minister Vandeurzen tot een welbepaald keurslijf zal gedwongen worden, repliceert hij dat de onderbenutting op de bevoegdheden van de zesde staatshervorming met betrekking tot Welzijn volledig automatisch tot stand is gekomen op basis van het hanteren van voorzichtige begrotingsramingen. Een versterkte monitoring die nu naar aanleiding van deze begrotingsaanpassing aangekondigd wordt, zal ertoe dienen om na te gaan of deze vastgestelde onderbenutting zich al dan niet voortzet in 2016. Indien er alsnog maatregelen dienen getroffen te worden om de begroting op het spoor te houden, zullen die zich uiteraard niet enkel en alleen op Welzijn toespitsen, maar collegiaal binnen de Vlaamse Regering worden vastgelegd.

1.11. Impact reserves universiteiten en hogescholen op ESR-uitvoeringsresultaat

Op de vraag van de heer Diependaele of bij de berekening van de impact van de consolidatie van hogescholen en universiteiten zoals daarnet besproken rekening is gehouden met de aanzienlijke reserves van deze instellingen, antwoordt hij dat die inderdaad van belang zijn voor het bepalen van de beschikbare activa die tegenover de eventuele schulden van deze instellingen staan. Voor het bepalen van het jaarlijkse begrotingsresultaat kunnen deze reserves volgens het ESR evenwel niet worden ingezet.

1.12. De transparantie van de begroting

Tegenover de opmerkingen over een gebrek aan transparantie, stelt de minister dat, zoals het Rekenhof aangeeft, de begrotingsdecreten en bijhorende toelichting volledig en tijdig in het Vlaams Parlement werden ingediend. Voor een aantal punctuele elementen wijst het Rekenhof er inderdaad op dat een grotere transparantie wenselijk is, maar op de totaliteit van de ontvangsten- en uitgavenbegroting gaat het om een relatief beperkt aantal opmerkingen.

In dat kader verwijst hij naar de werkzaamheden van de parlementaire werkgroep leesbaarheid van de begroting, waarin de regering in overleg met het Vlaams Parlement, het Rekenhof en de SERV nagaat in welke mate zij de leesbaarheid en meer in het algemeen ook de transparantie van de Vlaamse begroting verder kan verhogen. Daarover vindt trouwens op 8 juni 2016 een volgende vergadering plaats.

1.13. Alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen

Op de vraag van Björn Rzoska naar transparantie over pps en alternatieve financiering meldt hij dat de minister-president op 31 mei 2016 het jaarlijkse rapport houdende alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen zal komen toelichten. De minister gaat ervan uit dat dit de meest geëigende zitting is op het vlak van het bepalen van de wenselijkheid van pps en alternatieve financiering.

Op begrotingsvlak wordt bij nieuwe dossiers gewaakt over het kunnen voorleggen van een positief advies van Eurostat.

In elk geval wordt ook de inpasbaarheid van de aangegane engagementen mee beoordeeld in het globaal begrotingsbeleid. De minister denkt daarbij dan aan de inpasbaarheid van bijvoorbeeld de beschikbaarheidsvergoedingen die verschuldigd zijn in meerjarig perspectief.

1.14. Klimaatfonds

Voor het Klimaatfonds is ervoor geopteerd om enkel de ESR-aanrekenbare ontvangsten met betrekking tot het begrotingsjaar 2016 aan ontvangstenzijde van het fonds weer te geven. Deze ESR-aanrekenbare ontvangsten zijn berekend op basis van de in het ESR-handboek bepaalde methodologie, die uitgaat van de inlevering van CO₂-rechten door bedrijven. Uiteraard zullen het reeds beschikbare kassaldo en de nog te ontvangen middelen uit de Belgische veilingen in de jaren 2013-2015, ook aan het Klimaatfonds toekomen en worden ingezet. De ESR-aanrekenbaarheid van dit bedrag situeert zich echter deels in het verleden en deels in de toekomst.

In de toelichting wordt meer uitleg verschaft met betrekking tot de inkomsten en het bestedingsritme van de middelen. Gelet op de huidige inschattingen van de verschillende parameters (marktprijs emissierecht, inlevering) worden de middelen in het Klimaatfonds voor de periode 2016-2019, inclusief de middelen die gestort worden uit de periode 2013-2015, geraamd op 533 miljoen euro. Deze legislatuur zal daarvan 324 miljoen euro besteed worden aan intern klimaatbeleid en internationale klimaatfinanciering en 209 miljoen euro in het kader van de kosten van indirect carbon leakage, zoals afgesproken in het regeerakkoord.

Voor het begrotingsjaar 2016 wordt er voor intern klimaatbeleid en internationale klimaatfinanciering een beleidskrediet van 91,7 miljoen euro vrijgemaakt met een bijhorend betaalkrediet van 40,7 miljoen euro.

1.15. Onderzoek en ontwikkeling

Wat onderzoek en ontwikkeling betreft, is het groeipad voor 2016, zoals dat voor 2015, ingeschreven als 'O&O en maatregelen voor het bedrijfsleven'. Volgens de strategie wordt in eerste instantie het profiel en de governance van de instellingen scherpgesteld, wordt vervolgens het instrumentarium gestroomlijnd, en worden finaal de middelen versterkt.

Aangezien de hervormingen van 2015 in de kmo-ondersteuning (zowel de fusie van het Instituut voor Wetenschap en Technologie (IWT) en het Agentschap Ondernemen, de hervorming van de kmo-portefeuille en de kmo-groeisubsidie, als

de ondersteuning voor ondernemerschap) in 2016 op kruissnelheid komen, ligt het in de logica van de strategie om vanuit de bijkomende middelen een extra impuls te geven.

Op dit moment vindt een grote evaluatie plaats van drie SOC's, namelijk IMEC, iMinds en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie, en is het FWO zijn nieuwe governance aan het vormgeven en de selectieprocedures aan het hervormen. Het ligt aldus in de lijn der verwachtingen dat met de opstappen van de komende jaren belangrijke impulsen zullen kunnen worden gegeven op het vlak van innovatie en O&O, waarmee zal bijgedragen worden tot het streefcijfer van 1%.

2. Tussenkost Jan Bertels

2.1. Econometrisch model dat opbrengst erfbelasting raamt

Jan Bertels vraagt nogmaals of het econometrisch model achter de raming van de erfbelasting kan ingezien worden. Hij snapt bijvoorbeeld niet hoe de werkloosheidsgraad een parameter kan zijn.

2.2. Informatienota Oosterweel

Hij herhaalt ook zijn vraag naar de informatienota die de Vlaamse Regering over Oosterweel aan de Belgische entiteiten zou bezorgen om de inkanteling in de Belgische entiteit te verantwoorden.

2.3. De inkomsten uit spelen, weddenschappen en automatische ontspannings-toestellen

Het lid heeft begrepen dat de FOD Financiën in de inkomsten uit spelen, weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen geen stabiele trend ziet, wat hij raar blijft vinden.

2.4. Onderbenutting Welzijn

Wat de onderbenutting in Welzijn betreft, verwijst de minister naar zijn voorzichtige ramingen, maar zijn collega van Welzijn antwoordde al op een vraag dat het de minister van Begroting is die hem verbiedt de bijkomende middelen van de federale overheid in te zetten. Zelfs met de kredieten voor Werk er bijgeteld, blijft er sprake van onderbenutting. Welke minister heeft gelijk? Hoe dan ook is dit onverantwoord bij de huidige noden.

2.5. Vlaams begrotingstraject versus verscherpte HRF-doelstelling

Tot slot vraagt hij of de vergelijking van het Vlaamse traject met de HRF-doelstelling ook kan gemaakt worden op basis van de al dan niet terechte verscherping in maart 2016 in de plaats van de cijfers van maart 2015. De minister gebruikt immers wel maart 2016 voor de correctie van de autonomiefactor.

2.6. Overgangsmechanisme zesde staatshervorming

Waarom wordt in de berekening van het overgangsmechanisme in het kader van de zesde staatshervorming soms gesproken 'exclusief afrekening 2015'? Kan die dan in een ander jaar toegerekend worden?

3. Tussenkost Björn Rzoska

3.1. Autonomiefactor

Björn Rzoska stelt vast dat de uiteenlopende manier waarop Rekenhof en Vlaamse Regering de autonomiefactor berekenen tot een verschil van ongeveer 300 miljoen euro leidt. Als het Rekenhof gelijk krijgt, is de impact op de begroting niet min.

3.2. Oosterweel

Wat Oosterweel betreft, informeert hij naar plan B. Wat als Europa, naar analogie met het njet tegen de behandeling van Scholen van Morgen als pps, ook in dit geval het buiten de begroting houden van het project afwijst?

3.3. Gewestbelastingen

Hij sluit zich aan bij de bijkomende vragen van de heer Bertels over de gewestbelastingen. Ook het Rekenhof worstelt met die berekening in zijn verslag, bijvoorbeeld op pagina 10, waar het opmerkt dat de cijfers over de realisaties 2015 verschillen tussen de algemene en de programmatoelichting. Op pagina 21 meldt het Rekenhof nogal wat aanvullende informatie te hebben moeten vragen om de aangepaste raming van de ontvangsten voor 2016 te begrijpen. Welke zijn de definitieve en correcte cijfers? Kan de commissie over de op pagina 20 van het verslag van het Rekenhof genoemde verantwoordingsnota en berekeningstabel beschikken?

3.4. Provisie voor asieluitgaven

Waarom werd de provisie voor asieluitgaven in de begroting vermindert, terwijl de fractie van de heer Rzoska niet de indruk heeft dat men al aan het einde van dat verhaal is gekomen?

Tot slot rekent hij erop dat de commissie ook het Schuldenrapport 2015 zal behandelen.

4. Tussenkost Joris Vandenbroucke

4.1. Provisie die bij het beleidsdomein MOW had moeten staan

Joris Vandenbroucke heeft een vraag over de provisie van 41,5 miljoen euro die volgens het Rekenhof logisch bij MOW had moeten worden ingeschreven, aangezien ze moet dienen om eventuele minderinkomsten uit de kilometerheffing op te vangen. Het lid is verbaasd dat daar, hoewel er nog geen zicht is op de reële inkomsten, toch al 2,6 miljoen euro afgeknabbeld is. Volgens minister Weyts dient dat geld voor een extra vergoeding aan Satellic, dat onder andere de boordeenheden levert. Vormen opstartkosten wel een correcte aanwending van die middelen?

4.2. Vlaamse energieheffing

Wat de besteding van de opbrengst van de Vlaamse energieheffing betreft, is het zijn fractie volstrekt onduidelijk hoe het bedrag van 252,9 miljoen euro concreet zal ingezet worden voor de financiering van certificatenoverschotten. Hoe worden ze opgekocht en wat gebeurt ermee?

XI. Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's waarvoor hij verantwoordelijk is (31 mei 2016)

1. Apparaatkredieten

1.1. Kancelarij en Bestuur

Geert Bourgeois legt uit dat binnen Kancelarij en Bestuur de volgende apparaatkredieten onder zijn bevoegdheid ressorteren: het Departement Kancelarij en Bestuur, de Dienst van de Bestuursrechtscolleges (DBRC), Audit Vlaanderen en de SERV.

Wat de beleidskredieten betreft, gaat het om de ondersteuning van de besluitvorming en de werking van de Vlaamse Regering en de uitwerking van de Vlaamse justitie (begrotingsprogramma PD); strategische planning, transversale beleidscoördinatie, opvolging van ontwikkelingen in de samenleving, monitoring van het regeringsbeleid en communicatie (begrotingsprogramma PE); en geïntegreerde ketenbenadering van crisisbeheersing via preventie, crisismanagement, bedrijfscontinuïteit en rampenbeheersing (begrotingsprogramma PI). Tot slot is er ook de begroting van de SERV. De toelichting bij de begrotingswijzigingen vindt men gedetailleerd terug in het begrotingsdocument.

De minister-president gaat eerst in op de apparaatkredieten. In het Departement Kancelarij en Bestuur dalen de apparaatkredieten met 2.397.000 euro, waarvan 1.989.000 euro loon- en 408.000 euro werkingskrediet. Dit is het resultaat van vijf bewegingen, die hij een voor een noemt:

- het loonkrediet van het departement verhoogt met 113.000 euro door toevoeging van de middelen ter dekking van de endogene groei;
- een reeks overdrachten van medewerkers met bijhorende loon- en werkingskredieten, is het gevolg van de opheffing op 1 januari 2016 van de gemeenschappelijke managementondersteunende dienst (MOD) van Kancelarij en Bestuur en internationaal Vlaanderen;
- hij herinnert eraan dat de Vlaamse Regering drie gemeenschappelijke, grote dienstencentra oprichtte. Het sociaal secretariaat komt bij het agentschap Overheidspersoneel, het boekhoudkantoor bij het Departement Financiën en Begroting en de facilitaire ondersteuning bij Het Facilitair Bedrijf;
- als doelen noemt hij meer efficiëntiewinst, schaalvoordelen, processen standaardiseren, IT ruimer aanschaffen, creëren en verdelen, en snellere dienstverlening. In functie van deze centralisatie verschuift er van het Departement Kancelarij en Bestuur:
 - a) 1.123.000 euro, waarvan 956.000 euro loon en 167.000 euro werking, naar het sociaal secretariaat bij agentschap Overheidspersoneel;
 - b) 425.000 euro, waarvan 355.000 euro loon en 70.000 euro werking, naar het boekhoudkantoor bij Departement Financiën en Begroting;
 - c) en 299.000 euro, waarvan 240.000 euro loon en 59.000 euro werking, naar facilitaire ondersteuning bij Het Facilitair Bedrijf.

Samenhangend wordt een aantal van de bestaande managementondersteunende diensten, waarvan de taken en de medewerkers dus in grote mate verschuiven naar de drie gemeenschappelijke dienstencentra, opgeheven. De overigen keren terug naar de oorspronkelijke diensten. In het geval van de MOD Kancelarij en Bestuur/internationaal Vlaanderen keert een aantal personeelsleden na de opheffing terug naar internationaal Vlaanderen en het agentschap Toerisme Vlaanderen;

- in de begroting gaat het om verschuivingen van respectievelijk 135.000 euro, waarvan 100.000 euro loon en 35.000 euro werking, naar het Departement

- internationaal Vlaanderen, en 470.000 euro, – waarvan 399.000 euro loon en 71.000 euro werking, naar het agentschap Toerisme Vlaanderen;
- verder keert 13.000 euro, waarvan 10.000 euro loon en 3000 euro werking, terug naar de onderwijsinspectie. Die is namelijk wettelijk verplicht aan te sluiten bij een externe preventiedienst, en kan niet langer een beroep doen op Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming;
 - er gebeurt nog een correctie van 41.000 euro loonkrediet, dat eerder te weinig was overgedragen aan Het Facilitair Bedrijf voor financiering van de lonen van het ondersteunend kabinetspersoneel;
 - tot slot vertrekt 4000 euro werkingskrediet naar het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, samenhangend met de overdracht van het personeelslid dat zich inlaat met Kunst in Opdracht, dat verschoven is van het bouwmeesterschap naar Cultuur.

1.2. Dienst van de Bestuursrechtscolleges en Audit Vlaanderen

Ook in de apparaatkredieten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges en Audit Vlaanderen zijn er wijzigingen voor endogene groei. Het gaat respectievelijk om 27.000 euro en 22.000 euro. Bij Audit Vlaanderen wordt intern binnen de apparaatkredieten nog 1.500.000 euro verschoven van loon naar werking in functie van de reële noden op basis van de verhouding tussen eigen en uitbestede audits.

1.3. SERV

Wat de SERV betreft, verhoogt het loonkrediet met 9000 euro. Dat is het nettoresultaat van enerzijds de vermindering van de toelage met 33.000 euro op grond van negatieve endogene groei, en anderzijds de verhoging van dezelfde toelage met 42.000 euro loonindexatie.

2. Beleidskredieten

De globale uitgavenkredieten dalen met 184.000 euro als gevolg van de toevoeging van 6000 euro voor loonindexatie aan de algemene werkingsubsidie van de vzw Kazerne Dossin, en de overheveling van 190.000 euro naar de kunstcel van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, samenhangend met de genoemde verschuiving van de bevoegdheid Kunst in Opdracht van het bouwmeesterschap naar Cultuur.

XII. Debat over de begrotingsprogramma's waarvoor minister-president Geert Bourgeois bevoegd is (31 mei 2016)

1. Tussenkomsst van Jan Bertels

1.1. Kabinetsuitgaven

Jan Bertels vraagt of de verschuiving van 41.000 euro naar Het Facilitair Bedrijf een gevolg is van eerdere onderschatting van de nodige loonkredieten dan wel van een toename van het kabinetspersoneel, die ook bleek uit de cijfers daarover op 31 december 2015.

1.2. Beleidsplan DBRC

Verder peilt hij naar het plan dat de voorzitter van DBRC tegen 1 mei beloofde op aandringen van de commissie.

2. Replik van Geert Bourgeois

2.1. Kabinetsuitgaven

Geert Bourgeois bevestigt dat het krediet stijgt maar het aantal niet is toegenomen.

2.2. Beleidsplan DBRC

Het beleidsplan DBRC heeft hij nog niet ontvangen.

XIII. Toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij het negende verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen (31 mei 2016)

1. Oorsprong

Geert Bourgeois stelt het negende verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen voor. Zoals bekend is een aantal projecten uit deze rapportering de afgelopen jaren ingekanteld in de Vlaamse begroting. Dit heeft te maken met de steeds stringenter interpretatie van ESR door Eurostat in zijn beoordeling van dergelijke projecten.

De jaarlijkse rapportering gebeurt op grond van een resolutie die het Vlaams Parlement op 30 mei 2007 goedkeurde (resolutie van mevrouw Hilde Eeckhout en de heren Koen Van den Heuvel, Ludo Sannen, Jan Peumans, Sven Gatz en Bart Caron betreffende de informatieverstrekking over en de controle op de alternatieve financieringen (*Parl.St.* VI.Parl. 2006-07, nr. 1143/3)).

Ook het Rekenhof dringt aan op transparante rapportering en de Vlaamse Regering hecht er bijzonder veel belang aan. Zij zorgt immers voor betere informatie en versterkt de controle mogelijkheden. Ondertussen telt ze 312 pagina's.

2. Reikwijdte rapportering

De reikwijdte van de rapportering is ongewijzigd gebleven ten opzichte van de voorgaande, namelijk de projecten alternatieve financiering die momenteel lopen en waarover al niet via andere kanalen aan het Vlaams Parlement wordt gerapporteerd.

De rapportering is door de jaren heen steeds verder verfijnd en aangepast aan de wensen van het parlement en het Rekenhof. Dat wil de regering in de toekomst blijven doen. Nieuw is dat de gegevens samenlopen met de begrotingsaanpassing 2016 met het oog op eenduidige informatie en actuelere cijfers. Voor de rest zijn opbouw en structuur dezelfde gebleven.

3. Investeringsnoden versus begrotingsverplichtingen

Vlaanderen heeft grote investeringsnoden. Tegelijk zit het in een specifiek boekhoudkundig kader (ESR) en het interne stabiliteitspact betreffende begrotingsverplichtingen. Om in die context projecten toch effectief te realiseren werd gezocht naar alternatieve financieringswijzen.

De minister-president wijst erop dat die term alternatieve financieringswijzen breder is dan alleen pps. Hij noemt het vroegere VIPA en DBFM, waarin de private partner de volledige verantwoordelijkheid draagt voor Design, Build, Finance &

Maintenance, en zijn voorstel kan optimaliseren in functie van de levenscyclus. Alternatieve financieringswijze is vooral een spreiding van de investering.

4. ESR2010 en het verscherpte begrotingstoezicht vanuit Europa

Zoals vorig jaar aangegeven heeft het verscherpte begrotingstoezicht vanuit Europa en de inwerkingtreding van ESR2010 ervoor gezorgd dat voor sommige projecten of programma's de ambities van de zogenaamde ESR-neutraliteit niet konden worden aangehouden.

Specifiek voor de DBFM-constructies is een opvallende verstrenging waar te nemen bij de statistische toezichtinstanties en in hoofdzaak Eurostat. De minister toont een dia met de aandachtspunten. Nogal wat contracten of projecten werden daardoor intussen geherkwalificeerd, na een onderzoek waarin elke individuele contractuele afspraak tussen overheid en private partner tot op detailniveau werd geanalyseerd en beoordeeld.

Opvallend daarbij was dat bij de laatste herkwalificeringen de contractuele clausules individueel aanvaardbaar waren, maar in hun totaliteit als onvoldoende risico-verschuivend naar de private partner werden beschouwd.

5. Verduidelijking Eurostat en pps

Belangrijk is te beseffen dat ESR2010 en Eurostat in het bijzonder, geen uitspraken doen over de kwaliteit van de projecten, de structuren of de programma's. Het gaat over de wijze van inboeken van de investering. De ESR-matig andere aanrekening wijzigt in principe ook niets aan de betalingsverplichtingen noch aan de kostprijs of de risicoverdeling bij een bestaand project. Herkwalificatie verandert niets aan de kasstromen. Concreet moeten bijvoorbeeld de contractueel bepaalde cash-betalingen blijven gebeuren, ook al is de uitgave ESR-matig in het vorderingensaldo al volledig geboekt. Een ESR-herclassificatie maakt een project dus niet duurder en versnelt evenmin de kasuitgaven, onderstreept hij.

De ESR-classificatie is een louter statistische benadering, zoals de naam Eurostat illustreert. Eurostat wordt gedefinieerd als "the statistical office of the European Union situated in Luxembourg. Its task is to provide the European Union with statistics at European level that enable comparisons between countries and regions.". Op die manier kan beoordeeld worden bij welke partij het economisch eigenaarschap ligt.

Het gaat daarbij om de vraag wie de meerderheid van de risico's torst en wie de voordelen krijgt wanneer deze risico's zich niet manifesteren.

Het basisprincipe is dat de risico's geplaatst moeten worden bij de partij die ze het best kan beheersen. Eurostat staat daarbij een zekere risicodeling toe en erkent dat dit eigen is aan pps-constructies. Het kan op dit ogenblik echter geen eenduidige grens aangeven tussen projecten die aan de overheid en projecten die aan de private partij moeten toegewezen worden.

De minister-president herinnert aan de bepaling in de regeerverklaring dat de Vlaamse Regering wacht op groen licht om een stap vooruit te zetten, maar het blijkt lang wachten op een antwoord over de bruggen over het Albertkanaal en over het nieuwe pakket Scholen van Morgen.

6. Evolutie positie Eurostat sinds vorig jaar

In maart werd een nieuwe Manual on Government Deficit and Debt (MGDD) gepubliceerd. Die handleiding bevat de richtlijnen over hoe een project in functie van de classificatie wordt bekeken.

De nieuwe MGDD bevat een aantal verduidelijkingen, maar slaagt er op een aantal punten nog steeds niet in om de onzekerheid weg te nemen en creëert zelfs nieuwe gebieden van onzekerheid. Door de steeds bredere roep om verduidelijking heeft Eurostat voor het eerst een verklarende nota toegevoegd aan de laatste versie van de MGDD. Ook nieuw is dat Eurostat tot de volgende EDP-procedure zowel de nieuwe als de vorige versie van de MGDD van toepassing laat blijven.

Eigenlijk kan men zeggen dat de nieuwe MGDD nog altijd niet tegemoetkomt aan de vraag van pps-beoefenaars om meer duidelijkheid, consistentie en zekerheid te creëren. De minister-president geeft een voorbeeld. De nieuwe tekst beschrijft het principe van additiviteit, waarbij individuele criteria, die niet significant zijn op zichzelf, misschien in combinatie met andere clausules wel voldoende zijn om tot een on-balancebeoordeling te leiden. Maar de MGDD geeft tegelijkertijd niet veel richting aan over het relatieve belang van individuele criteria. Daarop toont hij een slide met voorbeelden van nog andere elementen die uitklaring vragen.

Eurostat vraagt vandaag ook om nieuwe pps-projecten voor te leggen voor classificatie. In sommige lidstaten van de Europese Unie gebeurde dit tot nu toe niet altijd even consequent, bijvoorbeeld omdat er gewerkt werd met standaardcontracten die in het verleden reeds door het eigen nationale statistische bureau als ESR-neutraal werden beoordeeld maar die clausules bevatten die bij Vlaamse projecten reeds werden aangeduid als element om herclassificatie te verantwoorden.

Door de eis om nieuwe pps-projecten aan Eurostat voor te leggen, worden nu ook andere Europese lidstaten geconfronteerd met de specifieke en strenge interpretatie van Eurostat met betrekking tot ESR2010. De aanpassingen in de nieuwe MGDD roepen bij de andere lidstaten ook vragen op.

De minister-president hoopt dat Eurostat eindelijk beseft dat duidelijkheid en rechtszekerheid nodig zijn. Hij wordt daarin gesterkt door de toezegging van Eurostat om samen met het European PPP Expertise Centre, waar Vlaanderen via het Kenniscentrum PPS deel van uitmaakt, te gaan werken aan een concrete handleiding die duidelijkheid moet scheppen over de concrete zienswijze van Eurostat. Verwacht wordt dat deze handleiding eind dit jaar klaar zal zijn. De regering hoopt dat Eurostat daarbij niet alleen uitleg geeft over individuele clausules, maar ook duidelijkheid schept over hun samenhang. Die is immers nodig voor een goed investeringsklimaat.

7. De impact in cijfers uitgedrukt

Welke gevolgen de beschreven ESR-matige verstrenging had voor de aanrekening van bepaalde programma's en projecten op de begroting, heeft de minister-president inzichtelijk gemaakt in deel I van het rapport. Hij presenteert vervolgens een dia met een overzichtstabel, waarin de meest recente, gevalideerde cijfers zijn opgenomen.

Herclassificatie in de nationale rekeningen impliceert dat het INR enerzijds het investeringsbedrag met terugwerkende kracht toevoegt aan het ESR-vorderingensaldo van de begrotingsjaren tijdens de bouwperiode. Anderzijds vermindert het in de gebruikperiode het ESR-vorderingensaldo met het bouwkostgedeelte in de betaalde beschikbaarheidsvergoedingen of subsidies. Zo vermijdt

het een dubbeltelling in het vorderingensaldo. Ook de bijhorende schulden komen bij de projectaanvang bij de overheidsschuld, die in de volgende jaren daalt volgens de aflossing. Zo ontstaan pieken in het overheidstekort en de overheidsschuld bij aanvang van de alternatieve financieringsprojecten en volgen positieve correcties in latere jaren.

De tabel geeft de ESR-correcties weer. Dat betekent de correcties op de normale, contractueel bepaalde uitgaven opgenomen in de reguliere uitgavenkredieten. Men vindt die cijfers terug als correctielijnen in het ESR-vorderingensaldo.

8. De cijfers

Voor de projecten die reeds 'geclosed' zijn en dus in de bouwfase zitten of operationeel zijn, gaat het om een niet onaanzienlijk bedrag van 8,46 miljard euro. De betalingsverplichtingen die daar voor Vlaanderen tegenover staan in 2015 bedragen 283,4 miljoen euro. Voor 2016 is dat 354,6 miljoen euro. Wanneer de betalingen van de projecten die tot contractsluiting zijn gekomen, op kruissnelheid zijn, spreken we over een totaal van 529,7 miljoen euro. Daarin zijn ook de financiële maar vooral ook de jaarlijkse onderhoudskosten verrekend.

9. Belang van de rapportering Alternatieve Financiering

In de voorliggende rapportering wordt ook inzicht gegeven in de ontwikkeling van de betalingsstromen tijdens de komende jaren en in de bedragen die op kruissnelheid zullen moeten worden betaald. Terzelfdertijd wordt ook aangegeven wat het investeringsvolume is dat tegenover de betalingen en subsidies staat.

In de huidige context, met de gewijzigde ESR 2010-normen en de recente standpunten van Eurostat en het INR, zijn transparante en overzichtelijke rapportering en een verdere verfijning daarvan de komende jaren in ieder geval aangewezen, te meer daar voor geherclassificeerde projecten de komende jaren ESR-matig en kasmatig een verschil zal ontstaan dat zijn oorzaak vindt in de intussen doorgevoerde herclassificaties.

10. Rekeningenboek van het Rekenhof over 2014: conclusies ten aanzien van de rapportering Alternatieve Financiering

Daarop gaat hij kort in op de opmerkingen van het Rekenhof in zijn laatste Rekeningenboek over 2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 36/1). Het signaleerde een positieve evolutie maar ook een aantal blijvende aandachtspunten.

Zo stelt het Rekenhof dat de rapportering geen exhaustieve inventarisatie maakt van alle alternatief gefinancierde projecten. Daar stelt hij tegenover dat het Vlaams Parlement uitdrukkelijk wenst om de projecten waarover reeds via een ander kanaal uitgebreid wordt gerapporteerd, bijvoorbeeld het Masterplan 2020, niet op te nemen.

Ook geeft het Rekenhof aan dat de cijfers tussen verschillende rapporteringen niet altijd eenduidig of gelijklopend zijn. Welnu, in de rapportering gaat hij in op verschillende elementen die deze afwijkingen kunnen verklaren. Voor meer details over specifieke projecten verwijst hij naar de functioneel bevoegde ministers.

Om meer klaarheid te scheppen wil hij de rapportering in de toekomst laten stroomlijnen met de begrotingscyclus, zodat de cijfers in de rapportering worden vastgeklemd op de momenten van begrotingsopmaak en -aanpassing. Het is de intentie om vanaf begrotingsopmaak 2018 de rapportering op hetzelfde ogenblik in te dienen in het Vlaams Parlement als de meerjarenraming zodat de cijfers in meerjarig perspectief optimaal afgestemd zijn en de informatie elkaar aanvult.

Daarnaast zal gestreefd worden naar een zo duidelijk en gelijk mogelijke opsplitsing van de financiële componenten zoals de bouwkosten, de ontwerpkosten en de intercalaire interesten. Daarvoor worden nieuwe formats ontwikkeld. Doel is opnieuw de rapportering verder te verfijnen.

11. Conclusies

De minister-president concludeert dat het, mede in het licht van de ontwikkelingen met betrekking tot Eurostat, belangrijk is om doordacht om te springen met alternatieve financieringsinstrumenten. Bij investeringsprojecten dienen de verschillende mogelijke uitvoeringsvormen op voorhand goed afgewogen te worden in functie van de doelstellingen. We leven in een context van schaarse middelen, die dan ook zo doeltreffend moeten worden ingezet bij investeringen.

Deze doelstellingen werden ook opgenomen in het Vlaams regeerakkoord, dat stelt dat de pps-meerwaarde dient te worden aangetoond op basis van objectieve analyse vooraleer de stap wordt gezet.

Ook voor de huidige langlopende projecten is het van belang om te waken over de meerwaarde, pps eindigt niet bij oplevering. Doorheen de hele looptijd zal gewaakt moeten worden over de kwaliteit en de performantie van de projecten. Een goed contractmanagement en monitoring zijn daarbij onontbeerlijk. De rapportering Alternatieve Financiering helpt om het Vlaams Parlement ook in de toekomst naar behoren en nog beter in te lichten.

XIV. Debat over het negende verslag van de Vlaamse Regering over alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen (31 mei 2016)

1. Tussenkoms van Jan Bertels

1.1. Belang van transparante rapportering

Jan Bertels denkt dat een transparante rapportering over de lopende alternatieve gefinancierde projecten inderdaad belangrijk is.

1.2. Marge in aantocht voor overheidsinvesteringen?

Uit de presentatie blijkt verder dat een groot deel van de ESR-aanrekening al achter de rug is, wat volgens het lid marge creëert voor noodzakelijke publieke of overheidsinvesteringen, waar volgens hem veel mensen om schreeuwen, ook in Vlaanderen.

1.3. Welke Vlaamse projecten wachten op goedkeuring van Eurostat?

Het lid wil ook weten of naast het Albertkanaal en Scholen van Morgen ook nog andere (mobiliteits-)projecten zijn voorgelegd aan Eurostat voor voorafgaande toetsing. Wat is de stand van zaken daarin?

1.4. Handboek Eurostat

Is de verklarende nota bij het nieuwe handboek publiek?

1.5. Hoe schat men samenwerking van het Vlaams Kenniscentrum met Eurostat en EPEC in om te komen tot een beter investeringsklimaat?

Komen uit de samenwerking van het Kenniscentrum PPS met Eurostat en het European PPP Expertise Centre (EPEC) hoopvollere signalen voor een stabiel investeringsklimaat dan tot nu toe?

2. Tussenkost van Björn Rzoska

2.1. Aansluiten van rapportering bij begrotingscyclus

Björn Rzoska kan de genoemde pijnpunten alleen maar onderschrijven. Het voorstellen om aan te sluiten bij de begrotingscyclus vindt hij belangrijk. De cijfers over de impact op de begroting fluctueren immers vaak met tientallen miljoenen euro's, stelt hij vast.

2.2. Format en leesbaarheid van rapportering

Het valt hem op dat er in de opeenvolgende rapporteringen de laatste jaren veel wordt geknipt en geplakt. Negentig percent van wat in het voorliggende rapport staat, stond ook in het vorige. Geregeld komt dezelfde uitleg terug. Beginnen de schrijvers zich te vervelen bij deze verplichte oefening? Ook de inleiding van de minister was dezelfde als vorig jaar. Hij suggereert om de leesbaarheid te verbeteren door voortaan te focussen op wat onderhevig is aan evolutie.

2.3. Het onvoorwaardelijke geloof in de meerwaarde van pps

Verder valt op dat de meeste auteurs van het rapport nog altijd onvoorwaardelijk geloven in de meerwaarde van pps, terwijl de ervaring juist noopt tot voorzichtigheid. De impact op de beleidsruimte is immers zwaar en zal dat nog jaren zijn. De minister-president erkent trouwens zelf de worsteling met de richtlijnen en hun gebrek aan eenduidigheid.

2.4. Impact beschikbaarheidsvergoedingen op de Vlaamse begroting

Het lid kwam in zijn eigen berekening uit op een ander bedrag dan 529 miljoen euro voor de beschikbaarheidsvergoedingen op kruissnelheid. Ook in de verslagen van eerdere besprekingen wordt gewaagd van ruim 700 miljoen euro. Heeft de minister-president projecten die nog niet 'geclosed' zijn, niet meegerekend?

2.5. Opleveringsritme Scholen van Morgen

Hij maakt zich zorgen over Scholen van Morgen. Het opleveringsritme speelt de begroting parten. Beantwoordt het opnieuw gecorrigeerde bedrag nog wel aan de realiteit? Minister Crevits antwoordt op vragen dat zij mikt op honderd scholen in gebruik in 2016, terwijl men daar nu met 33 nog een eind vanaf zit. Ook in de voorbije jaren werden de cijfers over de impact van DBFM voortdurend uitgesmeerd over de komende jaren. Dit blijkt moeilijk te monitoren.

2.6. Gebrek aan consistentie van de cijfers in verschillende rapporten leidt tot gebrek aan transparantie

Dat in verschillende documenten uiteenlopende cijfers worden gehanteerd, maakt een en ander moeilijk om volgen, zoals ook het Rekenhof opmerkt. Hij geeft een voorbeeld. De investeringskosten voor de kilometerheffing raamt deze rapportering op 258,3 miljoen euro, terwijl minister Weyts in het parlement 314 miljoen euro noemde en de rapportage van de Vlaamse Regering aan het INR 286,25 miljoen euro. Die verschillen zijn behoorlijk.

2.7. A11 en het participeren in projectvennootschappen

Waarom wordt, tegen de algemene en door het lid gewaardeerde stelling in om als overheid zo min mogelijk te participeren in projectvennootschappen, de kapitaalverhoging in de projectvennootschap A11 in Brugge verhoogd van 29% naar 39%?

3. Tussenkost van Peter Van Rompuy

- 3.1. Blij met voornemen om gevolg te geven aan kritische opmerkingen van het Rekenhof verwoord in het Rekeningenboek 2014

Peter Van Rompuy is blij met het voornemen van de minister-president om, na de behoorlijk kritische opmerkingen van het Rekenhof in zijn Rekeningenboek, de communicatie met het parlement te verbeteren.

- 3.2. Geef het Rekenhof toegang tot correspondentie met INR

Zou het in het licht van de beoordeling van de vermoedelijke opname in de begroting van projecten niet verstandig zijn het Rekenhof toegang te geven tot delen van de briefwisseling met het INR?

- 3.3. Hoe legitiem is de hoop op een opening door Eurostat en op duidelijkheid of een project wel of niet in de begroting zal belanden?

Over de meeste van de lopende pps-projecten is er immers nog geen definitieve goedkeuring noch enig ander nieuws, wat zorgwekkend is als men weet dat de Vlaamse Regering geen nieuwe projecten lanceert zonder voorafgaande goedkeuring van Eurostat. Hoe legitiem is de hoop op een opening en op duidelijkheid of een project wel of niet in de begroting zal belanden?

4. Tussenkost van Matthias Diependaele

- 4.1. Format van de rapportering

Matthias Diependaele vindt het bij langlopende projecten juist vertrouwenwekkend dat niet bij elke rapportering alles veranderd wordt.

- 4.2. Debat over de meerwaarde van pps moet gevoerd worden

Hij is het wel eens dat het debat over de meerwaarde van pps ten gronde moet gevoerd worden. Dat de Europese Unie niet sneller duidelijkheid verschaft, is erg frustrerend, treedt hij bij. Het maakt beleid voeren moeilijk. Hij pleit in de plaats van een oordeel achteraf voor een voorafgaande ruling die zekerheid biedt via een Europese rulingdienst.

- 4.3. Ruimte voor investeringen?

Verder ziet hij niet de ruimte voor bijkomende investeringen die de heer Bertels waarnam. De spreker herinnert eraan dat de totale aanrekening van de pps-projecten bij de start van de projecten op het vorderingensaldo, de overheid niet van de plicht ontslaat de nodige begrotingskredieten (niet alleen beschikbaarheidsvergoedingen) gedurende een aantal jaren in te schrijven.

5. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz is het daarmee eens. De inkanteling van historische pps maakt werk van budgettaire zuiverheid. Nieuwe projecten mogen niet in dezelfde val trappen en behoeven een voorafgaand akkoord over hun ESR-neutraliteit.

6. Eerste repliek van minister-president Geert Bourgeois

6.1. Ruimte voor investeringen en de impact van Oosterweel

Geert Bourgeois acht het evident dat de regering zo veel mogelijk wil investeren, maar het probleem van de ESR-aanrekening blijft altijd aan de orde. Zo zou de volledige opname van de BAM-investeringen, zoals het Rekenhof vraagt, ten koste van andere investeringen gaan. De regering zoekt zo veel mogelijk ruimte en vult de bestaande maximaal in. Retroactieve aanrekening mag echter niet zomaar verleiden tot nieuwe, ESR-aanrekenbare investeringen. Hij noemde slechts twee projecten omdat alleen die hangende zijn. De andere zijn nog niet aan de orde.

6.2. Geert Bourgeois wil de EU doen aanvaarden dat investeringen kunnen worden afgeschreven op begrotingen in evenwicht

Snellere beslissingen, duidelijkere criteria en meer voorspelbaarheid helpen, maar de beste manier om vooruit te gaan en sneller te kunnen investeren blijft dat de EU ermee akkoord gaat dat op een begroting in evenwicht investeringen kunnen afgeschreven worden. De minister-president verwacht meer en meer druk van de lidstaten in die richting, zeker nu alle projecten aan Eurostat moeten worden voorgelegd, ook in landen als het Verenigd Koninkrijk, die tot nu toe de beslissing aan hun eigen INR overlieten. Enkel Duitsland heeft de budgettaire luxe om zijn pps-projecten onmiddellijk 'on balance' te nemen. Dit vereist een politieke beslissing.

6.3. Wijzigingen aan de rapportering over pps

Hij is blij dat de heer Rzoska de aansluiting op de begrotingscyclus waardeert. Knippen en plakken is logisch voor afgesloten projecten waarover elk jaar moet gerapporteerd worden, tenzij er fouten te verbeteren zijn. Een rapport over uitsluitend wijzigingen zou inderdaad kernachtiger zijn, maar die beslissing is aan het parlement.

6.4. Meerwaarde van pps-projecten

Dat de meerwaarde van pps-projecten uit het verleden wordt onderschreven, vindt hij evident. Scholen van Morgen bijvoorbeeld laat toe tegen een snel tempo een hele reeks moderne gebouwen op te richten.

6.5. Berekening van beschikbaarheidsvergoedingen houdt enkel rekening met afgesloten contracten

In de berekening van de beschikbaarheidsvergoedingen zijn niet de dossiers waarover een beleidsintentie bestaat opgenomen maar alleen degene waarin een contract is gesloten. Het opleveringsritme van scholen verloopt inderdaad niet gelijkmatig. Dat is inherent aan bouwprocessen. Hoe dan ook ziet men in de tabel dat een hoge snelheid ontwikkeld wordt.

6.6. A11 en kilometerheffing

Voor de terechte vragen over de kilometerheffing en de A11 verwijst hij naar minister Weyts.

6.7. Transparantie over afgesloten contracten

Gegevens over projecten in ontwikkeling, waarover nog gesprekken lopen, werden en worden niet vrijgegeven. De openbaarheid van bestuur treedt in werking zodra ze rond zijn en een beslissing gevallen is.

6.8. Ruling

Wat de ruling betreft, merkt hij op dat men in feite zo werkt maar dat het niet vooruitgaat. Het advies over de bruggen over het Albertkanaal is gevraagd op 1 oktober 2015 en het blijft wachten, terwijl de EU zelf strikte deadlines oplegt aan haar lidstaten en het plan-Juncker inzake overheidsinvesteringen propageert. De minister-president blijft bij zijn voorstel om de investeringen te kunnen afschrijven bij een begroting in evenwicht.

7. Tussenkomenst van Kit Van Gestel (vertegenwoordiger Vlaams Kenniscentrum PPS) over de positie van Eurostat

Volgens *Kit Van Gestel* is Eurostat zich pas in de loop van het voorbije jaar bewust geworden van het probleem met de duidelijkheid. De invoering van ESR2010, het nieuwe handboek en de verplichting voor de lidstaten om nieuwe projecten voorafgaandelijk te laten goedkeuren, hebben een aantal landen wakker geschud. Daarop werd via EPEC een initiatief genomen, dat door Eurostat werd omhelsd, terwijl het zichzelf voordien niet zag als consultant om de regels uit te leggen, het moet de regels enkel toepassen.

Eurostat kijkt naar de risicoverdeling in het licht van het economisch eigenaarschap van een project. Dit is heel theoretisch uitgewerkt in een uitgebreid hoofdstuk van het handboek. In de eerste versie moesten de meerderheid van de risico's en bijna alle voordelen bij de private partner liggen om hem het economisch eigenaarschap toe te wijzen. Door steeds strikter wordende interpretatie ontstond frictie tussen deze conceptuele risico-overdracht en de praktische werkbaarheid.

De spreker geeft de compensatie bij voortijdige contractbeëindiging door fout van de opdrachtnemer als voorbeeld. Eurostat stelt dat de private partner in dergelijke gevallen niet overgecompenseerd mag worden, wat logisch is. Om dit te bewerkstelligen schrijft het voor dat de feitelijke compensatie de marktwaarde van het actief niet mag overschrijden. Dat zorgt voor twee praktische problemen. De inschatting daarvan bij de contractondertekening vormt om te beginnen een grote onzekerheid, waarvoor de private partner een risicopremie zal aanrekenen. Andere vraag is hoe men de marktwaarde van een actief zoals een school of autosnelweg bepaalt zonder de grond. In de praktijk lost men dit op door te vertrekken van de marktwaarde van het contract, waarbij de compensatie gebaseerd is op toekomstige cashflows met aftrek van de kosten voor nieuwe aanbesteding en andere. Eurostat maakt een verwarring tussen pps als contractuele afspraak en als actief in de betekenis van investering.

Volgens zijn laatste inlichtingen beseft Eurostat in deze discussie met EPEC dat het iets helderder moet zijn en moet kijken naar wat praktisch haalbaar is en naar de essentie, weg van de theoretische principes. EPEC is bezig samen met Eurostat richtlijnen op te stellen per clause, waarin voor de belangrijkste pijnpunten wordt vastgelegd wat kan en wat niet en waarin ook in de mate van het mogelijke wordt ingegaan op combinaties van clauses. Eurostat kan immers op dit moment niet aangeven op welk punt de private partner precies de meerderheid van de risico's begint te dragen. Het resultaat wordt dit najaar verwacht.

8. Tweede tussenkomenst van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy roept het gesprek daarover met vertegenwoordiger van de Europese Commissie Engels in herinnering. België bleek met grote voorsprong recordhouder in het aantal aanvragen om voorafgaande goedkeuring. Het lid suggereert alvast iets te doen aan de wachttijd door er minder in te dienen, maar de vraag blijft waarom België er zo veel voorlegt, al begrijpt hij dat er nu ook van andere landen meer verwacht worden. Anderzijds zit het Verenigd Koninkrijk

niet in de eurozone, wat een groot verschil maakt. Hij herinnert zich ook dat er volgens Steven Engels een studie bestaat waaruit zou blijken dat het voorstel om met afschrijvingen te werken, over de hele periode gezien, de begroting juist zou bezwaren.

9. Tweede tussenkomst van Jan Bertels

Jan Bertels zou het interessant vinden dat effectief uit te rekenen, wat toen niet is gebeurd. Het is niet duidelijk waarop de heer Engels zich baseerde. Doel moet in elk geval zijn om investeringsmarge te creëren en niet minder aanvragen te doen.

Wie bepaalt of een project voor voorafgaande toestemming wordt voorgelegd?

10. Tweede tussenkomst van Björn Rzoska

Björn Rzoska concludeert dat een en ander, zeker bij combinatie van de parameters, ondoorzichtig blijft. Hij kijkt uit naar het themadebat over pps, om daar lering uit te trekken. De impact op toekomstige beleidsruimte mag men niet onderschatten, waarbij hij verwijst naar pagina 201 van het rapport. In het kader van Via-Invest I is 66 miljoen euro vastgelegd in de meerjarenbegroting voor beschikbaarheidsvergoedingen, maar zonder rekening te houden met de ingebruikname van de A11, want dan wordt het meteen 86 miljoen euro, en met de Limburgse Noord-Zuidverbinding en N60 Ronse, zelfs 170 miljoen euro per jaar. Goede monitoring blijft aangewezen, concludeert hij.

Hij hoopt dat iedereen ondertussen ontnuchterd is van de idee dat men met pps-schulden kon opbouwen buiten de begroting. Hij omarmt wel de door de minister-president beloofde rapportage, die zo helder mogelijk moet zijn, zoals ook het Rekenhof bepleit.

11. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz herinnert zich dat Europa eerder afkerig staat tegenover het alternatief van de economische boekhouding omdat geen consensus bestaat over afschrijvingstermijnen van bijvoorbeeld een autosnelweg. Anderzijds moet de schaarse beleidsruimte zo opportuun mogelijk ingezet worden, waarin een plaats kan zijn voor pps, dat zijn meerwaarde heeft bewezen om het investeringsritme hoog genoeg te houden.

12. Tweede tussenkomst van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele antwoordt aan de heer Van Rompuy dat het aan de EU is om duidelijke regels op te stellen en ze in een efficiënte, zo kort mogelijke periode toe te passen.

Hij wijst er de heer Bertels op dat de investering mogelijk ook duurder wordt door het risico bij de privépartner te leggen.

13. Tweede repliek van minister-president Geert Bourgeois

13.1. Is België recordhouder inzake pps-constructie?

Geert Bourgeois volgt op hoe de cijfers over aanvragen bij Eurostat evolueren sinds de ESR2010 en herhaalt zijn eerdere opmerkingen daarover. De voorafgaande voorlegging aan Eurostat staat in het regeerakkoord.

13.2. Een politieke beslissing nodig

Kiezen voor afschrijvingen is een politieke beslissing, die Eurostat dan zal uit te voeren hebben. Volgens de minister-president zijn akkoorden over afschrijvings-termijnen voor duurzame investeringen haalbaar. Hij onderstreept dat hij er geen begrotingstekorten mee wil toedekken noch afwijken van het Stabiliteits- en Groeipact. Het moet om een bepaald percentage van een begroting in evenwicht gaan.

Dat neemt niet weg dat in een aantal gevallen pps nog altijd de betere oplossing kan zijn. Toch kan hij zich niet voorstellen dat afschrijvingen over twintig jaar de begroting meer bezwaren dan het huidige systeem, waarin men moet boeken tijdens de constructieperiode. Er is op dit moment veel te weinig groei en publieke investeringen zijn welkom.

13.3. Welke projecten worden voorgelegd aan Eurostat?

Wat aan Eurostat wordt voorgelegd, zijn de projecten die door de regering zijn goedgekeurd. Hij erkent dat de door de heer Rzoska genoemde vergoedingen zullen moeten betaald worden. Hij wijst er wel op dat een deel van de opbrengsten uit de kilometerheffing naar MOW gaat.

Het is een terechte verwachting dat Eurostat binnen een redelijke termijn uitsluitsel geeft.

XV. Voorstelling door minister Bart Tommelein van het rapport over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015 (7 juni 2016)

Minister *Bart Tommelein* geeft toelichting aan de hand van een powerpoint-presentatie. Deze is als elektronische bijlage toegevoegd aan dit verslag.

1. Evolutie geconsolideerde schuld

Naar aanleiding van de wijzigingen in de consolidatieperimeter in september 2014 steeg de geconsolideerde schuld van de Vlaamse overheid sterk (van 5,7 miljard euro naar 18,7 miljard euro). De belangrijkste instellingen of alternatief gefinancierde investeringsschema's die voor deze stijging verantwoordelijk zijn, zijn de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, het Vlaams Woningfonds, de erkende kredietmaatschappijen en de alternatief gefinancierde subsidies van het VIPA (samen goed voor bijna 12 miljard euro).

Gezien het feit dat deze instellingen en schema's dienen geconsolideerd te worden, werd in de loop van 2015 beslist om als Vlaamse overheid zelf in te staan voor het financieren van de schulden bij deze instellingen. Zo wordt er niet langer gewerkt via gewaarborgde leningen voor wat betreft de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaams Woningfonds. Voor wat het VIPA betreft, werd beslist om het kapitaalgedeelte in de alternatief gefinancierde subsidies vervroegd uit te betalen en deze zelf te financieren op de kapitaalmarkt.

Dit actief schuldbeheer zorgt er voor dat de rentekosten op structurele basis worden gedrukt. Zoals in antwoord op de vraag om uitleg nr. 1658 van de heer Schiltz toegelicht, bespaart dit actief schuldbeheer de Vlaamse overheid op termijn 50 à 110 miljoen euro per jaar.

2. Netto te financieren saldo

Voorliggende grafiek geeft een overzicht van het netto te financieren saldo van 2015 en vergelijkt dit met de twee voorgaande jaren.

Het netto te financieren saldo eindigt positief in 2015. Dit gunstig resultaat is eenduidig te wijten aan de terugbetaling van KBC die eind 2015 haar nog uitstaande schuld (2 miljard euro + 1 miljard penalty payment) ten opzichte van de Vlaamse overheid vervroegd terugbetaalde. Deze bijkomende middelen konden ook de impact van de rechtstreekse financiering van VMSW en VWF enerzijds en de rechtstreekse uitbetaling van een deel van de alternatief gefinancierde subsidies van VIPA anderzijds, opvangen.

3. Schuldbeheer – directe schuld

Als we kijken naar de gehanteerde schuldinstrumenten, zien we in de eerste plaats dat het EMTN-programma het belangrijkste instrument was en blijft. In totaal werd ongeveer 1 miljard euro opgehaald via private plaatsingen met looptijden tussen 7 jaar en 30 jaar. Dit voornamelijk om zoals in de inleiding meegegeven in de financiering van de sociale huisvesting te kunnen voorzien.

Sinds 2009 beschikt de Vlaamse overheid naast de externe financiering op lange termijn ook over een Belgian Commercial Paper (BCP) programma. Dit werd toen opgezet om tijdelijke kastekorten te kunnen opvangen. Als gevolg van de negatieve kortetermijnrentevoeten op de kapitaalmarkt werd in 2015 sterk ingezet op BCP als goedkoper alternatief voor de financiering via de zichtrekening. Hierdoor diende de Vlaamse overheid niet te betalen voor het lenen van geld op de markt, maar ontving zij er rente voor.

Het nulsaldo op de zichtrekening wijst erop dat de Vlaamse overheid op 31 december 2015 positief stond op de zichtrekening en dit dankzij de KBC-terugbetaling. Hetzelfde geldt voor de beleggingen Europese gelden en de waarborgfondsrekening.

Voor het overige werden de bankleningen en private leningen op het voorziene ritme afgelost. Voor de private leningen betrof het bulletleningen die in 2015 op vervaldag kwamen en bijgevolg in één keer werden afgelost.

4. Rentegevoeligheid van de directe schuld

Voorliggende tabel geeft een overzicht van de belangrijkste kerncijfers met betrekking tot de aangegane leningen van de directe schuld.

Ondanks het feit dat er op lange termijn ongeveer een miljard werd bijgeleend, is de gemiddelde rentevoet in 2015 verder gedaald tot 2,35% vergeleken met de voorgaande jaren. Zo was de gemiddelde rente nog 3,55% in 2013 en 3,46% in 2014.

De gemiddelde resterende looptijd is licht gestegen tot 3 jaar en 10 maanden als gevolg van bijkomende EMTN-uitgiftes. De gemiddelde looptijd was 2 jaar en 3 maand in 2014.

5. Geconsolideerde schuld eind 2015

Deze tabel bevat een overzicht van de geconsolideerde schuld eind 2015.

De geconsolideerde schuld bedroeg eind 2015 18,9 miljard euro. Dit is quasi identiek met de schuld eind 2014. Weliswaar zijn er een aantal verschillen in de deelcomponenten te noteren. Verhoudingsgewijs zit de grootste stijging van de

schuld bij het pps-project Scholen van Morgen. De schuld van dit project steeg van 173 miljoen euro eind 2014 naar 531,9 miljoen euro eind 2015 door het op kruissnelheid komen van dit project. De schuld van de ministeries kon dan weer afnemen, omwille van de terugbetaling door KBC van de nog uitstaande schuld en betaling van de bijhorende penalty payment.

6. Waarborgbeheer

Deze grafiek geeft een overzicht van de door de Vlaamse Gemeenschap gewaarborgde schuld. De totale gewaarborgde schuld bedraagt eind 2015 13,3 miljard euro. De stijging voor 2015 bedraagt 658,72 miljoen euro. Dit is een stijging die beduidend lager is dan in 2014.

Belangrijk om mee te geven bij de interpretatie van de cijfers is het volgende:

- het gros van deze gewaarborgde schuld zit door de recente herclassificaties reeds in de ESR-geconsolideerde schuld;
- in 2015 zijn er geen uitwinningen gebeurd voor wat betreft de waarborgen aan lokale overheden en waarborgen gedekt door activa. Samen zijn deze twee categorieën goed voor 93% van de uitstaande waarborgen;
- ondanks de uitwinningen bij de economische waarborgen volstonden de globaal geïnde waarborgpremies in 2015 om de kost van de uitwinning te dekken;
- door de beslissing om geherclassificeerde instellingen en alternatief gefinancierde investeringsschema's rechtstreeks te financieren zal de gewaarborgde schuld de komende jaren normaliter afnemen.

7. De rating van de Vlaamse Gemeenschap

In voorliggende tabel zijn de ratings van Vlaanderen opgenomen zoals in 2015 uitgereikt door twee belangrijke internationale ratingbureaus, met name Standard & Poor's en Fitch.

Belangrijk om weten is dat de rating van Vlaanderen onlosmakelijk verbonden is met de rating van de soevereine overheid, het koninkrijk België.

Ratingagentschappen beschouwen de rating van de soevereine overheid doorgaans als een plafond dat geen enkele subnationale overheid kan bereiken. In uitzonderlijke gevallen kan echter van dit standpunt worden afgeweken.

Uit de recente ratingrapporten van Standard & Poor's en Fitch komen enkele sterke punten van Vlaanderen naar voren die hebben geleid tot het toekennen van de (uitstekende) AA-rating:

- sterke economie;
- sterk management;
- degelijke budgettaire performance;
- verbeterde fiscale flexibiliteit;
- gematigd schuldniveau;
- comfortabele liquiditeit.

XVI. Debat over het rapport over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2015 (7 juni 2016)

1. Tussenkost van Björn Rzoska

1.1. Beperkte stijging van de schuld is te wijten aan de terugbetaling van KBC

Björn Rzoska stelt dat de beperkte toename van de schuld te wijten is aan de terugbetaling door KBC van 3 miljard euro. Zonder KBC zou de Vlaamse schuld zowat 22 miljard euro bedragen. Zo staat meerdere malen in het rapport.

1.2. Transparantie

Het blijft voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers moeilijk om volgen. Tussen en binnen de rapporten (rapportering van de Vlaamse Regering aan het INR, rapport alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen en dit eigenste rapport) duiken er belangrijke verschillen op die voor een volksvertegenwoordiger moeilijk of niet verklaarbaar zijn.

Een mooi voorbeeld is de hoogte van de geconsolideerde schuld die in het voorliggende rapport 96,1 miljoen euro hoger ligt dan in het rapport aan het INR. In het voorliggende rapport op pagina 38 wordt dit verklaard door een andere methodiek en recentere gegevens. Over welk verschil gaat dat?

Een tweede voorbeeld is de geconsolideerde pps-schuld. In het voorliggende rapport worden op de pagina's 38, 44 en 45 verschillende bedragen vermeld met belangrijke verschillen. Deze cijfers verschillen bovendien van de tabel op pagina 15 van het rapport alternatieve financiering van Vlaamse overheidsinvesteringen. Wat is de reden om over hetzelfde thema bedragen van 1 tot en met 3 miljard euro te moeten lezen?

Een derde voorbeeld betreft de geconsolideerde schulden van de VMSW en VWF op pagina 37 en 45 van het rapport, respectievelijk gaat het om een som van 9,3 miljard euro (geconsolideerde brutoschuld) enerzijds en 7,7 miljard euro (gewaARBorgde schuld) anderzijds. De spreker begrijpt het verschil niet omdat hij dacht dat deze projecten volledig ingekanteld waren in de overheidsbegroting. Uit dit verschil blijkt dus dat niet alle schulden van deze instellingen gewaarborgd zijn.

Voor het parlement is het dus niet evident om de budgettaire evoluties en de opbouw van de schuld op te volgen. De rapporten van de voorbije weken zijn moeilijk vergelijkbaar. De rapportering aan het INR, het doorgeefluik naar Europa, bevat voor sommige projecten weer andere cijfers. Hij vraagt zich af of de cijfers waarmee Europa werkt wel stroken met de realiteit.

2. TussenkomsT van Matthias Diependaele

2.1. Transparantie

Matthias Diependaele sluit zich aan bij de vraag naar transparante begrotingsdocumenten. Dat is niet alleen belangrijk voor het parlement. De werkgroep leesbaarheid van de begroting die met deze bedoeling werd opgericht, moet daar verder werk van maken.

2.2. Evolutie van de Vlaamse overheidsschuld

Het rapport valt vrij goed mee. Uit de recente cijfers van de Nationale Bank (6 juni 2016) is gebleken dat Vlaanderen een schuld heeft van 18,7 miljard euro. Dat is minder problematisch dan de situatie van de Franse Gemeenschap en van het Waalse Gewest die samen een schuld hebben van 27 miljard euro.

De vroegere doelstelling bestond erin om de Vlaamse schuld helemaal weg te werken tegen 2020. Door de nieuwe ESR-regels wordt de schuld intussen echter op een andere manier berekend. Hij vraagt zich af hoever men zou staan als de schuldberekening nog op de oude manier gebeurde.

2.3. Naar een nieuwe schuldnorm

Minister Annemie Turtelboom heeft een andere manier van werken geïntroduceerd waarbij de schuld vergeleken wordt met de activa. Op zich is dat een intellectueel uitdagend idee. Men dient echter te beseffen dat niet alle activa vermarkt kunnen worden. Voor een kantoorgebouw is dat mogelijk, maar niet voor een brug. Daarom moet men de schuld afzetten tegenover de terugbetalingscapaciteit die weergegeven wordt door de economische capaciteit, het bbp.

2.4. Rating van de Vlaamse Gemeenschap

Hij besluit dat de rating aangeeft dat Vlaanderen wel degelijk goed werk levert. Dat spoor moet men blijven volgen.

3. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

3.1. De schuldevolutie

Willem-Frederik Schiltz sluit zich aan bij de discussie hier aangezwengeld door Matthias Diependaele inzake de evolutie van de schuld. Hij denkt echter dat het beter zou zijn om de nieuwe berekeningswijze toe te passen op de vroegere rekeningen. De huidige schuld bestond vroeger ook al, maar nu is ze opgenomen in de perimeter van de Vlaamse overheid.

3.2. Zorgvuldig schuldbeleid

De overheid gaat zeer zorgvuldig om met de schuld. Zo krijgt men een veel accurater beeld van de gezondheid van de Vlaamse begroting. Uit de rating blijkt inderdaad dat de Vlaamse begroting in goede gezondheid verkeert. Hij veronderstelt dat Jan Bertels het daar niet mee eens is.

3.3. Terugbetaling KBC-lening

Naar aanleiding van de opmerkingen van Björn Rzoska over de terugbetaling van de KBC-lening merkt hij op dat de schuld voor een deel ook ontstaan is door de lening aan KBC. Het is een verstandige keuze geweest om de terugbetaling van de KBC-lening integraal te gebruiken voor de afbouw van de Vlaamse schuld. Zijn fractie heeft daar in de vorige regeerperiode over gewaakt.

4. Tussenkost van Jan Bertels

4.1. Thesaurieverrichtingen onroerende voorheffing uitbreiden naar aanvullende personenbelasting?

Jan Bertels verwijst naar de techniek die gehanteerd wordt voor het thesauriebeheer van de onroerende voorheffing. De Vlaamse overheid int die belasting voor rekening van de gemeenten en de provincies. Hoewel er bij de inning pieken en dalen optreden, betaalt de Vlaamse overheid uit in gelijke schijven aan de lokale besturen, op basis van ramingen. Het risico ligt dus bij de Vlaamse overheid. Hij herhaalt de vraag die hij ook aan minister Annemie Turtelboom al gesteld heeft. Is het mogelijk om deze techniek ook toe te passen voor de aanvullende personenbelasting? Ook daar zijn er immers pieken en dalen en daarmee worstelen de lokale besturen.

4.2. Grote looptijd voor een bepaalde lening

De minister heeft het in zijn presentatie gehad over de gemiddelde rentevoet voor leningen in 2015 en 2016. Hij stelt vast dat er via private plaatsing een nieuwe

lening aangegaan is die loopt tot 2045. Door die lange looptijd moet men ook een relatief hoge interest betalen. Waarom loopt die lening zo lang?

4.3. Opbrengst van EMTN-leningen

De begrotingscontrole voorziet 4 miljoen euro opbrengsten door de uitgifte van EMTN-leningen. Dat is een groot bedrag. Lopen die leningen al en zo ja, tegen welke tarieven? Hoe zal men aan dat cijfer kunnen komen als de uitgifte nog moet gebeuren? Met welke pari zal men rekening houden?

4.4. Situatie geconsolideerde schuld en de nakende overname van de ziekenhuisschuld

Hij ziet een lichte stijging van de geconsolideerde schuld. Het is echter moeilijk om een goed zicht te krijgen op de verschillende cijfers. Dat geldt zeker voor de cijfers over pps en alternatieve financiering. Hoever staat men met de discussie over de opname van de ziekenhuisschuld in de Vlaamse schuld? Uiteindelijk zal die schuld ergens in de rekeningen moeten worden opgenomen.

4.5. Vlaams Pensioenfonds

In het kader van het centrale schuldbeheer werd in 2015 onder meer het Vlaams Pensioenfonds overgenomen. Uit de gedetailleerde toelichting bij het beleidsdomein Financiën en Begroting blijkt dat dit geleid heeft tot een positieve opbrengst. Hij begrijpt niet hoe dat mogelijk is, louter op basis van obligaties. De rentes waren immers negatief in 2015. Hij begrijpt dat de minister op die vraag niet voor de vuist weg kan antwoorden.

5. Repliek van minister Bart Tommelein

5.1. KBC-lening

De *minister* stelt dat mede door de terugbetaling van de KBC-lening de schuld niet is gestegen.

5.2. Transparantie

De minister erkent dat er verschillende definities van schuld gehanteerd worden. De geconsolideerde schuld op pagina 38 bevat de pps-projecten die door het INR als overheid geconsolideerd worden.

De gewaarborgde schuld bevat de pps-projecten waarvoor er een waarborg verstrekt is. Daarom gaat het om andere cijfers.

De rapportering inzake pps en alternatieve financiering, die vorige week toegelicht werd door de minister-president, bevatte ook alternatieve financieringen zoals deze van het VIPA. De rapportering op pagina 45 bevat de geconsolideerde en de niet-geconsolideerde pps-projecten.

5.3. Transparantie van de begroting

Naar aanleiding van de opmerking van Matthias Diependaele benadrukt de minister dat de regering inspanningen levert voor een transparante begroting en dat er nog bijkomende inspanningen nodig zijn.

5.4. Doelstelling inzake schuldevolutie

Matthias Diependaele zou de oude berekeningswijze inzake schuldevolutie willen toepassen op de nieuwe situatie. Dat is echter moeilijk omwille van de directe financiering van de geconsolideerde schuld. De toename van de geconsolideerde schuld heeft te maken met het feit dat er in 2014 voor 12 miljard euro aan schuld is ingekanteld in de perimeter. Bij de activa moet men een onderscheid maken tussen de bedrijfsmatige activa (zoals participaties en kredietverstrekkingen) die vermarkt kunnen worden en de gemeenschapsgoederen, die niet vermarkt kunnen worden.

5.5. Voorschottenregeling onroerende voorheffing uitbreiden naar aanvullende personenbelasting?

Jan Bertels vraagt dat men voor de aanvullende personenbelasting eenzelfde systeem zou hanteren als voor de onroerende voorheffing. Daarop antwoordt de minister dat er voor de aanvullende personenbelasting al een voorschottensysteem in voege is.

5.6. Lening op dertig jaar

De lening die in 2015 werd aangegaan voor 30 jaar dient onderliggend ter financiering van de VMSW. Aangezien er door de VMSW ook leningen worden verstrekt op 30 jaar is het aangewezen de financiering ter zake op dezelfde manier te onderbouwen.

5.7. Opbrengsten bij de uitgifte van EMTN-leningen

Op de vraag over de 4 miljoen euro opbrengsten heeft de minister nog geen antwoord.

5.8. Opname ziekenhuisschuld

Ten gevolge van de zesde staatshervorming zal er een oplossing moeten worden gevonden voor de ziekenhuisschuld, goed voor een bedrag van 5 miljard euro. Dit moet mee opgenomen worden in de schuldnorm. Daarover is er nog interfederaal overleg nodig.

6. Tweede tussenkomst van Jan Bertels

6.1. Voorschottensysteem voor de aanvullende personenbelasting

Jan Bertels vindt niet dat het systeem voor de aanvullende personenbelasting een echt voorschottensysteem inhoudt. De federale minister van Financiën heeft eind 2015 een voorschot uitbetaald, maar begin 2016 heeft hij dat onmiddellijk gecupereerd. Hij vraagt eigenlijk of men geen structureel voorschottensysteem kan inzetten om het thesauriebeheer van de gemeenten te verlichten en te verbeteren.

XVII. Macro-economische raming van de erfbelasting (7 juni 2016)

1. Toelichting door Carine Smolders, kabinetschef Financiën en Begroting, bij de macro-economische raming van de erfbelasting

Carine Smolders verduidelijkt de manier waarop de macro-economische raming van de erfbelasting verloopt. Daarmee gaat ze in op een verzoek van deze commissie.

1.1. Macromodel gebaseerd op een zestigtal modellen die door het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting werden bestudeerd

Deze begrotingsronde is de eerste die gebaseerd is op een macromodel. In 2014 heeft het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting meer dan zestig econometrische modellen bestudeerd die een raming maken van belastingen zoals de registratierechten, de successierechten en de schenkbelasting.

Die modellen zijn gebaseerd op de langst beschikbare datareeksen, namelijk de periode 1990 tot 2015. De originele modellen werden geschat tot 2014 en vervolgens geüpdatet met de data van 2015.

1.2. Hoe werken deze modellen?

Deze wiskundige modellen voorspellen en verklaren de erfbelasting aan de hand van een aantal macro-economische aggregaten. Daarin worden tal van gegevens betrokken, onder meer de economische groei en de rentevoorspellingen. Het is belangrijk om een combinatie te zoeken die resulteert in een zo klein mogelijke voorspellingsfout.

De modellen moeten ook een theoretische basis hebben die rekening houdt met factoren die de erfbelasting bepalen, bijvoorbeeld de mortaliteit en de verschuivingen in het vermogen. Het vermogen bestaat uit roerende en onroerende componenten.

1.3. Welke variabelen spelen een rol?

De presentatie somt een aantal variabelen op die een relatie hebben met het roerend en het onroerend vermogen. De waarde van de woonhuizen (HOME) is een indicator van het onroerend vermogen. De omvang van de spaardeposito's van particulieren (SPD), de stand van de beursindex (STOCK) en de massa van de particuliere beleggingen in beursgenoteerde aandelen zijn indicatoren van het roerende vermogen.

De aangroei van het vermogen hangt ook af van de evolutie van de rente (IR) en van de inflatie (INFL). Ook het bruto binnenlands product (BBP-GDP) en de werkloosheidsgraad (UR, unemployment rate) zijn indicatoren voor de evolutie van het vermogen.

Jan Bertels verbaasde zich eerder in het debat over het feit dat de werkloosheidsgraad ook als indicator is opgenomen. De economische theoretische literatuur geeft daarvoor drie redenen. Vooreerst correleert de werkloosheidsgraad op een negatieve manier met de economische groei. Daardoor zal een grotere werkloosheid op termijn leiden tot een veranderde grondslag voor de successierechten. Verder zal men, naarmate men langer werkloos is, ook gaan interen op zijn vermogen.

Ten slotte blijkt dat ouders waarvan de kinderen behoeftig worden, bijvoorbeeld omdat ze werkloos zijn, vaker schenken bij leven. Daardoor vermindert de grondslag van de nalatenschap na het overlijden.

1.4. Hoe koos men de best presterende modellen?

Het eindrapport van het onderzoek, dat in 2014 is opgeleverd, heeft uit de 63 modellen de vijf best presterende gekozen. Dat zijn de modellen die de ontvangsten uit de gewestbelastingen in het verleden konden voorspellen. De effectieve ontvangsten voor de periode 1990-2014 worden dus vergeleken met een bepaald wiskundig model. Hoe kleiner dat verschil is tussen de voorspellingen en de realiteit, hoe beter het model.

Daarvoor werd er een indicator uitgewerkt, namelijk de RMSE (Root Mean Squared Error). Hoe hoger de RMSE, hoe groter de afwijking tussen de voorspelling en de eigenlijke kwartaalrealisaties, hoe slechter het model presteert. Grote afwijkingen hebben een grote invloed op de RSME. De RMSE is de meest geschikte maatstaf voor het voorspellen van de belastingen. Deze indicator wordt ook geregeld gebruikt in de wetenschappelijke literatuur.

1.5. Twee types modellen

Onder die 63 modellen zijn er verschillende types. De autoregressieve modellen voorspellen de erfbelasting op basis van de erfbelasting van de vorige kwartalen. Ze gaan dus uit van een structureel patroon in de ontvangsten.

Ook de ADL-modellen (autoregressive distributed lagg) houden rekening met de ontvangsten van de erfbelasting in het verleden. Daarnaast nemen ze echter ook andere macro-economische variabelen mee die theoretisch betekenisvol zijn voor de verandering van de grondslag.

1.6. Op basis van welke parameter werd gekozen voor het weerhouden model?

De vijf beste modellen uit de studie van 2014 werden herschat, met toevoeging van de kwartaaldata voor 2015. Zo is model 5 als beste model naar voor gekomen. Dat model heeft namelijk de laagste RMSE, de laagste voorspellingsfout, namelijk 29.800. Dat bedrag moet men vergelijken met de afwijking bij het model 0 op lijn 1, namelijk 33.803. Het gekozen model is dus veel accurater.

Het model 0 (of ARIMA-model) is het referentiemodel of random walk model dat zegt dat de ontvangsten willekeurig rond een trendlijn lopen en niet te voorspellen zijn op basis van structurele variabelen zoals bijvoorbeeld de groei.

1.7. Factoren/variabelen opgenomen in het model

De kolom Specificaties geeft weer welke factoren er opgenomen zijn in de vergelijking. Een eerste factor is de erfbelasting van drie kwartalen geleden. Een tweede factor is de SDP, de omvang van de spaardeposito's van de Belgische particulieren van negen kwartalen geleden, zoals gemeten door de Nationale Bank van België. Het vermogen van een tijd geleden blijkt een betere voorspeller te zijn voor de nalatenschap dan het vermogen op het ogenblik dat men sterft. Voor STOCK, het aantal beursgenoteerde aandelen in het bezit van de Belgische particulieren, gaat men vier periodes terug in de tijd en voor de werkloosheidsgraad (UR) drie kwartalen.

De vertragingen wijzen op structurele patronen in de erfrechten, zoals de mortaliteit. Deze variabele werd echter zelf niet meegenomen omdat hij te weinig varieert doorheen de tijd en daardoor niet significant zal zijn in de regressies.

1.8. Raming 2016

Op basis van dat model wordt de opbrengst van de erfbelastingen voor 2016 geschat op 1,475 miljard euro. In de toelichting was er sprake van 1,505 miljard euro. Daar werd namelijk gekozen voor de hoogste grens van het betrouwbaarheidsinterval van 95% (resulteert in 1,480 miljard euro). Daarbij werd nog een bedrag van 25 miljoen euro opgeteld. Dat zijn de verwachte ontvangsten van de fiscale regularisatie van dit jaar.

2. Tussenkost door Matthias Diependaele

2.1. Hoe lang wordt dit model al gebruikt?

Matthias Diependaele weet dat een begroting altijd gebaseerd is op voorspellingen. De cijfers moeten zo goed mogelijk zijn. Daarvoor heeft men modellen nodig.

Hij wil weten hoelang het geschetste model al gebruikt wordt. Bij de vorige begroting was er in de pers sprake van een aantal totaal verschillende bedragen. Hij denkt dat die verschillen niet te maken hebben met dit model. Vanwaar komen die verschillen dan? Om een vergelijking mogelijk te maken, vindt hij het belangrijk om elk jaar hetzelfde model te gebruiken.

2.2. Hervorming van de erfenisrechten: zijn de nodige data beschikbaar om de budgettaire impact van mogelijke pistes tot wijziging te berekenen?

De Vlaamse Regering wil de erfenisrechten hervormen. Minister Bart Tommelein heeft vroeger reeds gesteld te willen wachten op de federale hervorming omdat beide hervormingen in elkaar gepast moeten worden. Annemie Turtelboom, de vorige minister, had aangekondigd dat ze zou beginnen met het bijhouden van meer gedetailleerde cijfers om de hervorming voor te bereiden. Is men daar al mee bezig?

3. Tussenkost van Björn Rzoska

3.1. Vragen bij berekeningswijze blijven

Björn Rzoska sluit zich aan bij de vraag van Matthias Diependaele hoe lang dit systeem al gebruikt wordt. Er zijn namelijk al verschillende discussies geweest over de berekening van de erfbelasting. De berekeningswijze van de erfbelasting werd al toegelicht aan de medewerkers van het Rekenhof. Toch blijven de opmerkingen van het Rekenhof over een te hoge inschatting van de erfbelastingen terugkomen.

Uit een van de laatste gedachtewisselingen met minister Annemie Turtelboom had hij begrepen dat het oorspronkelijke model op een bepaald moment vervangen werd door een meer accuraat model. Gaat het om dit model? Hoe komt het dan dat het Rekenhof die opmerking blijft maken?

4. Tussenkost van Jan Bertels

4.1. Het betrouwbaarheidsinterval van 95%

Jan Bertels sluit zich aan bij de vragen van de vorige sprekers. De opmerking over het interval van 95% heeft hij niet goed begrepen. Kan dat interval veranderen doorheen de tijd?

4.2. Welke exogene factoren voegen we toe aan de raming van het model?

Worden er, behalve de 25 miljoen euro fiscale regularisatie, nog andere exogene factoren verrekend? Is dat bedrag bepaald op basis van een model of is het een

forfaitair bedrag? Zijn er bij de regionalisering van de erfenisrechten bepaalde parameters toegevoegd?

4.3. Validatie door Rekenhof

Heeft het Rekenhof dit model gevalideerd?

5. Repliek van Carine Smolders

5.1. Eerste keer dat model is gebruikt maar het model dat de laagste voorspellingsfout genereert wordt gekozen

Carine Smolders antwoordt dat het model bij de begrotingsaanpassing 2016 voor de eerste keer gebruikt is. De erfbelasting is immers nog niet zo lang geleden ingekanteld bij VLABEL. Eerst moesten de datareeksen aan elkaar aangepast worden. Vroeger baseerde men zich vooral op microdata zoals het aantal dossiers en het aantal sterfgevallen. Om accurate ramingen te kunnen doen, zal men alle weerhouden modellen om de zes maanden opnieuw calibreren. Daarbij zal men altijd kiezen voor het model met de laagste voorspellingsfout. Het is dus best mogelijk dat men volgend jaar voor een ander model kiest. Als men op het zicht afwijkende tendensen vaststelt, dan kan men dat verder onderzoeken.

5.2. Datamodel om onderbouwde prognoses te kunnen leveren

Ze erkent dat de effecten van een hervorming van de erfbelastingen goed geraamd moeten kunnen worden. VLABEL is daarvoor een globaal model aan het uitwerken. Daarin zullen allerlei data kunnen worden ingebracht, zoals de opbrengsten per schijf en per categorie of het aantal vrijgestelde erfenissen, meer bepaald erfenissen lager dan 12.500 euro in de rechte lijn. VLABEL beschikt nu zelf over al die data.

5.3. Rekenhof en de ontvangstenramingen

De opmerkingen van het Rekenhof hadden vooral betrekking op de uitvoeringscijfers. Het Hof vroeg zich vooral af waarom die verschillen van de cijfers die verwacht werden bij de begrotingsopmaak.

Dat heeft voor een deel te maken met het hanteren van verschillende definities. In navolging van het INR is men op een bepaald moment overgestapt van kas naar kohieren en weer terug. Dat heeft te maken met de ESR-methodologie. Dat leidt tot veranderingen in de cijfers.

Bovendien zijn de erfbelastingen wel overgenomen door VLABEL, maar zijn de data met een zekere vertraging binnengekomen. In de beginperiode was het dus niet mogelijk om terug te koppelen naar de dossiers naar de FOD Financiën. En wellicht zitten daar de grote verschillen waar het Rekenhof altijd op alludeert. De modellen van UGent werden door het steunpunt uitgewerkt tussen 2012 en 2014. Naar aanleiding van deze begrotingscontrole werd het model geüpdatet met meer data.

5.4. Betrouwbaarheidsinterval van 95%

Het betrouwbaarheidsinterval is de 95% marge waarbinnen de te verwachten ontvangsten waarschijnlijk zullen liggen. Die marge heeft een boven- en een ondergrens. Dat kan uiteraard verschillen doorheen de tijd. Een calibratie zal namelijk leiden tot andere cijfers. Het blijven trouwens altijd ramingen, al zijn het dan wetenschappelijk onderbouwde ramingen. Men heeft de hoogste grens genomen van het betrouwbaarheidsinterval.

5.5. Exogene factoren

Daar heeft men nog 25 miljoen euro bij opgeteld van de fiscale regularisering (voor een half jaar). Dat is gebaseerd op het bedrag van de schatting van de FOD Financiën, namelijk 52 miljoen euro (voor een volledig jaar).

6. Tweede tussenkomst van Jan Bertels

Jan Bertels begrijpt dat er vroeger geen exogene factoren werden meegeteld. Het is immers de eerste keer dat dit model gebruikt wordt. Een volgende keer zal hij moeten vragen of er nieuwe exogene factoren zijn toegevoegd buiten die 25 miljoen euro van de fiscale regularisering.

7. Tweede reплик van Carine Smolders

Carine Smolders betwijfelt of men de fiscale regularisatie een exogene factor moet noemen. Het is wel belangrijk om een controle uit te voeren op de grote erfenissen, want die kunnen leiden tot grote schommelingen.

XVIII. Replik van minister Bart Tommelein op vragenronde van 24 mei 2016 (7 juni 2016)

1. Tabellen inzake de uitvoeringsrekening 2015

1.1. Tabel: Vergelijking voorlopige uitvoering 15 februari 2016 en het door het INR gepubliceerde cijfer in de overheidsrekeningen

Op vraag van Björn Rzoska heeft de *minister* gezorgd voor een vergelijking tussen de voorlopige uitvoeringscijfers van 15 februari 2016, namelijk min 407 miljoen euro en het INR-cijfer van min 336 miljoen euro. De tabel gaat in op de verschillende verklarende elementen in de analyses:

- de universiteiten en de hogescholen hadden in eerste instantie een geraamde positieve impact van 42 miljoen euro;
- de verschillen met betrekking tot het tijdstip van registratie en andere herclassificaties hebben een impact van 29 miljoen euro;
- de verwerking van meer recente gegevens met betrekking tot de zesde staats-hervorming heeft aanleiding gegeven tot een negatieve impact van 9 miljoen euro;
- de overheidsactiva binnen het kader van de pps resulteerden in een negatieve impact van 15 miljoen euro;
- de verwerking van de impact van Viapass in de niet-verdeelde overheidsrekeningen heeft een positieve impact gehad van 22 miljoen euro;
- de herclassificaties van deelnemingen leiden tot een negatieve impact van 15 miljoen euro;
- de correctie voor gestandaardiseerde garanties, in uitvoering van de ESR 2010, heeft een negatieve impact van 13 miljoen euro;
- de bijkomende verwerking van de impact emissierechten heeft een positieve impact van 22 miljoen euro;
- de actualisering van de aanrekening van de gewestbelastingen heeft een positieve impact van 34 miljoen euro.

1.2. Tabel: Vergelijking tussen INR-cijfer (min 336 miljoen euro) en definitieve uitvoeringscijfer van 20 mei 2016 (min 296 miljoen euro)

Het verschil van 40 miljoen euro vloeit voort uit:

- de actualisatie van de uitvoeringsgegevens van de ministeries, de Diensten met Afzonderlijk Beheer (DAB) en de rechtspersonen heeft een negatieve impact van 19 miljoen euro;

- de consolidatie van de hogescholen en de universiteiten heeft een positieve impact van 78 miljoen euro, tegen 12 miljoen euro in de overheidsrekening van 31 maart 2016, dus een extra positief verschil van 66 miljoen euro;
- de negatieve impact van Viapass werd in de Vlaamse rekeningen verwerkt;
- ten slotte is er een positieve impact van 14 miljoen door de recentere uitvoeringsgegevens van onder meer de VMSW, het VWF, de Erkende Kredietmaatschappijen (EKM) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) en door de verwerking van het VAC Brussel in de uitvoeringsrekening van de PMV.

2. Impact Scholen van Morgen

De resultaten voor 2015 worden vooral gunstig beïnvloed door de positieve bijstelling van Scholen van Morgen. Dat heeft echter te maken met de vertraagde oplevering van schoolgebouwen. Uiteindelijk zullen die uitgaven dus toekomstige begrotingen verzwaren. De ESR-correctie voor Scholen van Morgen is in de uitvoeringsrekeningen voor 2015 inderdaad 116,1 miljoen euro beter dan de raming in de begrotingsaanpassing 2015. De verklaring voor die verschuiving is tweeledig. Vooreerst is er het uitstel van de ondertekening van een beperkt aantal individuele DBFM-contracten. Daardoor verschuiven ook de bijbehorende kosten in de tijd.

Verder worden de kosten voor het project lineair verdeeld over de constructieperiode, met lagere uitgaven in het begin en hogere uitgaven tegen het einde van de constructieperiode. Bij de initiële begroting 2016 werd de impact van het project Scholen van Morgen geraamd op min 540 miljoen euro. Deze raming hield al deels rekening met voorziene vertragingen in 2015.

In deze min 540 miljoen euro zit er ook een btw-component van 106 miljoen euro die berekend was aan het tarief van 21%. Exclusief btw werden er dus 434 miljoen euro bouwfacturen verwacht. Bij de begrotingsaanpassing 2016 wordt de impact van het project Scholen van Morgen op min 516 miljoen euro geraamd. In die raming is de btw-verlaging naar 6% (federale taxshift) verwerkt. Dat is goed voor een bedrag van 31 miljoen euro. Exclusief btw werden er dus 485 miljoen euro bouwfacturen verwacht, dat is 51 miljoen meer dan bij de begrotingsopmaak. Gelet op de budgettaire omvang en de moeilijke timing van dit pps-project, zal hij, in afspraak met minister Hilde Crevits en in samenwerking met de private vennootschap Scholen van Morgen, de realisatiecijfers vanaf september strikt gaan opvolgen.

3. Impact universiteiten en hogescholen op vorderingensaldo evolueert van -30 miljoen euro naar +78 miljoen euro

Björn Rzoska en Jan Bertels vroegen waarom de hogescholen en de universiteiten, die toch geregeld om meer middelen vragen, plots van min 30 miljoen euro naar plus 78 miljoen euro gaan.

Bart Tommelein verduidelijkt dat het resultaat van de hogescholen en de universiteiten op 15 februari 2015 werd ingeschat op min 30 miljoen euro ten opzichte van de betoelaging. Dit cijfer was gebaseerd op een bevraging. Bij de definitief ingediende rekeningen blijkt het resultaat 88 miljoen euro beter te zijn dan de voorziene betoelaging. Ten opzichte van de begroting van de hogescholen en de universiteiten is dat een verbetering van 288 miljoen euro. De hogescholen en de universiteiten zitten dus nog in een leertraject wat betreft de ESR-opvolging. Het is niet onlogisch om daarmee rekening te houden bij de begrotingsopmaak 2017.

Het betere resultaat heeft te maken met:

- de opbrengsten uit inschrijvingsgelden, met de huuropbrengsten en met andere verkopen aan studenten die hoger liggen dan geraamd. Dat is goed voor een bedrag van 32 miljoen euro;
- het contractonderzoek vanuit Europa is goed voor 38 miljoen euro meer. Het contractonderzoek vanuit de overheid levert 38 miljoen euro meer op;
- de uitgaven voor de werkingskosten, zijnde personeel en werking, liggen 49 miljoen euro lager;
- de vertraging op de investeringsuitgaven leidt tot een vermindering met 133 miljoen euro. In totaal gaat het dus om 290 miljoen euro.

4. Een blijvende opvolging van de gewestbelastingen, in het bijzonder erf- en schenkbelastingen

Björn Rzoska vroeg om een blijvende opvolging van de gewestbelastingen en in het bijzonder van de schenkbelastingen. Hij wil weten wat de impact is van de versneling van het inningstempo bij VLABEL. Zal het bedrag van 138 miljoen euro uit de negatieve correctie in de begrotingsaanpassing in 2015 terugkeren als hogere ontvangsten?

Bart Tommelein verduidelijkt dat de ontvangsten bij de begrotingsopmaak 2016 werden berekend op basis van de uitgestuurde kohieren binnen het kalenderjaar. Men ging ervan uit dat een aantal dossiers voor erf- en registratierechten zou overgedragen worden naar 2016 en dat deze dossiers zouden leiden tot een totale inkohiering van 138 miljoen euro. Uiteindelijk zou deze overdracht niet plaatsvinden.

Voor de erfbelastingen werd deze achterstand reeds ingelopen in 2015.

Voor de registratiebelastingen werd de achterstand ingelopen dank zij de ESR-correctieperiode. Dat leidt dus tot een meevaller in 2015. Daarnaast werd er ook rekening gehouden met een aantal tegenvallers. Er is melding gemaakt van een significant aantal late betalers bij de erfbelasting. Sinds het najaar van 2015 moet men opnieuw uitgaan van de kasontvangsten die gerealiseerd worden uit de inkohieringen. Men moet dit effect dus in beschouwing nemen en dat zorgt voor lagere ontvangsten.

Voor de schenkingsrechten werd er een eenmalige tegenvaller vastgesteld. Vanaf de aankondiging van de hervormingen in april tot de effectieve invoering ervan in juli speelde er namelijk een sterk anticipatie-effect. Bovendien begon het aantal onroerende schenkingen pas echt aan te trekken in september. Daardoor vielen de totale ontvangsten in 2015 lager uit dan verwacht ondanks het wegwerken van de achterstand.

Het is belangrijk om rekening te houden met alle eenmalige effecten, zowel positieve als negatieve. Bij de begrotingsaanpassing kan men zich ook een goed beeld vormen van de eenmalige effecten. Dat kan worden verwerkt in de verschillende ramingen die tijdens de vorige vergadering al toegelicht werden.

5. Werd voor de berekening van de gewestbelastingen rekening gehouden met de voorlopig definitieve uitvoeringsrekening?

Jan Bertels vroeg of er voor de berekening van de gewestbelastingen rekening werd gehouden met de voorlopig definitieve uitvoeringsrekening. De minister stelt in zijn antwoord dat men zich voor de berekening van de inkomsten uit de gewestbelasting heeft gebaseerd op de definitieve uitvoeringcijfers die per 15 maart bekend waren. Er is dus geen verschil met het uitvoeringsresultaat dat in de commissievergadering van 24 mei bekendgemaakt is.

6. Totstandkoming en berekening van de onderbenutting

Inzake de berekening van de onderbenutting heeft Bart Tommelein de indruk dat Jan Bertels de specifieke betoelaging voor welzijnsmateries, die in de Bijzondere Financieringswet ter beschikking wordt gesteld, als uitgangsbasis neemt voor zijn definitie van kredieten.

In de Vlaamse begroting wordt echter het principe van eenheid van kas gehanteerd. Dit universaliteitsprincipe belichaamt de keuzevrijheid van het Vlaams Parlement in zijn besteding van de beschikbare middelen. De kredieten waar de Vlaamse Regering op doelt om de onderbenutting weer te geven, zijn de kredieten die in de uitgavenbegroting ter beschikking worden gesteld.

Deze kredieten worden opgesteld conform de standaardinstructies voor de begrotingsopmaak die ook gelden voor de andere beleidsdomeinen. De onderbenutting die in 2015 op de welzijnskredieten wordt vastgesteld, is het resultaat van een voorzichtige inschatting van de benodigde kredieten. Een onderbenutting op de ene begrotingspost kan in de loop van het jaar niet automatisch worden aangewend voor eventuele tekorten op een andere begrotingspost. Uit respect voor het budgetrecht van het Vlaams Parlement kunnen herschikkingen over begrotingsprogramma's heen alleen gebeuren via een decretaale begrotingsaanpassing. Bovendien kan alleen een structurele onderbenutting op een bepaald krediet worden aangewend voor andere behoeften. Naar aanleiding van deze begrotingsaanpassing zijn er voorbeelden te geven van onderbenutte kredieten die beschouwd werden als recurrent.

Minister Jo Vandeurzen heeft die middelen kunnen aanwenden voor het voeren van nieuw beleid:

- het recurrent ingeschatte overschot van 11 miljoen euro ter financiering van de sociale akkoorden werd bijvoorbeeld aangewend voor de financiering van 1426 bijkomende rvt-bedden;
- de onderbenutting van de apparaatkredieten van 2015 bij Famifed werd voor 5,7 miljoen euro heraanwend voor ICT-investeringen onder andere in functie van de overname door Vlaanderen van de gezinsbijslag in 2019.

Tegen het einde van de regeerperiode voorziet het regeerakkoord ook in 500 miljoen euro extra voor Welzijn. Dit bedrag komt bovenop de budgetten voor kostendrijvers en bovenop de technisch aanvaarde budgettaire engagementen die goed zijn voor een gemiddelde toename met ongeveer 100 miljoen euro per jaar, exclusief indexatie.

7. Waarom evolueerde de ESR-correctie VAC Brussel van negatief naar positief?

De ESR-correctie voor het VAC Brussel is van negatief naar positief gegaan. De negatieve ESR-impact van de bouw van het VAC Brussel is namelijk verschoven van de post-ESR-correcties naar de uitgaven, gelet op het feit dat de PMV deze negatieve ESR-impact al had verwerkt in zijn uitvoeringsrekening.

8. Informatienota Oosterweel

Jan Bertels zou graag beschikken over de informatienota over Oosterweel, die de Vlaamse Regering zou bezorgen aan de Belgische entiteiten om de inkanteling in de federale overheid te verantwoorden. Deze informatienota is een werkdocument dat, mede naar aanleiding van de werkzaamheden in de interfederale werkgroep, zal worden verfijnd.

In eerdere vergaderingen is de minister al uitvoerig ingegaan op de stappen in de budgetmatige aanpak van Oosterweel. Hij herhaalt evenwel dat het nooit de bedoeling kan zijn dat andere noodzakelijke overheidsinvesteringen, bijvoorbeeld in scholenbouw, in welzijn of in O&O, gefnuikt worden omwille van Oosterweel.

9. Vraag om de cijfers van het Vlaams begrotingstraject te toetsen aan de – al dan niet terechte – verscherping in het HRF-advies van april 2016 in plaats van aan het HRF-advies van maart 2015

Jan Bertels had gevraagd om het Vlaamse begrotingstraject te toetsen aan HRF-cijfers van april 2016, liever dan aan de cijfers van maart 2015. De Vlaamse Regering meent echter dat het rapport van maart 2015 de meest geëigende vergelijkingsbasis is. Dat rapport vertrekt namelijk van de uitvoeringsresultaten van 2014. Dat is het eerste jaar van deze regeerperiode. Deze uitvoeringsrekening bevat de effecten van alle ESR-matige herclassificaties waartoe het INR in maart en september 2014 al beslist had. Het HRF-rapport van maart 2015 wilde, net als de weerhouden HRF-piste in het huidige stabiliteitsprogramma, in 2018 een structureel begrotingsevenwicht realiseren.

Voor de gewesten en de gemeenschappen is in beide trajecten voorzien in een nominaal evenwicht in 2018, los van het afrekeningsmechanisme inzake de autonomie-factor in de personenbelasting. De verstrenging in het nieuwe HRF-traject voor de Vlaamse Gemeenschap kan grotendeels gerelateerd worden aan het betere begrotingsresultaat in 2015.

Bij een gelijkblijvende doelstelling van een structureel begrotingsevenwicht in 2018 betekent een verstrenging van het HRF-pad voor de Vlaamse Gemeenschap een versoepeling van het HRF-pad voor de federale overheid. Voor entiteit 2 evolueert het toegestane structurele tekort voor 2016 van min 0,2% in maart 2015 naar min 0,15% in april 2016.

10. Waarom werd de provisie voor asiel bij de begrotingscontrole 2016 verminderd?

Björn Rzoska had gevraagd waarom de provisie voor asiel in de begroting in de huidige omstandigheden vermindert.

Bart Tommelein benadrukt dat de reguliere kredieten van het beleidsdomein volstaan voor het verwerken van een normale instroom aan asielzoekers. Naar aanleiding van de verhoogde instroom in het najaar van 2015 werd bij de begrotingsopmaak 2016 een provisie van 120 miljoen euro ingeschreven. Toen ging men ervan uit dat de verhoogde instroom langzaamaan zou afnemen tot een normaal niveau tegen eind 2017. Bij de begrotingsaanpassing werd een nieuwe zero-basedoefening gemaakt, zoals bepaald in de begrotingsinstructies. Op basis daarvan werden de kredieten op sommige vlakken bijgesteld. Men ging nog altijd uit van een instroom die iets hoger ligt dan de reguliere instroom.

De laatste maanden ligt de instroom echter nog lager dan de bijgestelde ramingen. Daardoor zal de provisie ruim voldoende zijn.

Alle uitgaven in het kader van de asielproblematiek dienen uiteraard verantwoord te worden. Dat is in overeenstemming met het verantwoordingsmechanisme dat door de Europese Commissie gevraagd wordt. Het is ook opgenomen in bijlage 4 van het stabiliteitsprogramma 2016-19.

11. Wat is de reden voor de vermindering van de provisie kilometerheffing ten belope van 2,6 miljoen euro?

Joris Vandenbroucke had vragen bij de vermindering van de provisie van de kilometerheffing ten belope van 2,6 miljoen euro. De beschikbaarheidsvergoeding aan Satellic voor de eerste negen maanden van 2016 is verhoogd van 70,4 miljoen euro bij de initiële begroting naar 73 miljoen euro bij de begrotingsaanpassing 2016. Dat heeft te maken met wijzigingen in de basisparameters.

Die stijging met 2,6 miljoen euro wordt gecompenseerd op de provisie kilometerheffing. Dat is het saldo van de verwachte netto-meerontvangsten en de extra uitgaven.

XIX. Debat 7 juni 2016**1. Tussenkoms van Jan Bertels**

1.1. Onderbenutting kredieten Welzijn

Jan Bertels komt nog eens terug op de onderbenutting in het beleidsdomein Welzijn. Hij beseft dat men een niet-structurele onderbenutting niet mag benutten voor structurele uitgaven. Het beleidsdomein Welzijn krijgt door de staatsvorming gedurende een aantal jaren meer middelen dan het uitgaven heeft. Minister Vandeurzen heeft zelfs het parlement niet nodig om die structurele meerinkomsten aan te wenden. De minister van Begroting verbiedt hem echter om aan die noden tegemoet te komen.

2. Repliek van minister Bart Tommelein

2.1. Kredieten Welzijn

Bart Tommelein merkt op dat hij op die opmerking inzake de kredieten voor Welzijn al geantwoord heeft. Jan Bertels hoeft het niet eens te zijn met zijn standpunt.

2.2. Ontvangsten uit EMTN-uitgiften

Op de vraag van Jan Bertels over de ontvangsten uit EMTN-uitgiften die in de begrotingsaanpassing op 4 miljoen euro geraamd worden, antwoordt hij dat er bij de uitgifte van een schuld door de Vlaamse overheid een bepaalde rente of coupon vooruitgeschoven wordt. Hierop wordt dan ingetekend door de markt. Soms wordt er boven pari of onder pari aangekocht. De ontvangsten werden op 4 miljoen euro geraamd voor de intekeningen boven pari. Er zijn ook uitgaven voorzien voor het geval er uitgiften zijn onder pari. Het gaat om een raming. Dit jaar zijn de EMTN-uitgiften nog niet gestart.

2.3. Vlaams Pensioenfonds

De positieve opbrengsten van het Vlaams Pensioenfonds in het centraal schuldbeheer hebben te maken met de beslissing om na de opheffing van het fonds de resterende obligaties niet te verkopen, maar aan de Vlaamse overheid over te dragen. Hierdoor verschijnen de renteontvangsten nu in de begroting.

3. Tweede tussenkomst van Jan Bertels

3.1. Groeipad naar 1% bbp inzake onderzoek en ontwikkeling tegen 2020

Jan Bertels vindt dat men zich na het antwoord van de minister aan het Rekenhof over het groeipad in O&O, kan blijven afvragen of het streefcijfer van 1% van het bbp tegen 2020 haalbaar is.

3.2. Uitholling voorzichtigheidsprincipe inzake bepaalde uitgaven inzake Welzijn

Hoewel het om kleine bedragen gaat, vindt hij dat de minister het voorzichtigheidsprincipe compleet uitholt binnen het beleidsdomein Welzijn.

De afrekening van de werkingskosten voor de tegemoetkoming hulp aan bejaarden moet de minister overleggen met de FOD Sociale Zekerheid. Het Rekenhof merkt terecht op dat de minister een bedrag van 1,5 miljoen euro inschrijft en dat de FOD Sociale Zekerheid zegt dat het gaat om meer dan 3 miljoen euro. De minister zegt gewoon dat hij akte neemt van het verschil.

Hetzelfde doet hij ook voor de waardevermindering op de administratieve geldboetes van het Zorgfonds. Het Rekenhof zegt dat de inkomsten overschat worden. De minister neemt daar gewoon akte van. Dat stemt niet overeen met het voorzichtigheidsprincipe dat hij beweert te hanteren op die twee posten.

3.3. Tegenvallende fiscale inkomsten met impact op de Vlaamse begroting?

De voorbije dagen zijn er tal van negatieve berichten over de belastinginkomsten. Daarbij gaat het niet alleen over de vermogensbelastingen zoals de Kaaimantaks, de Diamanttaks en de Bankierstaks, maar ook over de btw en de personenbelasting. De federale overheid is weer bezig met een oefening rond de inkomsten. Denkt de federale overheid opnieuw aan een aanpassing van de belastingstaat, waardoor de Vlaamse begroting al niet meer correct is op het ogenblik dat ze gestemd wordt in het parlement? Vorig jaar ging het om een bedrag van 404 miljoen euro.

4. Tweede repliek van minister Bart Tommelein

4.1. Uitgaven in onderzoek en ontwikkeling en Welzijn

Voor zijn antwoord op deze opmerkingen verwijst *Bart Tommelein* naar de commissies waar die zaken besproken zijn met de ministers Philippe Muyters en Jo Vandeurzen. Als minister van Begroting probeert hij de zaken in de hand te houden, maar op de andere domeinen neemt hij niet de beslissingen. De andere ministers moeten de budgetten die aan hun domein zijn toegewezen op een ordentelijke manier beheren.

4.2. Tegenvallende inkomsten inzake personenbelasting

Hij beseft dat de personenbelasting goed gemonitord moet worden en dat er onverwachte inkomsten en uitgaven kunnen zijn. Als er grote bedragen in min of in plus worden verwacht, dan zal hij daarvan op de hoogte worden gesteld.

5. Derde tussenkomst van Jan Bertels

5.1. Tegenvallende inkomsten inzake personenbelasting

Jan Bertels beseft dat monitoring noodzakelijk is. Aangezien er een interval is van minstens 6%, vroeg hij of er al discussies bezig zijn over de belastingstaat. Uit het

antwoord van de minister begrijpt hij dat deze nog niet op de hoogte gebracht is door zijn federale collega.

6. Derde repliek van minister Bart Tommelein

Bart Tommelein antwoordt dat er goede contacten zijn met de federale collega's.

XX. Akteneming van de verslagen van de andere commissies (14 juni 2016)

De verslagen van de bespreking van de begroting in de andere commissies werden op 9 juni 2016 aan de leden van de commissie bezorgd. De commissie formuleerde geen opmerkingen bij die verslagen.

De verslagen zijn terug te vinden in *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/4-A tot en met 19/4-K.

XXI. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (14 juni 2016)

De amendementen zijn opgenomen in twee parlementaire documenten:

- *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 18/2 bevat amendement 1;
- alle andere amendementen (nrs. 2 t.e.m. 7) zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 18/3 en zijn afkomstig van de Vlaamse Regering.

1. Tabel

Bij de tabel worden 4 amendementen ter stemming voorgelegd.

Het amendement nr. 1 voorgesteld door Rob Beenders, Bruno Tobback, Jan Bertels en Joris Vandenbroucke wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Het amendement nr. 5 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1.

Het amendement nr. 6 van de Vlaamse Regering wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

Het amendement nr. 7 van de Vlaamse Regering is er ingevolge een uitspraak van het Hof van Cassatie inzake de sterfhuisclausule.¹

Bart Tommelein deelt mee dat de regering, in navolging van het rapport van het Rekenhof en omwille van enkele ontwikkelingen, die dateren van na de indiening van de ontwerp-begroting, enkele amendementen op de ontwerpen van decreet heeft ingediend.

Inzake de bevoegdheid Financiën en Begroting is er een belangrijk amendement ingediend naar aanleiding van een uitspraak van het Hof van Cassatie op 28 april, in zes rechtszaken waarin de problematiek van de sterfhuisclausules aan de orde was. Alle cassatievoorzieningen van het Vlaamse Gewest werden hierbij verworpen. Het gaat uitsluitend over historische dossiers waarover reeds betwisting was gerezen bij de FOD Financiën.

¹ Bespreking van dit amendement nr. 7 had plaats op 7 juni 2016 maar wordt voor leesbaarheid van het verslag hier opgenomen.

Intussen is de antimisbruikbepaling in voege en is de mogelijkheid van de sterfhuisclausule decretaal geschrapt. Dit zijn dus wellicht de laatste dossiers.

Uit een eerste rapport blijkt dat er 38 geschillendossiers zijn met budgettaire consequenties. Daarbij kan het gaan om de hoofdsom, maar ook om moratoriuminteressen en rechtsplegingsvergoeding. Voor dit soort van betalingen voorziet artikel 165 van het uitgavendecreet in een terugbetalingsfonds. De mee verschuldigde moratoriuminteressen en rechtsplegingsvergoedingen moeten echter worden aangerekend op de reguliere uitgavenkredieten.

Dit amendement voorziet in de nodige kredieten. De via het terugbetalingsfonds terug te betalen erfbelasting beloopt naar schatting 13,4 miljoen euro. De verschuldigde interesten en rechtsplegingsvergoeding worden geschat op 3,4 miljoen euro. *Björn Rzoska* begrijpt dat Vlaanderen moet terugbetalen. Is er in de begrotingscontrole 2016 rekening gehouden met de minderinkomsten in de erfbelasting? Dat vond hij niet terug in het amendement.

Bart Tommelein benadrukt dat de hoofdsom van de terug te betalen erfbelasting afkomstig is uit een terugbetalingsfonds. Ze leidt niet tot een aanpassing van de middelenbegroting, gelet op het feit dat de raming van de ontvangsten is gebaseerd op een macro-raming. Alleen de verschuldigde moratoriuminteressen en de rechtsplegingsvergoeding moeten worden ingeschreven in de begrotingsaanpassing.

Jan Bertels vult aan dat de vraag van Björn Rzoska logisch is. Er is geen minderontvangst opgenomen in de begroting omdat het om een klein bedrag gaat.

Het amendement nr. 7 van de Vlaamse Regering wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

2. Corpus van het decreet

Artikel 1 (gewijzigd)

Bij artikel 1 wordt amendement nr. 2 van de Vlaamse Regering ingediend. Het wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen. Het aldus gewijzigde artikel 1 wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

Artikel 2

Artikel 2 wordt ongewijzigd aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikel 3 (gewijzigd)

Bij artikel 3 wordt amendement nr. 3 van de Vlaamse Regering ingediend. Het wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1. Het aldus gewijzigde artikel 3 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1.

Artikel 4 (gewijzigd)

Bij artikel 4 wordt amendement nr. 4 van de Vlaamse Regering ingediend. Het wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3. Het aldus gewijzigde artikel 4 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Artikelen 5 tot en met 12

Artikelen 5 tot en met 12 worden ongewijzigd aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

3. Eindstemming

Het aldus gewijzigde ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

XXII. Artikelsgewijze bespreking en stemming van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (14 juni 2016)

De amendementen zijn opgenomen in drie parlementaire documenten. *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/2 bevat amendement 1 van Jan Bertels, Bart Van Malderen, Freya Van den Bossche en Joris Vandenbroucke, net zoals *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/3 1 amendement (nr. 2) bevat van Bart Van Malderen, Freya Van den Bossche en Jan Bertels. Alle andere amendementen (nrs. 3 t.e.m. 19) zijn opgenomen in *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 19/5 en zijn afkomstig van de Vlaamse Regering.

1. Tabel

1.1. Afdeling I: Begrotingskredieten

Amendementen 1 en 2 worden verworpen met 8 stemmen tegen 3.

De amendementen van de Vlaamse Regering met nrs. 13 tot en met 18 worden aangenomen met 8 stemmen, tegen 1 bij 2 onthoudingen.

1.2. Afdeling III: Diensten met afzonderlijk beheer

Amendement 19 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

1.3. Afdeling V: Vlaamse Rechtspersonen

Geen amendementen.

2. Corpus van het decreet

Alle amendementen (nrs. 3 tot en met 12), de gewijzigde artikelen 1, 3, 9, 11, 26, 45, 47 en 88 en de andere ongewijzigde artikelen van het corpus van decreet worden aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

3. Eindstemming

Het aldus gewijzigde ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3.

Jan HOFKENS,
voorzitter

Jan BERTELS
Peter VAN ROMPUY,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
bbp	bruto binnenlands product
BCP	Belgian Commercial Paper
BFW	bijzondere financieringswet
BIV	belasting op de inverkeerstelling
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CPI	consumptieprijsindex
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DBFM	Design Build Finance Maintain
DBRC	Dienst voor Bestuursrechtscolleges
EDP	excessive deficit procedure
EG	Europese Gemeenschap
EKM	erkende kredietmaatschappij
EMTN	euro medium term note
EPEC	European PPP Expertise Centre
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
Eurostat	Statistical office of the European Union
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investerings- uitgaven (= FEU)
FOD	Federale Overheidsdienst
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
HRF	Hoge Raad van Financiën
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IMEC	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
INR	Instituut voor Nationale Rekeningen
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KB	Kanselarij en Bestuur (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
MGDD	Manual on Government Deficit and Debt
MOD	Managementondersteunende Diensten
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse over- heid)
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
PPP	purchasing power parity
pps	publiek-private samenwerking
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
rvt	rust- en verzorgingstehuis
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SOC	strategisch onderzoekscentrum
VAC	Vlaams administratief centrum
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEK	vereffeningskrediet
VIPA	Vlaams Infrastructuurfondsvoor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VWF	Vlaams Woningfonds